

Huisvesting arbeidsmigranten Helmond 2011

Midden- en Oost-Europese werknemers

Helmond,
21 juni 2011
Afstudeerscriptie, versie 1

Opdrachtgever	Gemeente Helmond, afdeling Bouwen en Wonen Dhr. E. Bongaarts, Beleidscoördinator Wonen
Opdrachtnemer	Ties van de Moosdijk
Stagebegeleider	Dhr. L. van den Boezem
Opleiding	Fontys Hogeschool Management, Economie en Recht
Studierichting	Vastgoed & Makelaardij

Samenvatting.....	5
Voorwoord.....	11
1. Aanleiding.....	13
1.1.1 Arbeidsmigranten.....	13
1.1.2 Probleemstelling.....	14
1.1.3 Doelstelling.....	14
1.1.4 Onderzoeksvragen.....	15
1.2 Onderzoekopzet	15
1.3 Definitie & Afbakening van de onderzoeksgroep	16
1.3.1 Definitie van de onderzoeksgroep	16
1.3.2 Afbakening van de onderzoeksgroep.....	16
2. Het beleidsmatig kader	17
3. Reden van arbeidsmigratie.....	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Minimumlonen & werkloosheid in ‘Moe-landen’	19
3.3 Conclusie	20
4. Bevolkingsprognose Helmond	21
4.1 Inleiding.....	21
4.2 Geboorte en sterfte cijfer (op basis van 0-migratie).....	21
4.3 Migratiesaldo.....	22
4.4 Vergrijzing/ ontgroening	24
4.5 Beroepsbevolking (15-65 jaar) 2008 – 2040	25
4.6 Conclusie	26
5. Analyse Gemeentelijke Basis Administratie (GBA).	27
5.1 Inleiding.....	27
5.2 De kenmerken	27
5.2.1 Verdeling over de sectoren	28
5.2.2 Verdeling leeftijd	28
5.2.3 Etniciteit Moe-landers in Helmond	29
5.2.4 Moe-landers verdeeld over de wijken in Helmond	30
5.2.5 Aantal Moe-landers gevestigd op één adres	31
5.2.6 Migratiegedrag	31
5.2.7 Aantal Moe-landers per soort woning	33
5.3 Samenvatting & Conclusie	34

6	Onderzoeksresultaten inzake de huidige situatie van MOE-landers.....	35
6.1	Inleiding	35
6.2	Opzet enquête.....	36
6.3	Uitvoering	37
6.4	De resultaten van de enquête.....	38
6.4.1	Aantal werknemers	39
6.4.3	Woonplaats	42
6.4.4	Type huisvesting	43
6.4.5	Tevredenheid	45
6.4.6	Regulier of tijdelijk	47
6.4.7	Huurprijs	48
6.4.8	Locatie	50
6.4.9	Grondgebonden	52
6.4.10	Voorzieningen in de omgeving	53
6.5	Op en aanmerkingen	54
6.6	Samenvatting.....	56
7	Advies huisvestingsbehoefte	59
7.1	Inleiding	59
7.2	Omvang huisvestingsproblematiek/ behoefte.....	60
7.3	Oplossingsrichtingen en aanbevelingen.....	61
	Bijlage.....	71

Samenvatting

Hoe groot is de omvang van de huisvestingsproblematiek met arbeidsmigranten afkomstig uit Midden- en Oost-Europa, welke werkzaam en/ of verblijvend zijn in Helmond, en hoe kan dit worden opgevangen, nu en in de nabije toekomst?

Onderzoeksvragen

1. Waarom komen arbeidsmigranten uit de Moe-landen naar Nederland?
2. Welke tekorten in arbeidspersoneel zullen er optreden in de toekomst?
3. Hoeveel arbeidsmigranten werken er in de gemeente Helmond?
4. Hoe is de verdeling van arbeidsmigranten binnen de verschillende sectoren in Helmond?
5. Hoeveel arbeidsmigranten verblijven er in de gemeente Helmond?
6. Welk soort woonruimte is het meest geschikt voor de huisvesting van arbeidsmigranten in Helmond?

1. Waarom komen arbeidsmigranten uit de Moe-landen naar Nederland?

Arbeidsmigranten trekken veelal weg om een economische reden zoals werk en hoger inkomen. Er zijn echter ook migranten die uit hun land vertrekken om politieke of persoonlijke redenen. Het verleden laat zien dat deze migranten vervolgens in landen zoals Nederland gaan werken om in korte tijd veel geld te verdienen en later weer terug te keren naar hun thuisland of zich permanent te vestigen in Nederland. Hoe deze situatie zich zal ontwikkelen in het geval van de Moe-landers is nu nog niet vast te stellen.

2. Welke tekorten in arbeidspersoneel zullen er optreden in de toekomst?

Helmond krijgt in de toekomst te maken krijgt met vergrijzing maar blijft nagenoeg onberoerd wanneer het gaat om ontgroening gaat. Ook kent Helmond een positief binnenlands migratiesaldo. Echter, wanneer er wordt gekeken naar de omliggende gemeenten in de regio dan zien we dat er sprake is van vergrijzing, ontgroening en een negatief binnenlands migratiesaldo. We hebben dus te maken met een terugloop van het aantal 0-14 jarigen en 15-25 jarigen, dit is dus de potentiële beroepsbevolking. Deze daling zal gecompenseerd moeten worden. Een voor de hand liggende oplossing is dat de plaatsvervangende werknemers uit Oost-Europa zullen komen/ worden gehaald.

De gevolgen van deze vergrijzing voor de beroepsbevolking zijn voor de Peel gemeenten groot. Voor Helmond daarentegen zijn ze een stuk minder groot, gezien de relatief jonge bevolkingsopbouw van Helmond als gevolg van de grote groei vanaf 1980.

3. Hoeveel arbeidsmigranten werken er in de gemeente Helmond?

Door middel van een enquête onder 280 bedrijven kwam naar voren dat er bij 58 bedrijven Moe-landers al dan niet via een uitzendbureau werkzaam zijn. Tezamen zijn er bij deze bedrijven 709 Moe-landers werkzaam. Ook met de uitzendbureaus die deze migranten detacheren is contact opgenomen. Uit deze vervolg enquête kwam naar voren dat deze uitzendbureaus 451 migranten detacheren welke werkzaam zijn in de gemeente Helmond. Aan de hand van deze cijfers kunnen geen harde conclusies worden getrokken maar hiermee kan wel een schatting worden gedaan. Er zullen zo'n **1000** werknemers uit de Moe-landen bij de Helmondse bedrijven werken (41.000 arbeidsplaatsen in Helmond). Hier komt bij dat er ongetwijfeld nog een aantal ZZP-ers als zelfstandige in de bouw actief zijn.

4. Hoe is de verdeling van arbeidsmigranten binnen de verschillende sectoren in Helmond?

Het resultaat van het onderzoek laat zien dat het grootste deel van de in Helmond werkzame arbeidsmigranten actief zijn in de sector 'vervaardiging van voedingsmiddelen' (285 personen). Ook in de sector landbouw, bosbouw en visserij (188 personen) zijn relatief veel Moe-landers werkzaam.

5. Hoeveel arbeidsmigranten verblijven er in de gemeente Helmond?

Per 1-1-2011 staan er 1.145 Moe-landers ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie van Helmond welke zich na het jaar 2000 in hebben geschreven. Van deze groep Moe-landers is iets meer dan de helft vrouw. Ongeveer de helft van de groep valt in de leeftijdscategorie 25-39 jaar. In 2007 kwam door het wegvallen van alle belemmeringen van vrij werknemersverkeer de stroom arbeidsmigranten naar Nederland en dus ook Helmond op gang. Ook is het grootste gedeelte van de geanalyseerde groep afkomstig uit Polen, 77%. In de binnenstad zit de meeste Moe-landers gehuisvest. Ook in Helmond West (162), en de wijk Rijpelberg (192) wonen veel Moe-landers. Deze verdeling wordt mede bepaald door de woningvoorraad in de verschillende delen van Helmond. Zo staan er in deze delen van Helmond veel huurwoningen welke aantrekkelijk zijn voor de Moe-landers. In de meeste gevallen zijn Moe-landers met 2 à 3 personen op een adres gehuisvest.

6. Welk soort woonruimte is het meest geschikt voor de huisvesting van arbeidsmigranten in Helmond?

Helmond heeft te maken met verschillende type arbeidsmigranten. Elke type vraagt om een andere vorm van huisvesting. De grootste groep (circa 35%) zit gehuisvest in reguliere huisvesting welke gedeeld wordt met andere arbeidsmigranten. Er is echter ook een groep tijdelijke werknemers (maximaal 6 maanden) welke veelal actief zijn bij agrarische bedrijven waarvoor huisvesting in woonunits bij het bedrijf of in bedrijfsgebouwen het meest geschikt is. Indien het niet toegestaan is om huisvesting bij het bedrijf te bieden in verband met het bestemmingsplan dan zou het bieden van huisvesting door het herbestemmen van bestaande kantoorgebouwen uitkomst kunnen bieden.

Aanbevelingen:*Exact aantal*

Aanbevolen wordt uit te gaan van circa 1000 Moe-landers in Helmond. Dit betreft een schatting. Hierbij is uitsluitend rekening gehouden met de legaal werkzame Moe-landers in Helmond. Indien er een exact aantal aangeduid dient te worden dan is nader onderzoek aanbevolen in de vorm van locatiebezoek op ieder afzonderlijk bedrijf in Helmond. Indien er een bedrijf illegaal Moe-landers in dienst heeft dan is dit niet in het voorliggende onderzoek meegenomen. Er dient dus rekening te worden gehouden dat de groep Moe-landers in werkelijkheid groter is dan het resultaat wat naar voren is gekomen gedurende enquête omdat er nog arbeidsmigranten ongeregistreerd in Nederland werken en verblijven.

Type huisvesting

Analyse van de GBA laat zien dat Moe-landers zich voor het grootste deel richten op huurwoningen vanuit de sociale sector. Aanbevolen wordt daarom om in samenwerking met de verschillende woningcorporaties in Helmond te onderzoeken waar de mogelijkheden liggen om Moe-landers in de toekomst te huisvesten.

Huurprijs

Uit de verschillende interviews blijkt dat een huurprijs van maximaal €10,- per nacht wenselijk is. Dit komt neer op €60,- per week en circa €240,- per maand per persoon. Aanbevolen wordt om bij de realisatie van huisvesting met deze prijzen rekening te houden.

Spreiding huisvesting

Aanbevolen wordt om de huisvesting van Moe-landers in alle gevallen te spreiden over de gemeente om overlast te voorkomen.

Toezicht op de huisvesting

Om als gemeente zo veel mogelijk de controle te houden is het belangrijk dat het bekend is wie er huisvesting biedt aan arbeidsmigranten. Indien dit bekend is kan de gemeente controle uit voeren. Dit zou bereikt kunnen worden door een melding of registratieplicht voor verhuurder en werkgevers die huisvesting bieden aan arbeidsmigranten. Toezicht is wenselijk omdat niet iedere verhuurder het even nauw neemt met het aantal te huisvesten personen per woning. Dit met alle gevolgen van dien. Ook om deze reden heeft het de voorkeur dat de verhuur alleen toe wordt gestaan aan werkgevers en professionele verhuurders (woningcorporaties). Het besef is er dat dit erg moeilijk zal zijn door het ontbreken van voldoende huisvesting in de gemeente Helmond.

Controle op de leefwijze

Indien er huisvesting wordt geboden aan arbeidsmigranten dan dient de werkgever verantwoordelijk te zijn voor het toezicht op het naleven van de regels met betrekking tot het ordelijk verloop en de uitstraling naar de omgeving. Deze regels zullen vooraf opgesteld dienen te worden en besproken met de werknemers.

Sancties of zelfs ontslag zal volgen indien deze regels niet nageleefd zullen worden. Deze regels hebben onder andere betrekking op parkeren, schoonhouden woonvoorziening, geluidsoverlast etc.

Uit de interviews met uitzendbureaus en werkgevers die momenteel al arbeidsmigranten huisvesten komt naar voren dat de beheersbaarheid afhankelijk is van de omvang en samenstelling van de groep.

Het verdient aanbeveling dat de werkgever controleert of deze zijn/ haar taak van toezicht houden juist uitvoert.

Communicatie

Door als gemeente helder te communiceren met externe partijen als werkgevers en uitzendbureaus zul je vanuit deze partijen meer draagvlak krijgen voor het huisvestingsbeleid dat je als gemeente voert.

Door deze partijen te betrekken zullen mogelijke problemen sneller en zo goed mogelijk opgelost kunnen worden. Momenteel is het zo dat er slecht of zelfs helemaal niet gecommuniceerd wordt door gemeente en deze partijen.

Uitzendbureaus welke gespecialiseerd zijn in het detacheren van Moe-landers weten welke problemen er voor kunnen komen bij het huisvesten van deze mensen. Door goed te communiceren met de desbetreffende uitzendbureaus zullen deze problemen vooraf getackeld kunnen worden.

Voorwoord

Voor u ligt een onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Helmond, afdeling Bouwen en Wonen, in het kader van mijn studie aan de Fontys Hogeschool Management Economie en Recht (MER), afdeling Vastgoed & Makelaardij (V&M) te Eindhoven.

Bij deze wil ik dhr. E Bongaarts, Beleidscoördinator Wonen en dhr. T.Middel bedanken voor hun vertrouwen en steun gedurende de afgelopen periode van 4 maanden. Dankzij hun goede begeleiding heb ik de eindstage als prettig en vooral zeer leerzaam ervaren. Ook wil ik mijn directe collega's bedanken dhr. Klaassen, dhr. Koers, mevr. Pekbey, mevr. Valkenburg, dhr. Van Herpen en mevr. Van Heijst voor de prettige samenwerking die er was.

Wat betreft de deskundigheid van de opleiding wil ik dhr. L. Van den Boezem bedanken voor de goede begeleiding en feedback.

Tevens wil ik de volgende personen van de Gemeente Helmond bedanken voor het verlenen van hun medewerking en expertise aan mijn onderzoek:

- Dhr. R. van Heck, Handhaving op het gebied van bouw en gebruik
- Dhr. R. Peeters, Eenheid Dienstondersteuning en Planning
- Dhr. E. Verhagen, Juridische en Beleidsmatige ondersteuning.
- Mevr. G. Marsman, Onderzoek & Statistiek
- Dhr. W.Maasakkers, Onderzoek & Statistiek
- Mevr. H. van den Heuvel, Onderzoek & Statistiek

Tenslotte wil ik de volgende persoon bedanken voor het verlenen van zijn medewerking aan mijn onderzoek:

- Dhr. S. Wessels, Senior beleidsadviseur SRE Eindhoven

Ik hoop dat u met net zoveel plezier dit onderzoek leest, als dat ik er aan heb gewerkt.

Helmond, juni 2011

T. van de Moosdijk

1. Aanleiding

1.1.1 Arbeidsmigranten

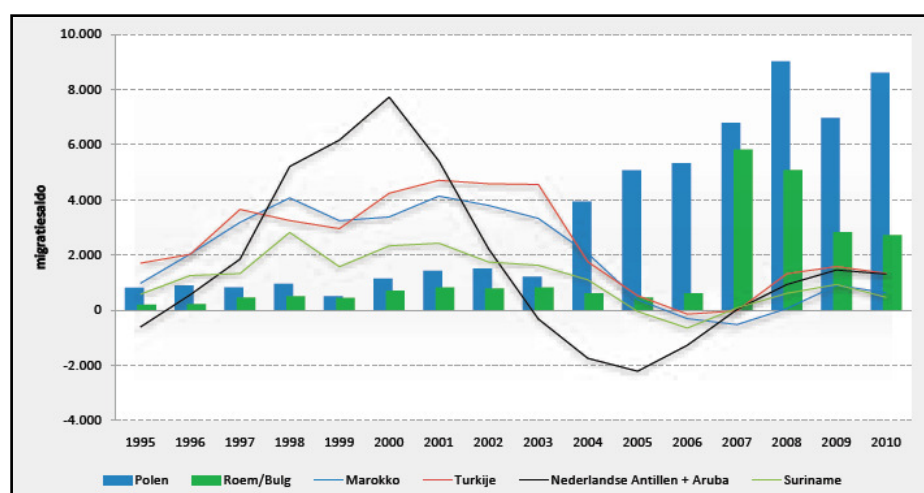
Van oudsher komen gastarbeiders al naar Nederland. Spanjaarden, Italianen (begin '60), Turken en Marokkanen (begin '70) kwamen in het verleden naar Nederland om hier tijdelijk werk te verrichten. Werk, waar hier onvoldoende mensen bereid of in staat waren dat te verrichten. Hoewel het de bedoeling was dat het verblijf van deze gastarbeiders tijdelijk zou zijn, kwamen gezinnen op den duur over naar Nederland. Waar de Spanjaarden en Italianen voor het grootste deel zijn teruggekeerd zien we dat de Turkse en Marokkaanse werknemers zich hier permanent hebben gehuisvest. Hiermee is ook de term gastarbeider geen juiste benaming meer, tegenwoordig spreken we van arbeidsmigranten.

Oost Europa

Sinds de toetreding van landen uit Midden en Oost-Europa tot de EU is er een stroom arbeidsmigranten ontstaan vanuit deze landen naar West-Europa, zo ook naar Nederland. De beweegreden van deze arbeidsmigratie is net zoals bij de Spanjaarden, Italianen, Turken en Marokkanen een economische. Er is te weinig werkgelegenheid in hun thuisland en de lonen zijn er laag.

In Nederland verbleven per 1-1-2009 166.700 Midden- en Oost-Europeanen ('Moe-landers')¹. Slechts zo'n 65.000 staan officieel geregistreerd². We mogen gerust aannemen dat dit aantal vandaag de dag alleen maar is toegenomen. Arbeidsmigranten komen over het algemeen tijdelijk naar ons land om hier te werken en te verblijven. Waar buitenlandse werknemers vroeger vooral in de land- of tuinbouw actief waren, zie je tegenwoordig dat dit soort werknemers ook steeds meer werkzaam zijn in andere sectoren zoals de metaalindustrie, de bouw, ICT, distributie en productie. Veel van dit soort tijdelijke verblijven zorgen samen in feite voor een structurele vraag naar huisvesting. Hoe omvangrijk deze huisvestingsbehoefte is, is echter niet bekend.

Figuur 1.1 laat het migratiesaldo van verschillende bevolkingsgroepen/nationaliteiten naar Nederland zien. In de afgelopen jaren is te zien dat er vooral Polen, Roemenen en Bulgaren naar ons land zijn gekomen.

Figuur 1.1

¹ Per 1 mei 2004 traden Polen, Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Estland, Letland, Litouwen en Slovenië toe tot de Europese Unie. Op 1 januari 2007 volgden Bulgarije en Roemenië.

² Bron: www.rijksoverheid.nl

Probleemstelling, doelstelling en onderzoeksvragen**1.1.2 Probleemstelling**

De centrale vraag/probleemstelling voor dit onderzoek luidt:

Hoe groot is de omvang van de huisvestingsproblematiek met arbeidsmigranten afkomstig uit Midden- en Oost-Europa, welke werkzaam en/ of verblijvend zijn in Helmond, en hoe kan dit worden opgevangen, nu en in de nabije toekomst?

Voor de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag moet op de volgende onderwerpen nader worden ingegaan:

- Toekomstige ontwikkelingen en de gevolgen voor Helmond.
 - Welke tekorten in arbeidspersoneel zullen er optreden in de toekomst?
- De omvang en samenstelling van de groep arbeidsmigranten welke werkzaam en verblijvend zijn in Helmond.
- De kwalitatieve vraag naar woonruimte in Helmond. Welk soort woonruimte is het meest geschikt voor de huisvesting van arbeidsmigranten in Helmond (vorm, prijs, verblijfsduur)? (Beeld van zowel de behoefte als de huidige situatie)
- De optimale locatie voor de huisvesting van arbeidsmigranten werkzaam en verblijvend in Helmond.

1.1.3 Doelstelling

Omdat er momenteel geen duidelijk beeld is van het aantal arbeidsmigranten dat werkzaam is en verblijft in Helmond kan de gemeente moeilijk gerichte maatregelen nemen tegen het huisvestingsprobleem. Daarom gaat dit onderzoek in op de omvang en samenstelling van de groep arbeidsmigranten welke werkzaam en verblijvend zijn in Helmond, welk soort woonruimte het beste voor deze situatie geschikt is en welke locatie in Helmond als de optimale locatie geldt om deze arbeidsmigranten te huisvesten.

De doelstelling luidt dus:

Door middel van dit onderzoek dat uitmond in een rapport, antwoord geven op de onderzoeksvragen welke gebruikt kunnen worden als ondersteuning bij het opstellen van het huisvestingsbeleid voor arbeidsmigranten afkomstig uit Midden- en Oost-Europa.

1.1.4 Onderzoeksvragen

Uit de probleemstelling komen de volgende onderzoeksvragen voort:

7. Waarom komen arbeidsmigranten uit de Moe-landen naar Nederland?
8. Welke tekorten in arbeidspersoneel zullen er optreden in de toekomst?
9. Hoeveel arbeidsmigranten werken er in de gemeente Helmond?
10. Hoe is de verdeling van arbeidsmigranten binnen de verschillende sectoren in Helmond?
11. Hoeveel arbeidsmigranten verblijven er in de gemeente Helmond?
12. Welk soort woonruimte is het meest geschikt voor de huisvesting van arbeidsmigranten in Helmond?

1.2 Onderzoeksopzet

Voorgenoemde onderzoeksvragen welke gebaseerd zijn op de probleemstelling zullen worden beantwoord aan de hand van:

- Overleg met andere afdelingen van de gemeente Helmond: Op het gebied van het uitvoeren van een enquête is overleg gevoerd met de afdeling onderzoek & statistiek van de gemeente Helmond. Tevens is statistisch materiaal met betrekking op Helmond beschikbaar gesteld. Op het gebied van het onderwerp huisvesting voor arbeidsmigranten, is overleg gevoerd met team handhaving van de gemeente Helmond.
- Literatuurstudie: Om het onderzoek in te leiden heb ik gebruik gemaakt van de methode literatuurstudie.
- Kwantitatief en kwalitatief onderzoek op basis van enquêtes: Om informatie te verkrijgen over de groep Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten in Helmond zijn alle bedrijven met meer dan 5 werknemers telefonisch geënuquêteerd.
- Externe bronnen welke te vinden zijn in de bronnenlijst.

1.3 Definitie & Afbakening van de onderzoeksgroep

1.3.1 Definitie van de onderzoeksgroep

Wanneer je zoekt op de term: arbeidsmigratie of arbeidsmigrant dan vind je al snel het volgende:

*Arbeidsmigratie: Zich vestigen in een ander land om daar arbeid te verrichten, waarvoor in het vestigingsland te weinig arbeidskrachten beschikbaar zijn.*³

*Arbeidsmigrant: Economisch actieve migrant wiens doel het is arbeid en inkomen te verwerven in een immigratieland (hij/ zij doet dit op eigen initiatief en op vrijwillige basis)*⁴

*Gastarbeider: Iemand die tijdelijk naar een ander land komt om daar arbeid te verrichten. De beweegreden voor een dergelijke actie is vrijwel altijd een economische: er is te weinig werk in het thuisland en er is voldoende vraag naar arbeiders in het gastland.*⁵

Op basis van bovenstaande definities kan vastgesteld worden dat een arbeidsmigrant een persoon is die in beginsel tijdelijk naar een ander land vertrekt om daar arbeid te verrichten. De reden van zijn actie om in een ander land te gaan werken is vrijwel altijd een economische: er is te weinig werk in het thuisland en er is voldoende vraag naar arbeiders in het gastland. Tijdelijk wil zeggen dat de arbeidsmigrant de intentie heeft om terug te keren naar het land van herkomst.

Voor dit onderzoek wordt de volgende definitie van arbeidsmigrant gehanteerd:

Arbeidsmigrant: Iemand die in beginsel tijdelijk zijn omgeving verlaat en zich elders vestigt met het doel zich een inkomen te verwerven door middel van arbeid.

1.3.2 Afbakening van de onderzoeksgroep

Zoals eerder gezegd richt het onderzoek zich op arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa, de zogenaamde MOE-landen. Landen die hiertoe behoren zijn: Polen, Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Estland, Letland, Litouwen, Slovenië, Bulgarije en Roemenië.

³ Bron: www.encyclo.nl

⁴ Bron: www.encyclo.nl

⁵ Bron: www.wikipedia.org

2. Het beleidsmatig kader

Ook al komen arbeidsmigranten tijdelijk naar Nederland om hier te werken, doordat ze steeds weer afgewisseld worden door nieuwe werknemers is de bewoning in feite permanent.

Veel van deze buitenlandse werknemers wonen in gedeelde huisvesting in reguliere woonhuizen in diverse wijken in onze gemeente. Volgens het bestemmingsplan is dit echter niet in alle gevallen toegestaan. Niet alleen juridisch gezien vormt een grote groep mensen of meerdere gezinnen in een woning een probleem, ook vanuit de omgeving komen er vaak klachten over bijvoorbeeld lawaai of stank. In het buitengebied wonen nog grotere groepen van soms wel vijftig werknemers in bedrijfsgebouwen. De omstandigheden waaronder zij wonen, zijn vaak ronduit slecht. Hygiënische omstandigheden laten te wensen over en er worden brandgevaarlijke situaties aangetroffen. De werknemers zelf hebben hier weinig moeite mee, zij vinden het belangrijker dat de huur zo laag mogelijk is.

Huidig beleid

Het moge duidelijk zijn dat het huisvesten van arbeidsmigranten maatschappelijk verantwoord dient te gebeuren. Daarom zijn er vanuit provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau maatregelen genomen om voorwaarden te stellen aan de huisvesting voor tijdelijke werknemers.

Provinciaal beleid

Het huisvesten van arbeidsmigranten wordt in de op oktober 2010 vastgestelde Structuurvisie ruimtelijke ordening niet apart als thema benoemd. Huisvesting van specifieke doelgroepen, waaronder ook arbeidsmigranten, maakt deel uit van het reguliere volkshuisvestingsbeleid dat door gemeenten wordt uitgeoefend. Vanuit die optiek streeft de provincie er naar dat er in regionaal verband afspraken worden gemaakt om voldoende huisvestingsmogelijkheden te bieden die aan de vraag voldoen, bijvoorbeeld in de vorm van pension en logies en bij voorkeur in de zoekgebieden voor verstedelijking.

Wel staan er in de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en Verordening ruimte een aantal items beschreven welke betrekking hebben op arbeidsmigranten. Deze items zijn gericht op het voorkomen van een toename van woonfuncties in het buitengebieden en het voorkomen van oneigenlijk gebruik van bedrijventerreinen en recreatieparken.

- Zo is in hoofdstuk 3 van de Verordening in art. 3.6 opgenomen dat oneigenlijk gebruik op bedrijventerreinen moet worden tegengegaan.
- In artikel 11.1 is aangegeven dat zelfstandige bewoning van gebouwen en recreatiewoningen niet is toegelaten.
- Op vrijkomende locaties en op agrarische bedrijfslocaties kunnen kleinschalige voorzieningen voor het bieden van logies worden geboden mits dit geen permanente woonfunctie betreft en een dergelijke ontwikkeling past binnen de visie die de betreffende gemeente op een bepaald gebied heeft. Vanuit provinciaal belang is dit in landbouw ontwikkelingsgebieden en glastuinbouwvestigingsgebieden uitgesloten.

Regionaal beleid

Op regionaal niveau is er vanuit het SRE in 2006 de nota tijdelijk (werken en) wonen opgesteld. In deze nota is een beleid geformuleerd dat aan gemeenten een handvat biedt voor het regelen van een goed kader voor het huisvesten van tijdelijke werknemers. Deze nota is met medewerking van verschillende instanties, zowel van overheid als bedrijfsleven, opgesteld. De nota geeft een helder overzicht van de mogelijkheden voor huisvesting van tijdelijke werknemers omdat voor alle werknemers die tijdelijk hier verblijven, dezelfde problematiek en oplossingen gelden. Qua huisvesting maakt het niet uit of het binnen- of buitenlandse werknemers betreft. De nota is verder bedoeld om uniformiteit te brengen zodat werkgevers weten waar ze aan toe zijn. Ook voor de gemeente is dit van belang omdat anders 'het probleem' zich verplaatst van de ene naar de andere gemeente.

De nota 'Tijdelijke (werken en) Wonen' bestaat uit drie delen:

- Deel 1: Geeft oplossingen voor de huisvesting van werknemers die gedurende 6 maanden werkzaam zijn op agrarische bedrijven.
- Deel 2: In verschillende sectoren zijn er tijdelijke werknemers, maar telkens andere. Het gaat dan om de structurele aanwezigheid van tijdelijke werknemers en dus om structurele arbeidsplaatsen van langer dan 6 maanden. Voor deze groep moet structureel huisvesting worden aangeboden. In dit deel wordt ingegaan hoe een gemeente om kan gaan met aanvragen van ondernemers voor structurele huisvesting.
- Deel 3: Schenkt naast het planologische aspect ook aandacht aan de veiligheidsaspecten van de tijdelijke huisvesting en aan de handhaafbaarheid van de regeling.

Gemeentelijk beleid

Ook de gemeente Helmond heeft bij het vormen van het beleid met betrekking tot huisvesting voor tijdelijke werknemers de door het SRE opgestelde nota "Tijdelijk (werken en) wonen" als uitgangspunt genomen.

De SRE nota is op bijna alle punten overgenomen maar er worden echter wel een aantal uitzonderingen gemaakt t.o.v. de originele versie:

- In het buitengebied worden geen woonunits en stacaravans toegelaten, wel de verbouw van bestaande bedrijfsgebouwen/ woningen.
- Ongeclausuleerde huisvesting in reguliere woningen wordt niet toegestaan.

Arbeidsmigranten die in een periode van een half jaar minimaal 4 maanden in Nederland verblijven, dienen zich in te schrijven in de Gemeentelijke basis administratie (GBA) , waarmee hun verblijfsadres bekend is. Deze inschrijving vindt echter lang niet altijd plaats waardoor er alsnog onduidelijkheid ontstaat over het aantal aanwezige arbeidsmigranten.

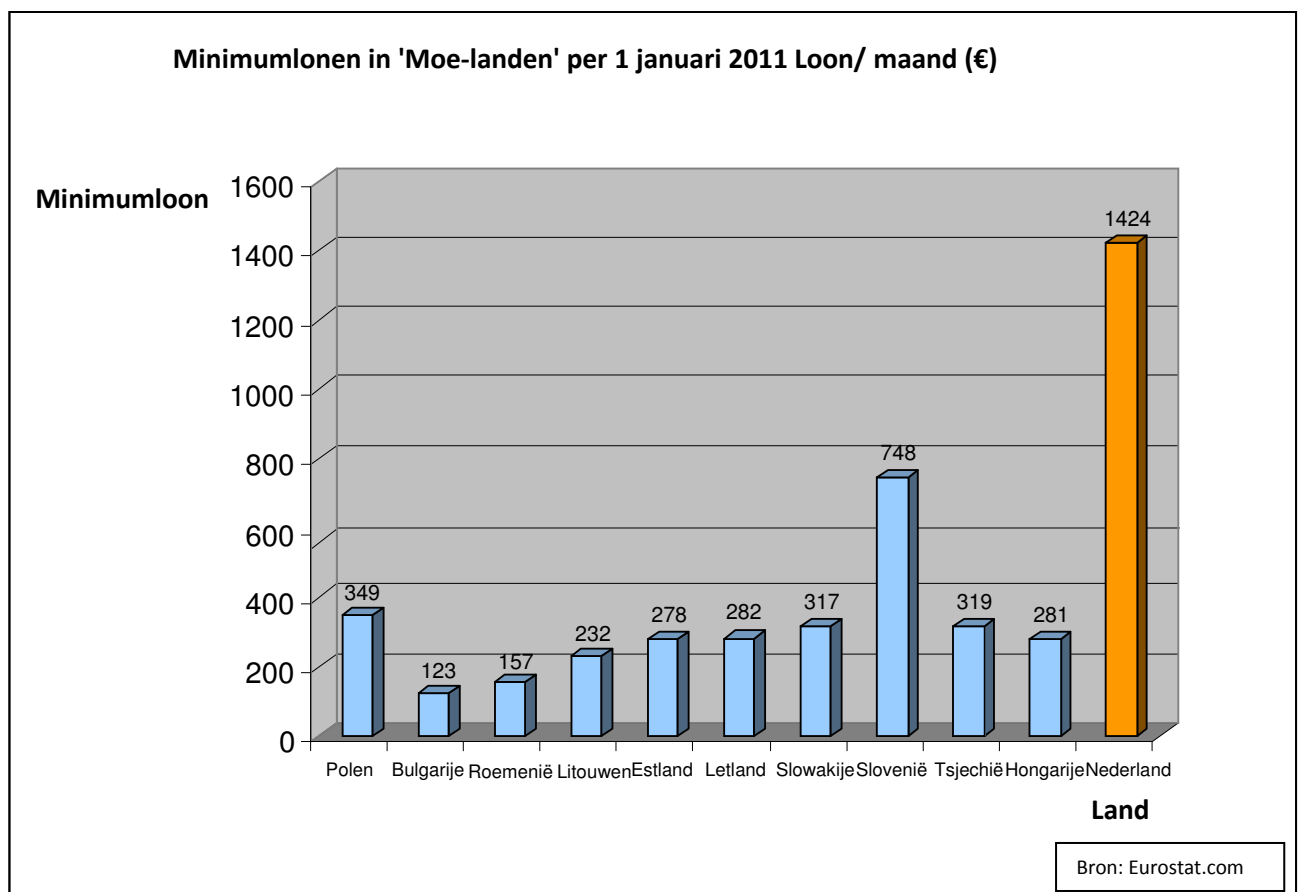
3. Reden van arbeidsmigratie

3.1 Inleiding

Zoals in de definitie van de onderzoeksgroep al is beschreven is de beweegreden van een arbeidsmigrant meestal een economische, namelijk dat er in het land van bestemming meer werk te vinden is en de lonen velen malen hoger liggen. Om een beeld te geven hoe groot deze verschillen zijn wordt in de volgende paragraaf een tweetal figuren weergegeven met daarin de minimum lonen van de Moe-landen per 1 januari 2011 uitgedrukt in Euro's en de werkloosheid in de Moe-landen januari 2011, vergeleken met de cijfers van Nederland.

3.2 Minimumlonen & werkloosheid in 'Moe-landen'

In afbeelding 2.1 staan de minimumlonen^{6,7} per maand in de Moe-landen per 1 januari 2011 afgebeeld. Bulgarije en Roemenië zijn de landen waar het minimumloon het laagst ligt. De laatste jaren zijn het hoofdzakelijk arbeidsmigranten uit deze landen die naar ons land toe komen om arbeid te verrichten. Ook in Polen, een bevolkingsgroep die het meest vertegenwoordigd is in Nederland ligt het minimumloon circa 4 keer lager dan in Nederland.

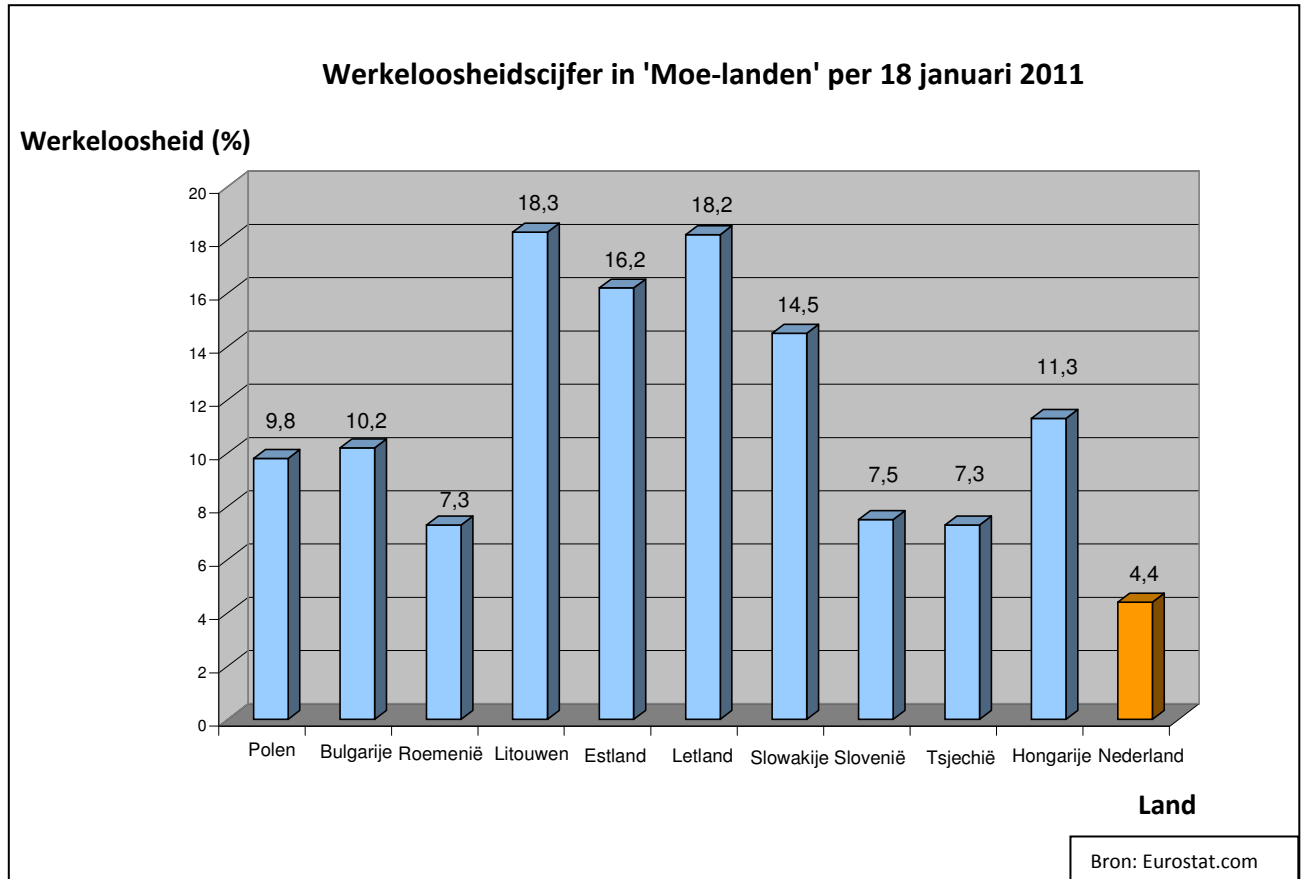

Figuur 2.1

⁶ Om werknemers te beschermen tegen onderbetaling, is er het wettelijk minimumloon voor werknemers van 23 tot 65 jaar en het minimumjeugdloon voor jongere werknemers (15-23 jaar).

⁷ Minimumlonen zijn bruto bedragen, dat wil zeggen vóór aftrek van inkomstenbelasting en sociale premies.

Onderstaande afbeelding (2.2) geeft het werkloosheidscijfer⁸ in Moe-landen aan. Dit cijfer geeft aan hoe hoog de werkloosheid⁹ in sommige Moe-landen is vergeleken met de werkloosheid in Nederland. In de landen Litouwen, Letland, Estland en Slowakije ligt de werkloosheid erg hoog (16% tot 18%). In de overige landen ligt de werkloosheid (tussen de 8% en 10%) minstens dubbel zo hoog als in Nederland.

Figuur 2.2

3.3 Conclusie

De migranten trekken dus veelal weg om een economische reden zoals werk en hoger inkomen. Er zijn echter ook migranten die uit hun land vertrekken om politieke of persoonlijke redenen. Het verleden laat zien dat deze migranten vervolgens in landen zoals Nederland gaan werken om in korte tijd veel geld te verdienen en later weer terug te keren naar hun thuisland of zich permanent te vestigen in Nederland. Hoe deze situatie zich zal ontwikkelen in het geval van de Moe-landers is nu nog niet vast te stellen. De toekomst zal het uitwijzen.

⁸ Eurostat heeft het werkloosheidscijfer in de tabel gebaseerd op de bevolking in de leeftijd van 15 tot en met 74 jaar, welke momenteel werkloos is, binnen 2 weken kan beginnen met werken en de voorgaande weken actief naar werk heeft gezocht.

⁹ Werkloosheid is de staat waarin een persoon verkeert als hij of zij werkloos is, dan wel een maat voor het aantal personen dat in deze staat verkeert. Een persoon is werkloos als hij of zij geen betaald werk heeft, maar dat wel zou willen. (bron: wikipedia)

4. Bevolkingsprognose Helmond

4.1 Inleiding

Voor de economie van Nederland vormen de Moe-landers een uiterst belangrijke factor. Enerzijds doen zij de werkzaamheden die de Nederlanders niet bereid zijn te doen, anderzijds is de ontwikkeling van de bevolking van Nederland en ook van Helmond zodanig dat op termijn de eigen beroepsbevolking te gering is om de economische ontwikkeling voort te zetten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de bevolkingsprognose van Helmond. Deze laat duidelijk zien hoe de ontwikkeling zal plaatsvinden.

4.2 Geboorte en sterfte cijfer (op basis van 0-migratie)

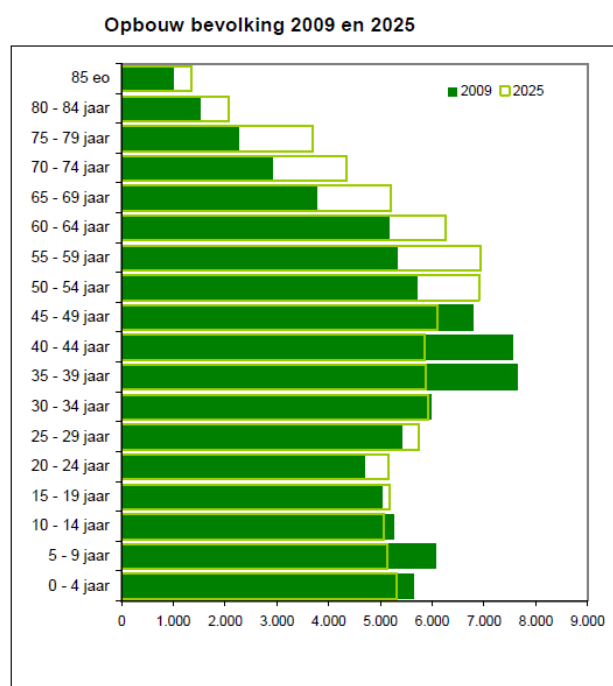
Indien de bevolkingsontwikkeling wordt vergeleken met de natuurlijke aanwas, kan daaruit afgeleid worden in hoeverre Helmond afhankelijk is van buitenlandse migratie.

Onderstaande tabel laat de bevolkingsprognose van Helmond zien uitgaande van een situatie waarbij de in- en uitstroom van mensen in balans is (het migratie-effect is dus uitgeschakeld). Het aantal inwoners in Helmond zal tot 2025 nog met circa. 4.300 personen toenemen. Het geboortesaldo zal met de tijd kleiner worden vanwege een stijgend aantal sterftegevallen. Het aantal geboorte zal volgens deze tabel tot en met 2025 vrijwel stabiel blijven. Met als gevolg dat de jaarlijkse groei van het aantal inwoners geleidelijk zal afnemen.

Kerncijfers bevolkingsprognose – migratie in evenwicht					
	2009	2010	2015	2020	2025
Doelgroepen:					
0 t/m 3 jaar	4.460	4.450	4.240	4.190	4.260
4 t/m 11 jaar	9.392	9.360	8.840	8.380	8.180
12 t/m 17 jaar	6.156	6.220	6.740	6.570	6.210
15 t/m 64 jaar	59.332	59.510	59.640	60.230	59.920
65 jaar en ouder	11.466	11.720	13.740	15.190	16.650

* Voorlopig cijfer

Figuur 4.1

Figuur 4.2

4.3 Migratiesaldo

Onderstaande tabel geeft een prognose van het migratiesaldo in Helmond van 2009 tot en met 2025. In de leeftijdscategorieën 35-39 jaar, 40-44 jaar, en 45-49 jaar treedt er een daling op in de komende jaren. Dit is een belangrijk deel van de beroepsbevolking. Deze daling zal op moeten worden gevangen.

Trendscenario¹⁰: Helmond naar leeftijd					
	2009	2010	2015	2020	2025
0-4 jaar	5630	5550	5680	5830	5850
5-9 jaar	6060	5990	5690	5640	5670
10-14 jaar	5264	5420	5950	5590	5470
15-19 jaar	5034	5030	5500	5810	5470
20-24 jaar	4683	4710	5280	5350	5430
25-29 jaar	5415	5330	6020	6160	6160
30-34 jaar	5979	5880	6260	6480	6520
35-39 jaar	7642	7370	6550	6500	6510
40-44 jaar	7562	7660	7580	6630	6380
45-49 jaar	6792	6980	7700	7520	6550
50-54 jaar	5718	5900	6940	7510	7310
55-59 jaar	5332	5280	5850	6730	7230
60-64 jaar	5175	5360	5220	5700	6470
65-69 jaar	3771	3870	5050	4930	5360
70-74 jaar	2911	2970	3510	4540	4450
75-79 jaar	2261	2290	2520	2950	3770
80-84 jaar	1517	1530	1670	1810	2110
85 e.o.	1006	1060	1210	1290	1390
Totaal	87752	88200	94200	97000	98100

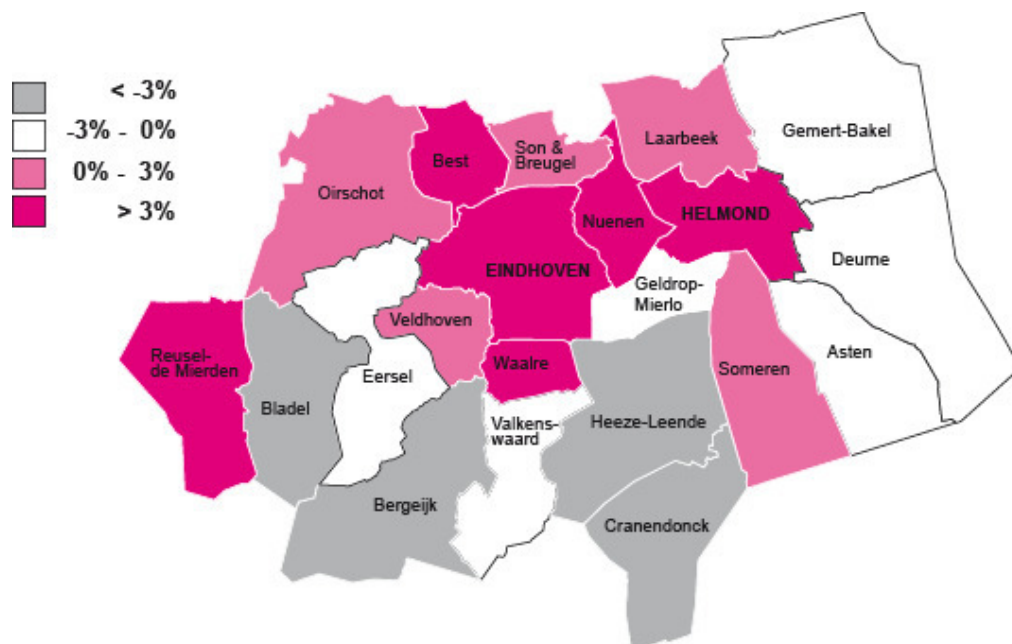
Figuur 4.3

¹⁰ Voor dit scenario is een woningbouwprogramma van de gemeente Helmond als uitgangspunt ten aanzien van het migratiesaldo genomen.

Wanneer we kijken naar het binnenlands migratiesaldo dan kunnen we concluderen dat er in 2010 ruim 1000 mensen meer uit de regio Zuidoost Brabant vertrekken dan dat er naar de regio Helmond toekomen. Op subregionaal niveau (Peelregio en Helmond) heeft alleen Helmond een positief binnenlands migratiesaldo.

Als we op gemeenteniveau kijken zien we ook dat naar Gemert-Bakel en Helmond meer mensen verhuizen dan dat er vertrekken. (Positief binnenlands migratiesaldo) Uit de gemeenten Best, Veldhoven, Nuenen en Deurne vertrekken relatief veel mensen. (Ongeveer 200 mensen per gemeente). Uit migratieonderzoek (zie Evaluatie woonvisie) blijkt dat Eindhoven een groot deel van de instroom van buiten de regio ontvangt, maar dat er vervolgens ook veel mensen vanuit Eindhoven naar de regiogemeenten waaronder Helmond verhuizen.

Het totale migratiesaldo, dat wil zeggen de optelsom van binnenlandse en buitenlandse migratie geeft een positief saldo voor de regio als geheel (zie figuur 4.4). Uiteindelijk komen er dus bruto meer mensen de regio binnen dan dat er uit vertrekken. Dit komt dus mede door de buitenlanders (lees arbeidsmigranten) die zich hier vestigen. Er is sprake van een positief buitenlands migratiesaldo. Deze groep vestigt zich vooral in Eindhoven en een kleiner deel in Helmond, Gemert-Bakel, Geldrop-Mierlo.¹¹

Figuur 4.4

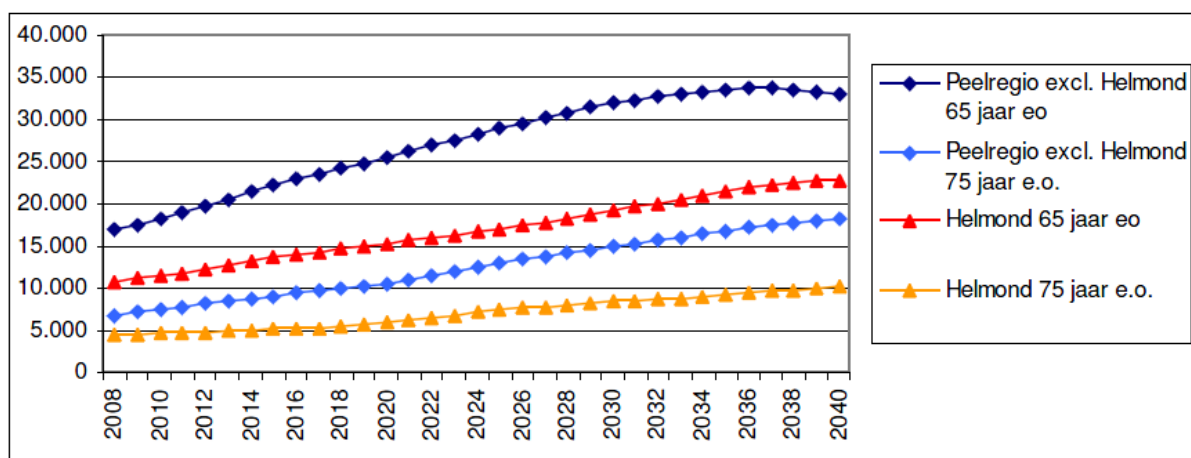
¹¹ Bron: Het Geniale Wonen in Zuidoost-Brabant

4.4 Vergrijzing/ ontgroening

De komende jaren zal Nederland verder vergrijzen en ontgroenen. Voor de economie heeft dit negatieve consequenties. Immers op termijn zullen onvoldoende arbeidskrachten binnen de eigen bevolking aanwezig zijn om de kar te trekken. Arbeidsmigranten kunnen uitkomst bieden. In de paragrafen 3.4 en 3.5 zal een beeld geschetst worden van deze vergrijzing en van de gevolgen voor de arbeidsmarkt.

Onderstaande tabel laat zien dat het aantal 65-plussers en 75-plussers in de toekomst sterk toe zal nemen. Tot 2026 moet er rekening worden gehouden met een toename van ruim 5000 65-plussers in Helmond.

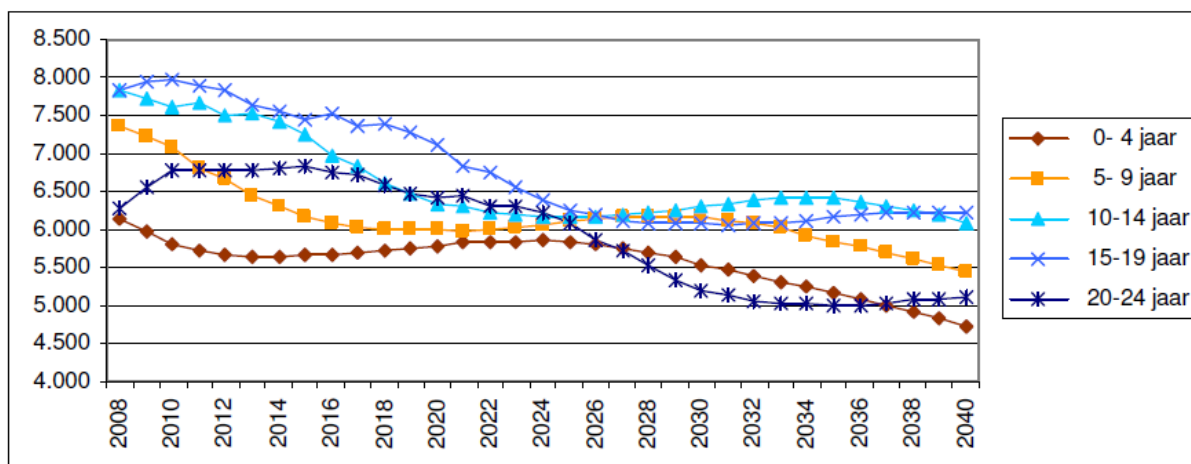
Vergrijzing in de Peelregio en Helmond 2008 - 2040

Figuur 4.5 Bron: Rapport "Hoe staat Helmond er anno 2010 voor?". Gemeente Helmond afdeling onderzoek en statistiek.

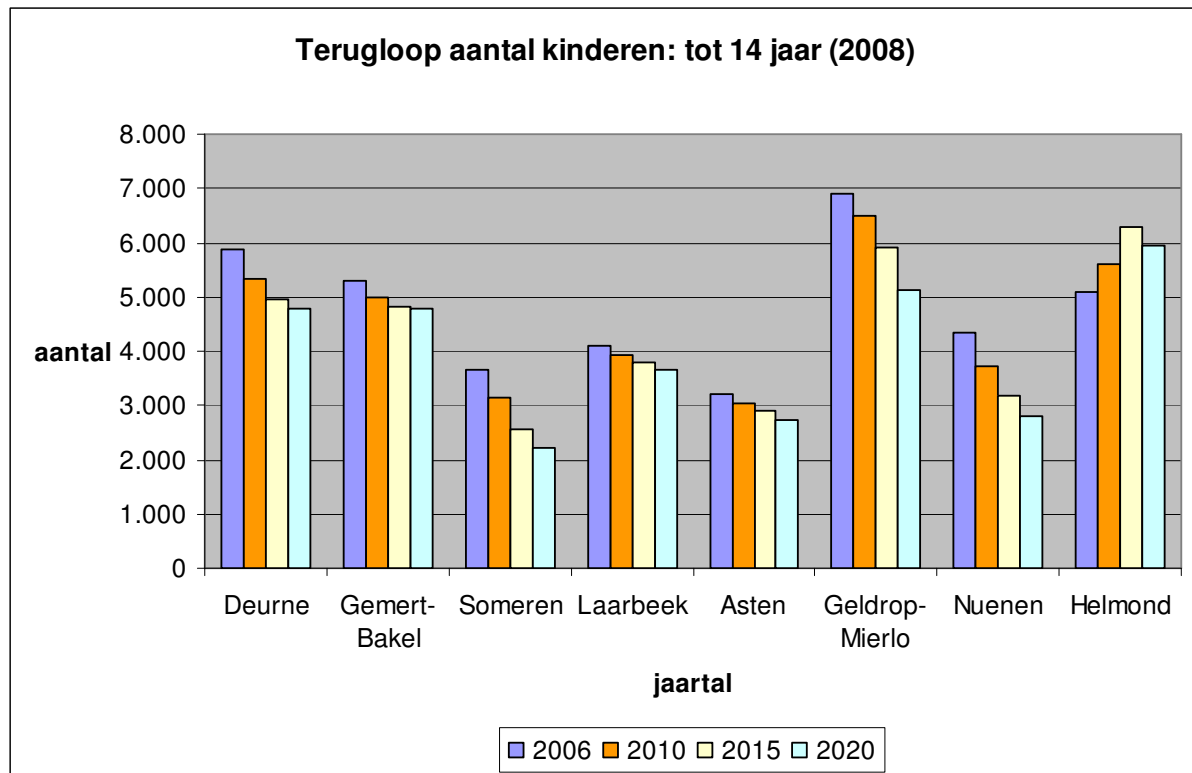
Ontgroening in de Peelregio en Helmond 2008 - 2040

Onderstaande tabel laat zien dat er de komende jaren een daling zal zijn van de leeftijdsgroepen 5-9 jaar, 10-14 jaar en 15-19 jaar in de Peelregio en Helmond. De ontwikkeling van deze leeftijdscategorieën in de verdere toekomst hangt samen met zowel de binnenlandse als buitenlandse migratie. Ook het aantal 20-35 jarigen ook een daling laat zien.

Figuur 4.6 Bron: Rapport "Hoe staat Helmond er anno 2010 voor?". Gemeente Helmond afdeling onderzoek en statistiek.

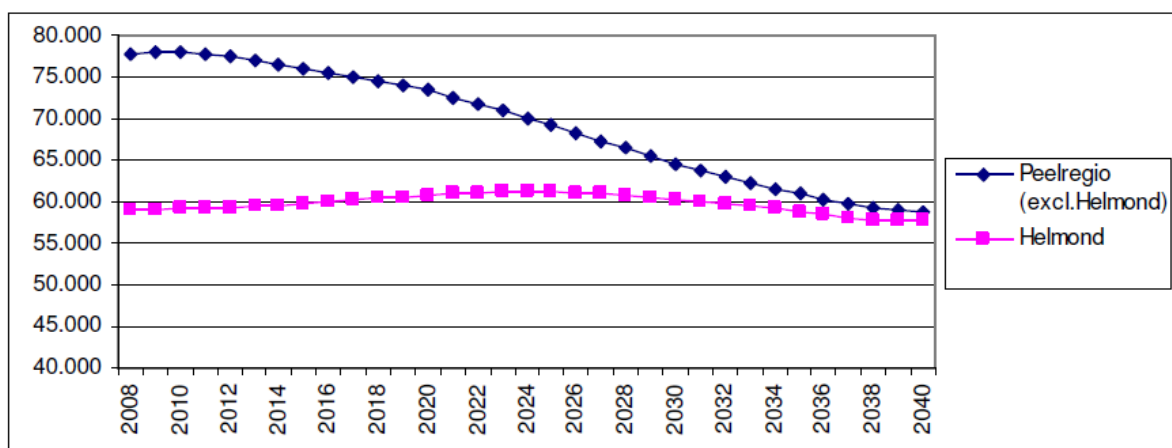
Deze terugloop wordt bevestigd door een onderzoek van de Metaalunie. Dit onderzoek laat zien dat de terugloop van kinderen tot 14 jaar de komende 10 jaar circa 25% zal dalen. Alleen in de gemeente Helmond zelf stijgt het aantal kinderen tot 14 jaar tot 2015 enigszins, daarna zal er zich een daling voordoen. In alle omliggende dorpen zal er een sterke daling van 25% plaatsvinden.

Figuur 4.7: Terugloop aantal kinderen tot 14 jaar, bron: metaalunie

4.5 Beroepsbevolking (15-65 jaar) 2008 – 2040

De beroepsbevolking in Helmond zal de komende jaren nagenoeg een gelijke trend vertonen. In de Peelregio loopt dit aantal duidelijk terug.

Bron: De bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant, actualisering 2008, provincie Noord-Brabant

Figuur 4.8

4.6 Conclusie

De grafieken laten zien dat Helmond te maken krijgt met vergrijzing maar nagenoeg onberoerd blijft wanneer het gaat om ontgroening. Ook kent Helmond een positief binnenlands migratiesaldo. Echter, wanneer er wordt gekeken naar de omliggende gemeenten in de regio dan zien we dat er sprake is van vergrijzing, ontgroening en een negatief binnenlands migratiesaldo. We hebben dus te maken met een terugloop van het aantal 0-14 jarigen en 15-25 jarigen, dit is dus de potentiële beroepsbevolking. Deze daling zal gecompenseerd moeten worden. Een voor de hand liggende oplossing is dat de plaatsvervangende werknemers uit Oost-Europa zullen komen/ worden gehaald.

De gevolgen van deze vergrijzing voor de beroepsbevolking zijn voor de Peel gemeenten groot. Voor Helmond daarentegen zijn ze een stuk minder groot, gezien de relatief jonge bevolkingsopbouw van Helmond als gevolg van de grote groei vanaf 1980.

5. Analyse Gemeentelijke Basis Administratie (GBA).

5.1 Inleiding

Voor de meeste burgers uit de Moe-landen geldt dat zij een vrije toegang hebben tot de Nederlandse arbeidsmarkt. Voor deze mensen geldt echter wel de verplichting dat, indien zij zich voor een periode langer dan 4 maanden in Nederland vestigen, zij zich moeten inschrijven in het 'Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens' (GBA). Hoewel dit lang niet in alle gevallen gebeurd is het belangrijk om een analyse te maken van de huidige inschrijvingen van personen uit de Moe-landen om een beeld te krijgen van deze groep op de woningmarkt. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de personen die staan ingeschreven in de GBA van de gemeente Helmond. Zo is het interessant om te weten welk aantal, welke samenstelling, in welk deel van Helmond en in wat voor soort woonhuizen de Moe-landers in Helmond gehuisvest zitten. Als uitgangspunt is gekeken naar Moe-landers welke zich in hebben geschreven na het jaar 2000. Bij de analyse van de GBA moet de kanttekening worden geplaatst dat het enerzijds niet volledig is omdat niet iedere arbeidsmigrant zich registreert en anderzijds het bestand vervuuld kan zijn door dat iemand uit Nederland vertrekt maar zich niet uitschrijft uit de GBA.

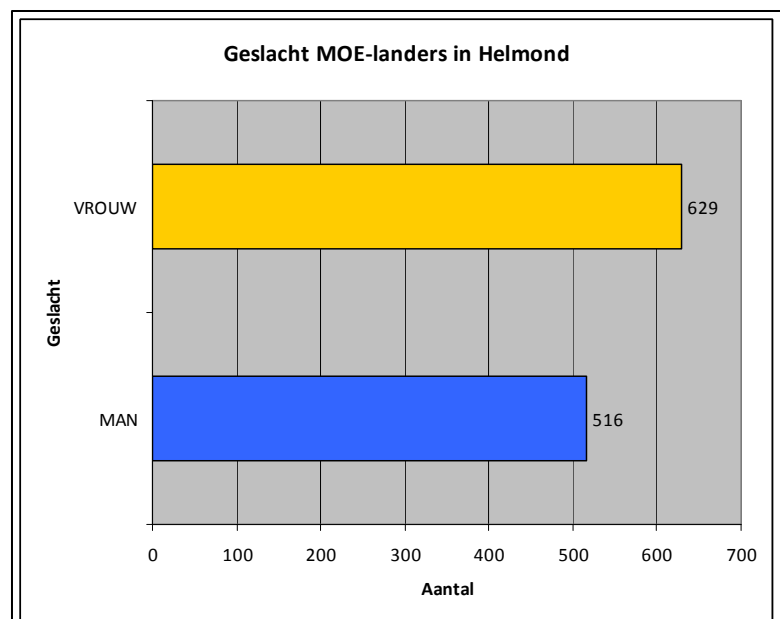
Achtereenvolgens zullen de volgende aspecten in dit hoofdstuk aan de orde komen:

- Totaal aantal Moe-landers ingeschreven in Helmond
- Geslacht
- Leeftijd
- Etniciteit
- Verdeling over de wijken
- Aantal jaar op huidig adres
- Jaar van immigratie
- Aantal jaar in Helmond
- Aantal Moe-landers per soort woning

5.2 De kenmerken

GBA

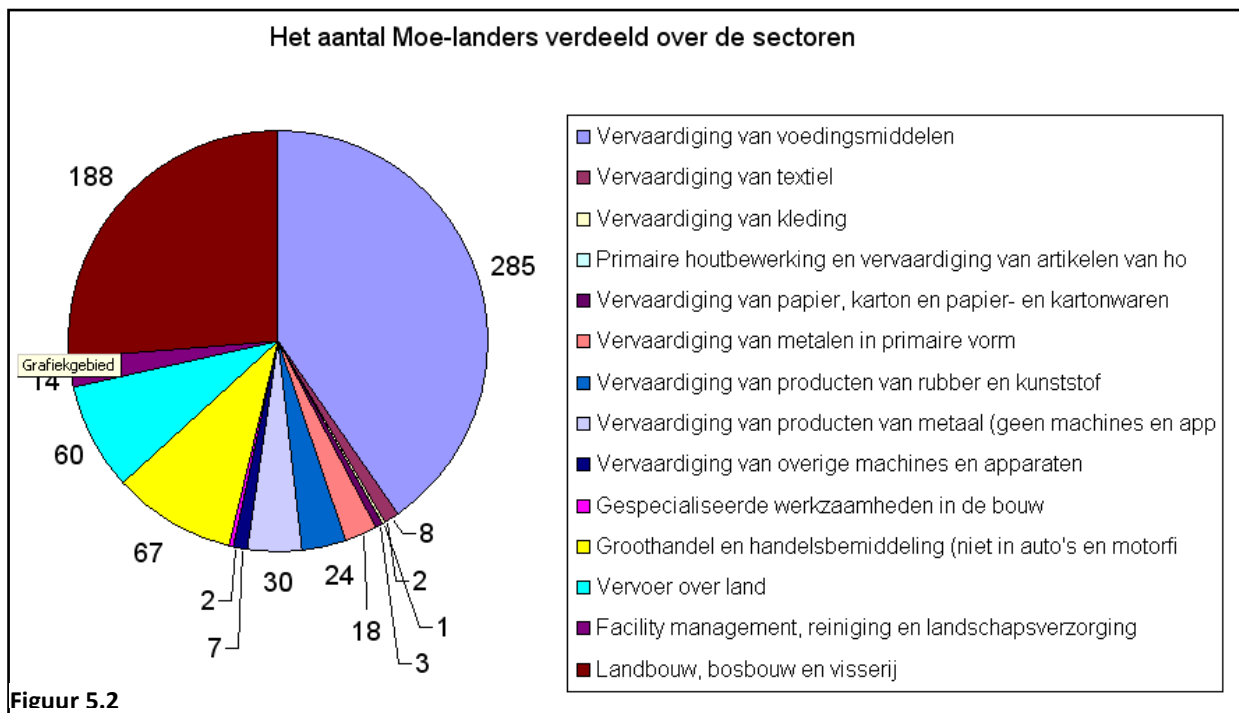
Zoals er in figuur 5.1 is weergegeven zijn er momenteel 1.145 Moe-landers geselecteerd welke zich na het jaar 2000 in hebben geschreven in het GBA in Helmond. Hiervan zijn 516 man en 629 vrouw. De peildatum is 1-1-2011.

Figuur 5.1: Geslacht Moe-landers op basis van de Gemeentelijke Basis Administratie

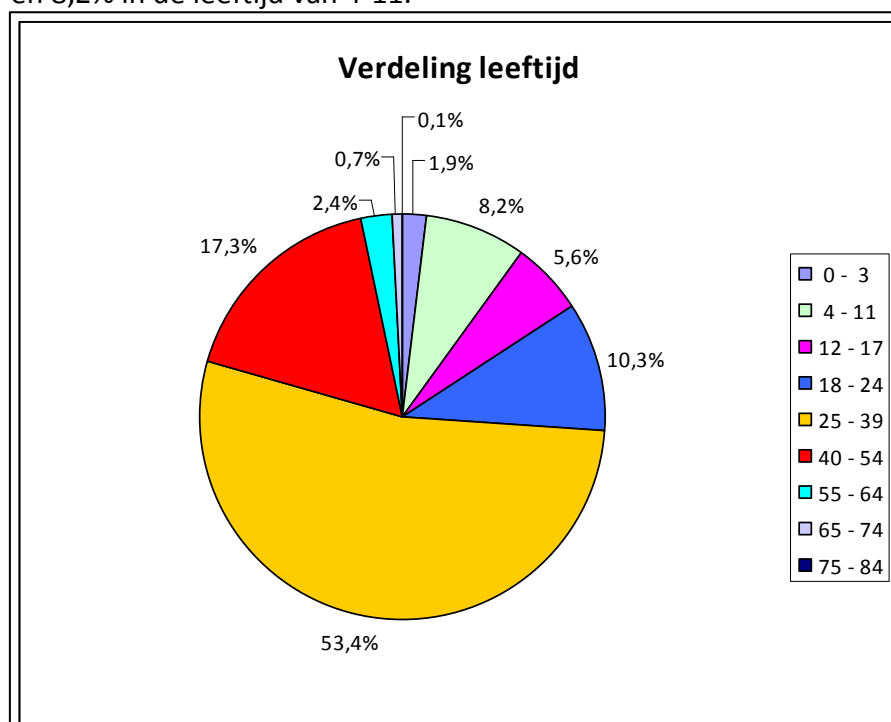
5.2.1 Verdeling over de sectoren

Figuur 5.2 laat zien dat in de gemeente Helmond het grootste aantal Moe-landers actief is in de sector vervaardiging van voedingsmiddelen. Ook in de sector landbouw, bosbouw en visserij zijn relatief veel Moe-landers werkzaam.

5.2.2 Verdeling leeftijd

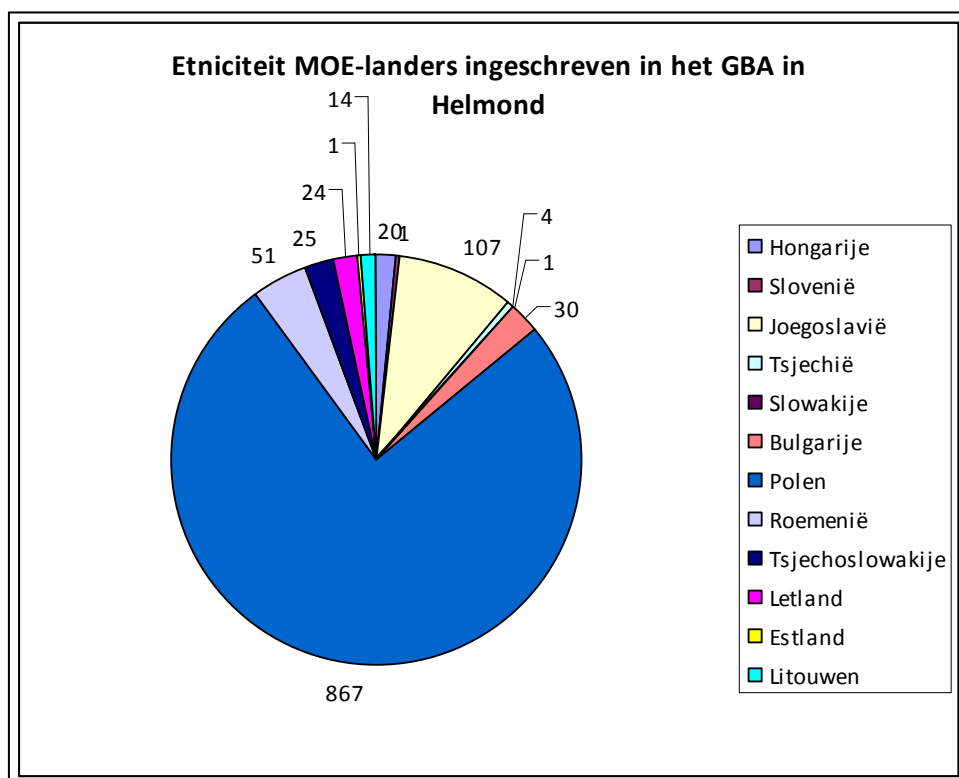
Wanneer er wordt gekeken naar leeftijd dan zien we dat de meeste Moe-landers woonachtig in Helmond behoren tot de leeftijdscategorie 25-39 jaar (53,4%). Ook de leeftijdscategorie 40-54 jaar is goed vertegenwoordigd (17,3%). Er zijn slechts weinig jonge kinderen uit Midden- en Oost-Europa (officieel) gevestigd in Helmond, slechts 1,7% in de leeftijd van 0-3 en 8,2% in de leeftijd van 4-11.

Figuur 5.3: Verdeling leeftijd van Moe-landers op basis van de Gemeentelijke Basis Administratie

5.2.3 Etniciteit Moe-landers in Helmond

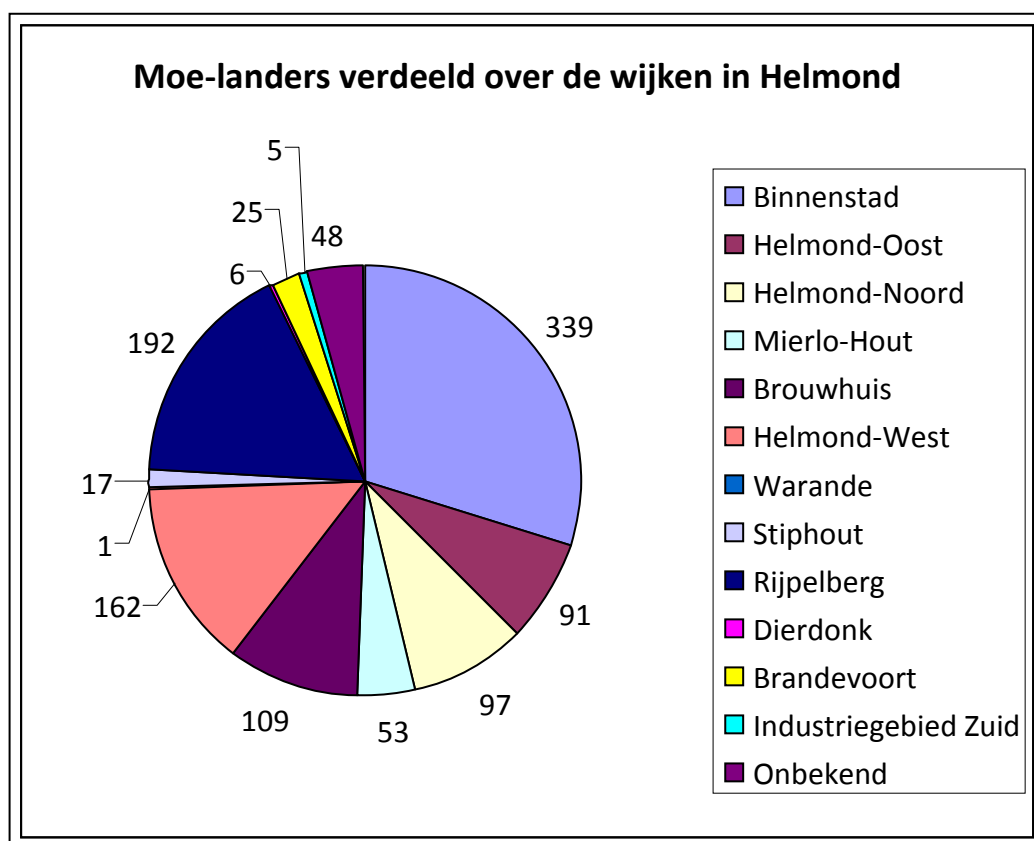
Onderstaande afbeelding geeft de afkomst van de Moe-landers (welke ingeschreven staan) in Helmond weer. Het overgrote deel hiervan is afkomstig uit Polen (867 personen, 77%). Gevolgd door voormalig Joegoslavië (107 personen), en Roemenië (51 personen). Uit de landen Estland en Slovenië zijn slechts 2 personen ingeschreven in Helmond.

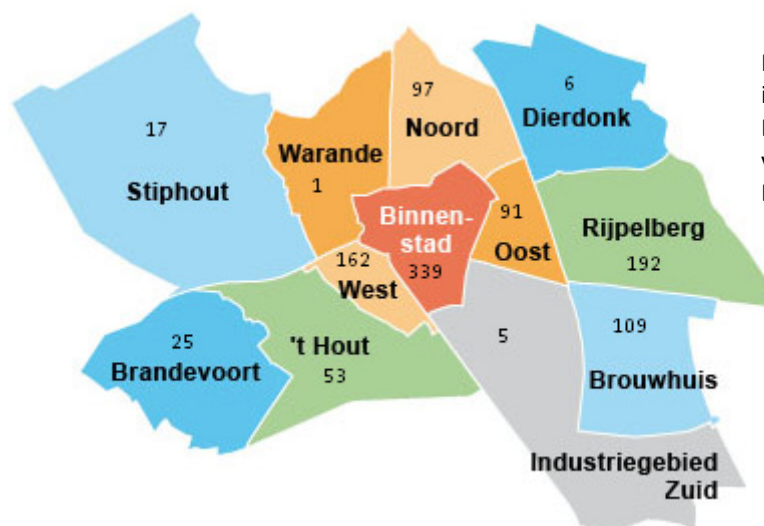
Figuur 5.4: Etniciteit Moe-landers welke staan ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie in Helmond.

5.2.4 Moe-landers verdeeld over de wijken in Helmond

Onderstaande afbeelding geeft een beeld van de verdeling van (de in het GBA ingeschreven) Moe-landers over Helmond. Momenteel zijn er in de Binnenstad van Helmond het meeste (officieel ingeschreven) Moe-landers woonachtig (339 personen). Wanneer we kijken naar de wijken in Helmond dan zien we dat in Rijpelberg (192 personen) en Helmond-West (162) veel Moe-landers woonachtig zijn. In de Warande (1 persoon) en Dierdonk (6 personen) is slechts een beperkt aantal Moe-landers (officieel) gehuisvest. Deze verdeling wordt mede bepaald door de woningvoorraad in de verschillende delen van Helmond. Zo staan in de Warande en Dierdonk vooral (dure) koopwoningen en in het centrum en Rijpelberg veel meer huurwoningen.

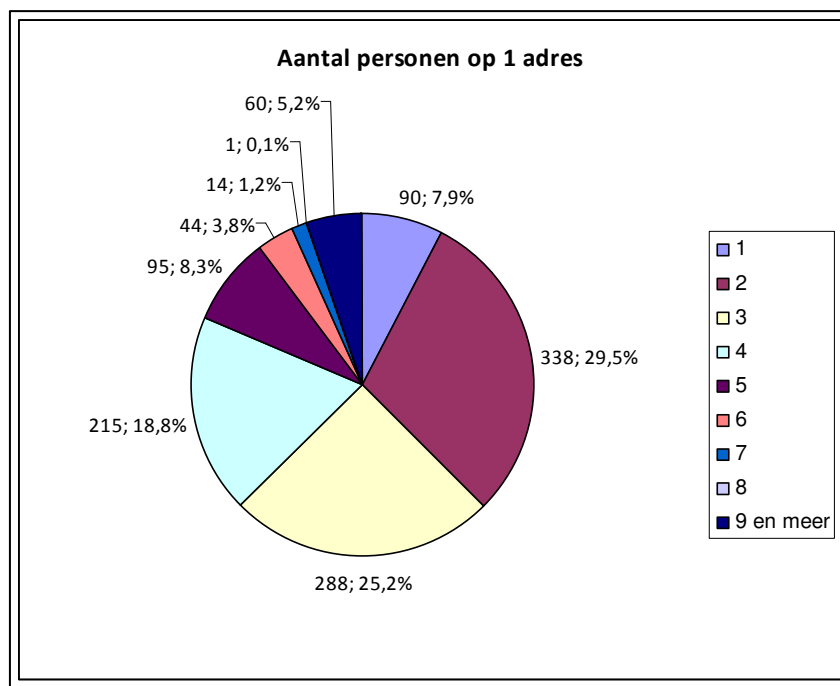
Figuur 5.5 Moe-landers welke staan ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie in Helmond verdeeld over de wijken.

Figuur 5.6 Moe-landers welke staan ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie in Helmond verdeeld over de wijken op kaart. Bron: eigen ontwerp

5.2.5 Aantal Moe-landers gevestigd op één adres

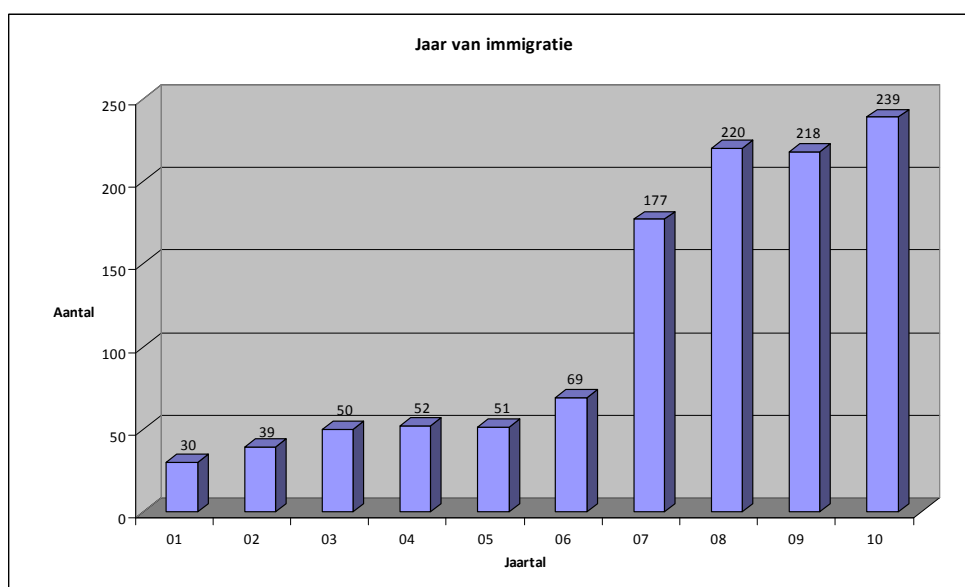
Het aantal Moe-landers dat op 1 adres gehuisvest zit loopt in de Gemeente Helmond uiteen van 1 tot 9 personen. De meeste Moe-landers staan met 2 personen op 1 adres ingeschreven (29,5%) gevolgd door 3 personen op 1 adres (25,2%). Het komt slechts in sommige gevallen voor dat er meer dan 6 personen op 1 adres ingeschreven staan (3,8%).

Figuur 5.7: Aantal Moe-landers op 1 adres welke staan ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie in Helmond.

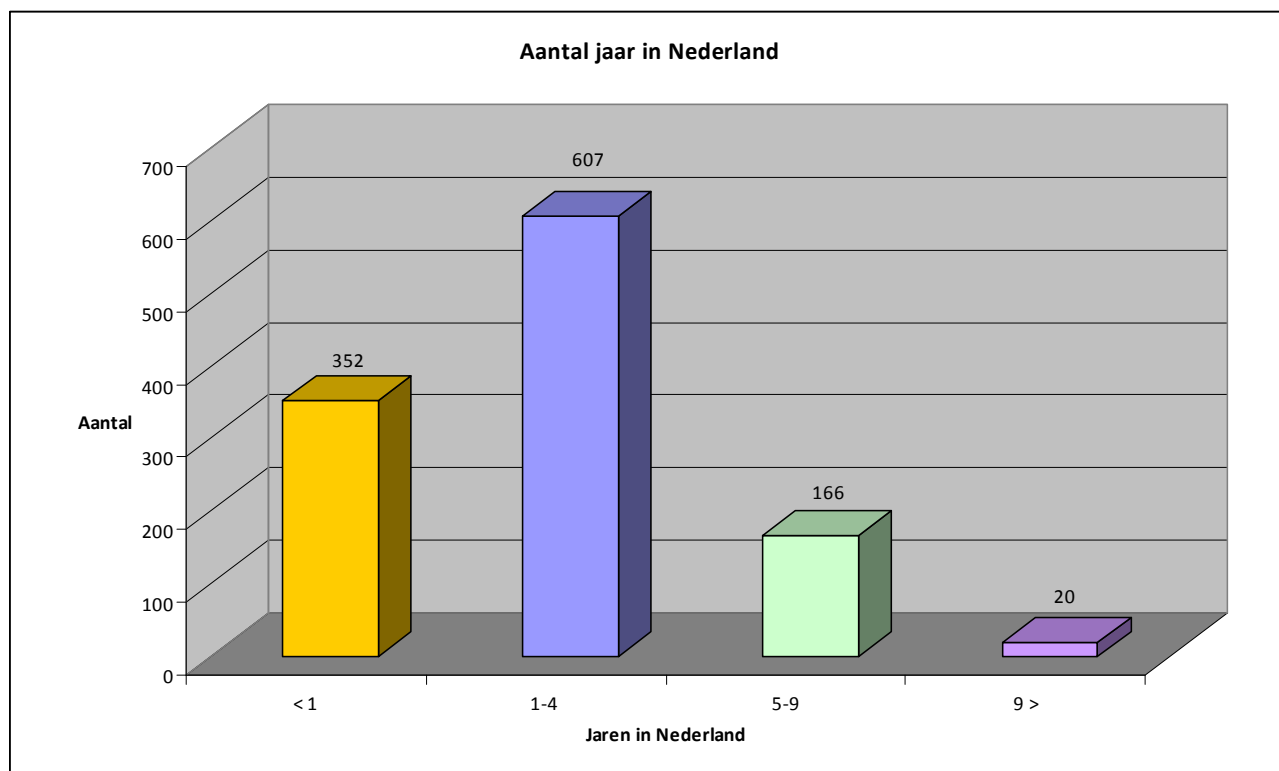
5.2.6 Migratiegedrag

De figuren 4.7 en 4.8 geven informatie over het jaar van vestiging en het aantal jaren dat migranten al in Helmond verblijven. In 2007 kwam de stroom arbeidsmigranten naar Helmond echt op gang met een stijging van ruim 100. Een logische verklaring hiervoor is dat per 2007 alle belemmeringen van vrij werknemersverkeer zijn komen te vervallen.

Figuur 5.8 Jaar van immigratie Moe-landers welke staan ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie in Helmond.

Onderstaande afbeelding laat zien dat meer dan de helft van de in Helmond ingeschreven Moe-landers tussen 1 en 4 jaar in Helmond gehuisvest zitten. 31% staat nog geen jaar in Helmond ingeschreven. 14% staat tussen 5 en 9 jaar ingeschreven in Helmond en slechts 2% langer dan 9 jaar.

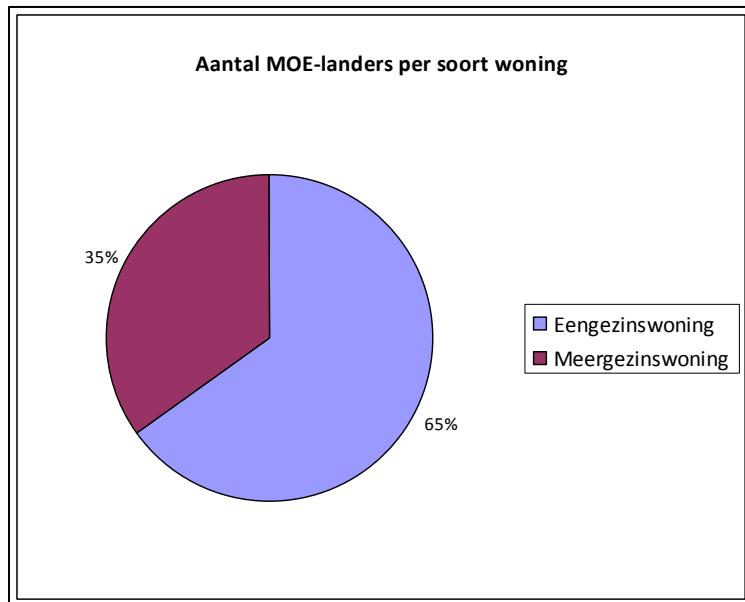

Figuur 5.9: Verblijf Moe-landers (in jaren) welke staan ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie in Helmond.

5.2.7 Aantal Moe-landers per soort woning

Onderstaande afbeelding laat zien dat circa 1/3 deel van de Moe-landers welke (officieel) zijn ingeschreven in Helmond gevestigd is in meergezinswoningen. Het overige deel (circa 2/3) is gehuisvest in eengezinswoningen.

Figuur 5.10:
Percentage Moe-landers per type woning welke staan ingeschreven in de Gemeentelijke basis administratie van Helmond.

5.3 Samenvatting & Conclusie

Per 1-1-2011 staan er 1.145 Moe-landers ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie van Helmond welke zich na het jaar 2000 in hebben geschreven. Van deze groep Moe-landers is iets meer dan de helft vrouw. Ongeveer de helft van de groep valt in de leeftijdscategorie 25-39 jaar. In 2007 kwam door het wegvallen van alle belemmeringen van vrij werknemersverkeer de stroom arbeidsmigranten naar Nederland en dus ook Helmond op gang. Ook is het grootste gedeelte van de geanalyseerde groep afkomstig uit Polen, 77%. In de binnenstad zit de meeste Moe-landers gehuisvest. Ook in Helmond West (162), en de wijk Rijpelberg (192) wonen veel Moe-landers. Deze verdeling wordt mede bepaald door de woningvoorraad in de verschillende delen van Helmond. Zo staan er in deze delen van Helmond veel huurwoningen welke aantrekkelijk zijn voor de Moe-landers. In de meeste gevallen zijn Moe-landers met 2 à 3 personen op een adres gehuisvest.

6 Onderzoeksresultaten inzake de huidige situatie van MOE-landers.

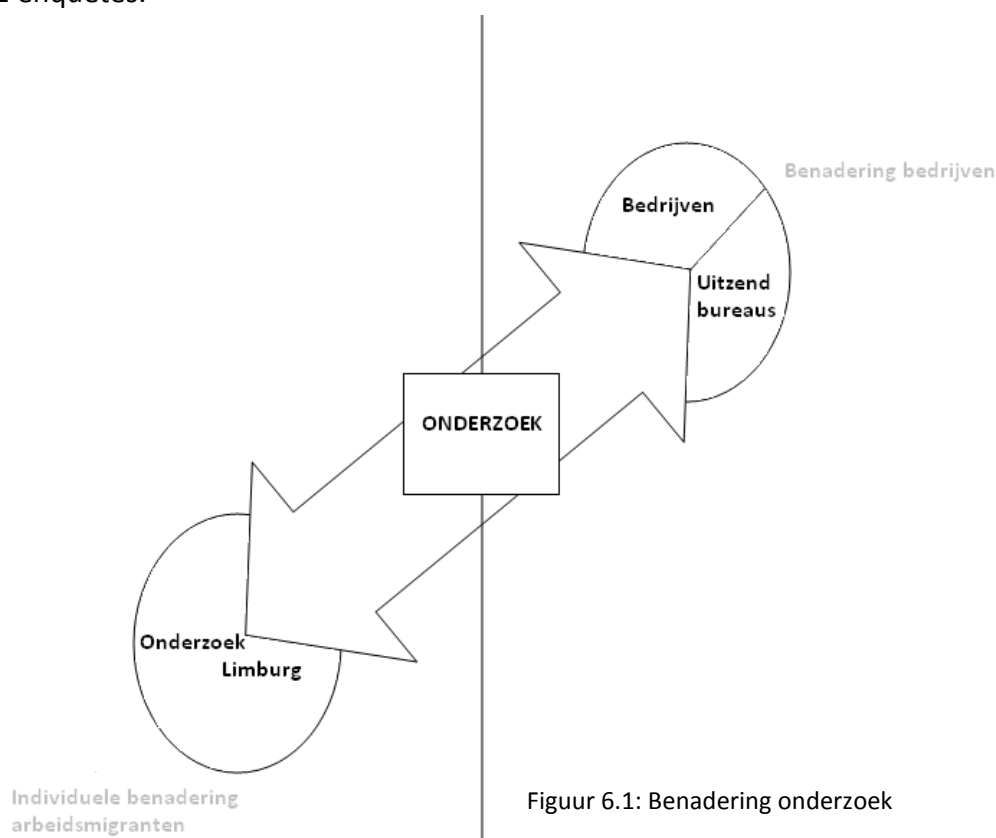
6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het huidige aantal arbeidsmigranten dat legaal werkzaam dan wel woonachtig is in de Gemeente Helmond. Vervolgens zal worden ingegaan op de kenmerken en woonwensen van deze groep. De gegevens die hiervoor zijn gebruikt zijn verkregen door middel van het enquêteren van de werkgevers en uitzendbureaus in Helmond (en omgeving).

Zoals in onderstaande afbeelding is weergegeven wordt het onderzoek vanuit 2 invalshoeken benaderd. Het huidige onderzoek, wat gesplitst is in een enquête onder de bedrijven in Helmond en een enquête welke gericht is op de uitzendbureaus in Helmond (en de grotere uitzendbureaus op het gebied van arbeidsmigranten in de omgeving). Dit zijn twee afzonderlijke enquêtes waaruit conclusies worden getrokken.

Onderzoek Wonen Limburg

Om een zo'n betrouwbaar mogelijk beeld weer te geven en om de resultaten van de enquête te staven is er vanuit een andere invalshoek een vergelijkbaar onderzoek uit Limburg genomen; "Een kansrijke woningmarkt in Limburg voor/door Poolse arbeidsmigranten?"¹² Dit onderzoek dient om resultaten uit de enquête mee te vergelijken of mee aan te vullen. In dit onderzoek is in tegenstelling tot huidig onderzoek rechtstreeks contact gezocht met Poolse arbeidsmigranten. 700 enquêtes zijn verstrekt en de respons was 172 enquêtes.

Figuur 6.1: Benadering onderzoek

¹² Hoofdstuk 4 en 5 van het onderzoek "Een kansrijke woningmarkt voor/ door Poolse arbeidsmigranten is terug te vinden in bijlage A

6.2 Opzet enquête

Gekozen is om een telefonische enquête af te nemen onder alle bedrijven met meer dan 5 werknemers in dienst uit bedrijfssectoren waarvan verwacht werd dat deze arbeidsmigranten in dienst hebben. Een selectie leverde 280 bedrijven¹³ op welke allereerst aangeschreven zijn alvorens ze telefonisch te benaderen. In de brief¹⁴ werden de bedrijven door de wethouder Stedelijke Ontwikkeling, Volkshuisvesting en het Grondbedrijf, de heer Stienen, op de hoogte gesteld van het onderzoek en konden zij zich alvast voorbereiden door middel van een bijgevoegde vragenlijst¹⁵.

In de vragenlijst werd ingegaan op het aantal arbeidsmigranten dat werkzaam is op het desbetreffende bedrijf alsmede de bestaande woonsituatie en de gewenste woonsituatie van deze mensen. Om bedrijven niet af te schrikken deel te nemen aan de telefonische enquête is gekozen om een zo'n compact mogelijke vragenlijst op te stellen. Het doorlezen/invullen van deze vragenlijst duurde maximaal 5 minuten.

In overleg met de afdeling onderzoek & statistiek van de gemeente Helmond is besloten dat een vraag beantwoord kan worden door middel van een keuze uit multiple choice dan wel aangevuld met een kwantificering (het aantal werknemers dat betrekking heeft op het gegeven antwoord). Dit is niet in alle gevallen gebeurd omdat het voor een werkgever niet altijd gemakkelijk is vast te stellen wat de mening van iedere arbeidsmigrant afzonderlijk is met betrekking tot een vraag. Ook werd duidelijk dat indien een werkgever een arbeidsmigrant in dienst heeft via een uitzendbureau, deze vaak niet bekend is met de wensen van dit personeel. Deze werkgevers verwezen dan ook door naar het uitzendbureau waar de arbeidsmigranten op de loonlijst stonden.

Daarom is besloten om alle uitzendbureaus in Helmond en alle door de Helmondse bedrijven genoemde uitzendbureaus in de regio ook op een zelfde manier te benaderen.

¹³ 232 bedrijven met meer dan 5 werknemers uit de sectoren *industrie, bouwnijverheid, groot & detailhandel en reparatie van auto's, vervoer en opslag, informatie en communicatie, verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening en overige dienstverlening* werden geselecteerd, deze lijst met bedrijven is te vinden in bijlage B

¹⁴ De begeleidende brief is te vinden in bijlage C

¹⁵ Beide vragenlijsten zijn te vinden in bijlage D

6.3 Uitvoering

Benadering van de Helmondse bedrijven

Het onderzoek heeft zich gericht op bedrijven uit de bedrijfssectoren landbouw, industrie, bouwnijverheid, groot- en detailhandel, reparatie van auto's, vervoer en opslag, informatie en communicatie, verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening. Van de 280 benaderde bedrijven bleken er 58 bedrijven Moe-landers in dienst te hebben. In totaal komt dit neer op 709 personen. Verder zijn er 32 uitzendbureaus uit Helmond en de regio benaderd. 23 uitzendbureaus waren bereid mee te werken aan het onderzoek, de overige 9 wilde niet mee werken. In totaal bleken deze 15 uitzendbureaus 451 Moe-landers in dienst te hebben welke werkzaam zijn in Helmond, de overige acht werkten niet met Moe-landers. Dit aantal mag niet opgeteld worden bij het aantal wat werkzaam is bij de Helmondse bedrijven omdat er dan deels sprake is van een dubbele telling.

Benadering van de uitzendbureaus in Helmond en de regio

Veel van de bedrijven die Moe-landers in dienst hebben, betrekken deze via een uitzendbureau. Daarom is besloten om behalve de genoemde ook de overige uitzendbureaus in de gemeente Helmond te enquêteren. Er zijn echter ook bedrijven welke hun bedrijf tijdelijk verhuren aan bijvoorbeeld een uitzendbureau in Polen. Het personeel staat in dit geval op de loonlijst van het bedrijf in Polen maar is werkzaam in Nederland. Het is in zo'n geval moeilijk om zicht te houden op het aantal arbeidsmigranten dat werkzaam is en verblijft in Helmond.

Representativiteit, nauwkeurigheid en betrouwbaarheid

Bij het houden van een enquête is het van belang dat de ondervraagde groep mensen een juiste afspiegeling weergeeft van de gehele populatie. Verder is het van belang dat de verzamelde antwoorden nauwkeurig verkregen en tevens waarheidsgetrouw zijn.

Gezien de moeilijke bereikbaarheid van de groep arbeidsmigranten, zijn onorthodoxe onderzoeksmethoden toegepast welke er toe hebben geleid dat er geen wetenschappelijke, harde conclusies geformuleerd kunnen worden. Wel worden er inschattingen gegeven van omvang en woonwensen van de groep arbeidsmigranten waar conclusies en aanbevelingen uit voort zijn gekomen.

Bij de selectie van de sectoren zijn een aantal sectoren waarvan vooraf verwacht werd dat hierin weinig arbeidsmigranten uit de Moe-landen actief zijn buiten beschouwing gelaten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de sector zorg of zakelijke dienstverlening. Uit de overige sectoren zijn alle bedrijven met 5 of meer werknemers benaderd. Natuurlijk kan het ook voorkomen dat bedrijven met minder dan 5 werknemers een Moe-lander in dienst hebben maar verwacht wordt dat dit niet vaak voor zal komen, daarom is besloten om de grens bij 5 of meer werknemers te leggen. Hiermee wordt het grootste gedeelte van de populatie bereikt.

Geschiktheid van de beschikbare informatie

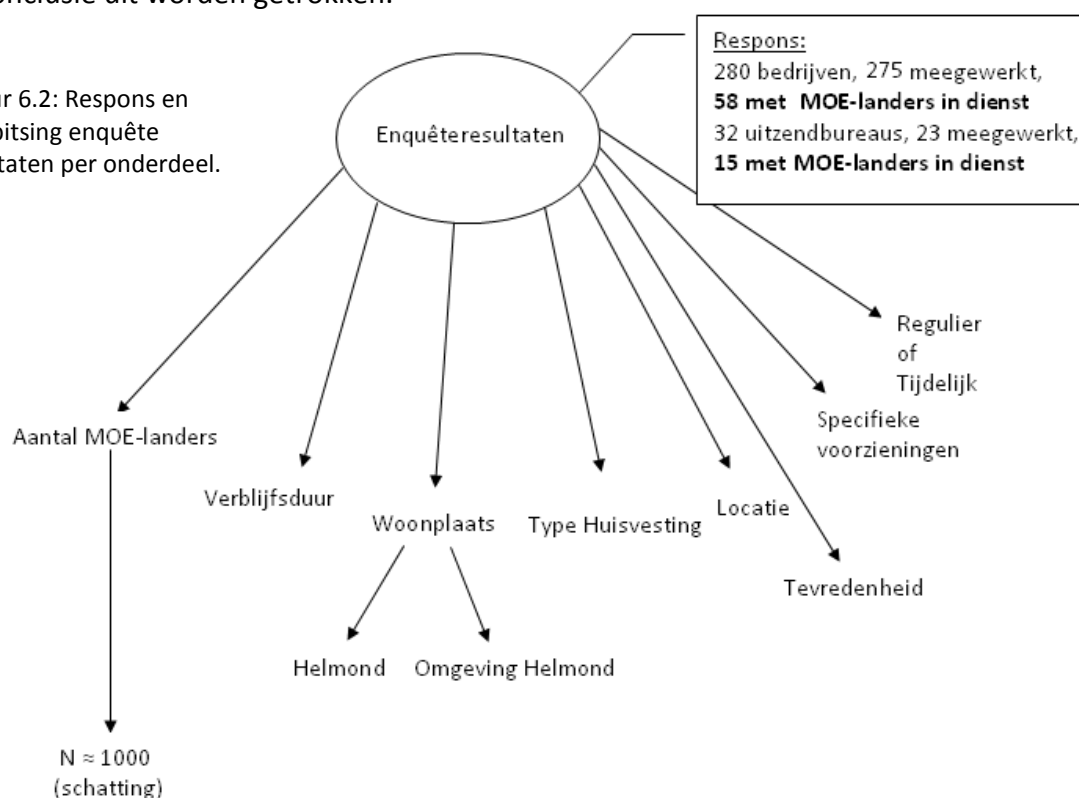
Vooraf is in overleg met de afdeling onderzoek & statistiek van de Gemeente Helmond besloten om op basis van de onderzoeksperiode (4 maanden) te kiezen om de bedrijven en uitzendbureaus en niet de arbeidsmigranten rechtstreeks te benaderen. Mede doordat er een vergelijkbaar onderzoek ter beschikking is waarbij wel de arbeidsmigranten rechtstreeks zijn benaderd en wat dus als aanvullende informatie kan dienen is deze keuze gemaakt.

Het moet niet af schrikken om deel te nemen aan de enquête. Daarom is het aantal vragen dat gesteld kan worden gedurende de enquête beperkt. In het kader van dit onderzoek is daarom gekozen om vragen met betrekking tot het aantal werkzame arbeidsmigranten, verblijfsduur, woonplaats, woningtype, ligging, tevredenheid, woonkosten etc., kortom de huidige woonsituatie en de ideale (gewenste) woonsituatie te stellen.

6.4 De resultaten van de enquête

Zoals eerder gezegd zijn er 280 bedrijven benaderd. Hiervan hebben 58 bedrijven in totaal 709 Moe-landers in dienst. 416 van de 709 personen zijn werkzaam bij 6 grotere bedrijven in Helmond (40-116 Moe-landers per bedrijf). Ook zijn er circa 34 uitzendbureaus benaderd waarvan er 15 mee hebben gewerkt aan het onderzoek. 63% van de 15 uitzendbureaus blijft zelf de huisvesting voor haar Moe-landers te regelen. Iets meer dan de helft van de uitzendbureaus is van mening dat er onvoldoende huisvesting voor haar Moe-landers in Helmond aanwezig is (67%). 80% is positief over het mogelijk realiseren van huisvesting voor Moe-landers in Helmond, 20% heeft geen mening. Deze 15 uitzendbureaus hadden in totaal 451 mensen in Helmond gedetacheerd. Hier moet de kanttekening bij worden gemaakt dat hier deels dubbele tellingen zijn gemaakt omdat de uitzendbureaus waarschijnlijk ook mensen uitzenden naar de bedrijven die mee hebben gewerkt aan het onderzoek. In het restant van dit hoofdstuk staan de resultaten van de enquête weergegeven. Vervolgens zal hier met behulp van het onderzoek over de arbeidsmigranten uit Limburg per onderwerp een conclusie uit worden getrokken.

Figuur 6.2: Respons en toespitsing enquête resultaten per onderdeel.

6.4.1 Aantal werknemers

In onderstaand schema afgebeeld in figuur 6.3 staan de resultaten van de uitgevoerde enquêtes afgebeeld. Met deze cijfers kunnen geen harde conclusies worden getrokken maar hiermee kan wel een schatting worden gedaan. Er zullen zo'n 1000 werknemers uit de Moe-landen bij de Helmondse bedrijven werken (41.000 arbeidsplaatsen in Helmond). Hier komt bij dat er ongetwijfeld nog een aantal ZZP-ers als zelfstandige in de bouw actief zijn welke niet perse in geschreven hoeven te staan in Nederland.

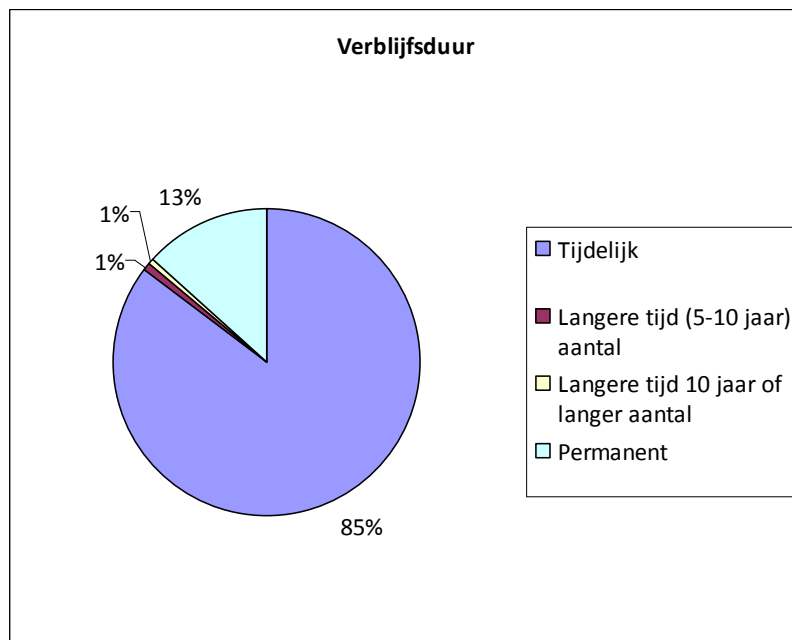
	Aantal contact mee opgenomen	Aantal dat heeft meegewerkt	Aantal met Moe-landers in dienst	Totaal aantal Moe-landers
Bedrijven	280	275	58	709
Uitzendbureaus	34	23	15	451

Figuur 6.3: Aantal Moe-landers dat per 1-4-2011 bij Helmondse bedrijven en uitzendbureaus in beeld is.

Per thema zullen de resultaten beschreven worden van de enquête onder de bedrijven en onder de uitzendbureaus. Waar mogelijk zullen deze resultaten vergeleken of aangevuld worden met het onderzoek van Wonen Limburg.

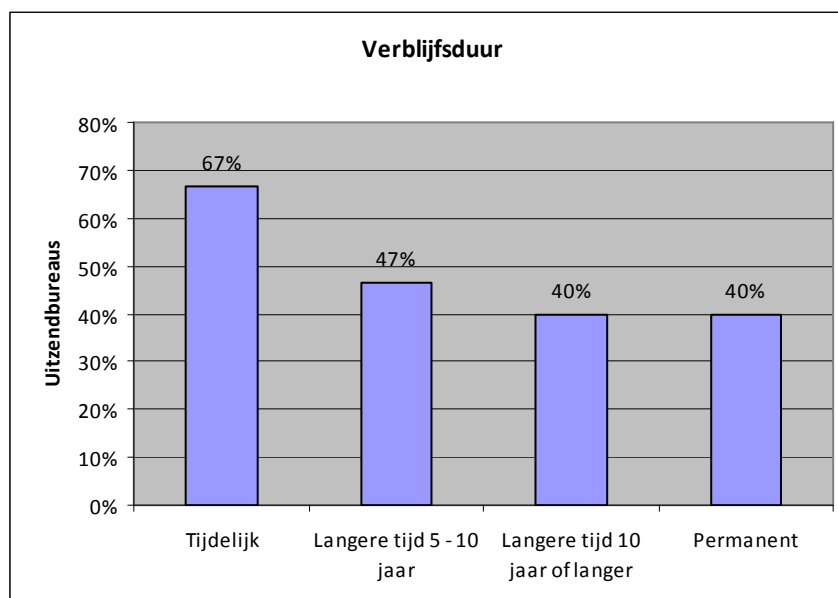
6.4.2 Verblijfsduur

85% van de Moe-landers, welke bij bedrijven in Helmond werken, verblijven tijdelijk (dus korter dan 5 jaar) hier of in de regio. Slechts 1% is hier met de bedoeling om 5-10 jaar te blijven alvorens terug te keren naar het thuisland. Ook slechts 1% is hier met de bedoeling om 10 jaar of langer te blijven en vervolgens terug te keren naar het land van afkomst. 13% van de 709 personen is van plan om hun toekomst hier op te bouwen en zich permanent in Nederland te vestigen.

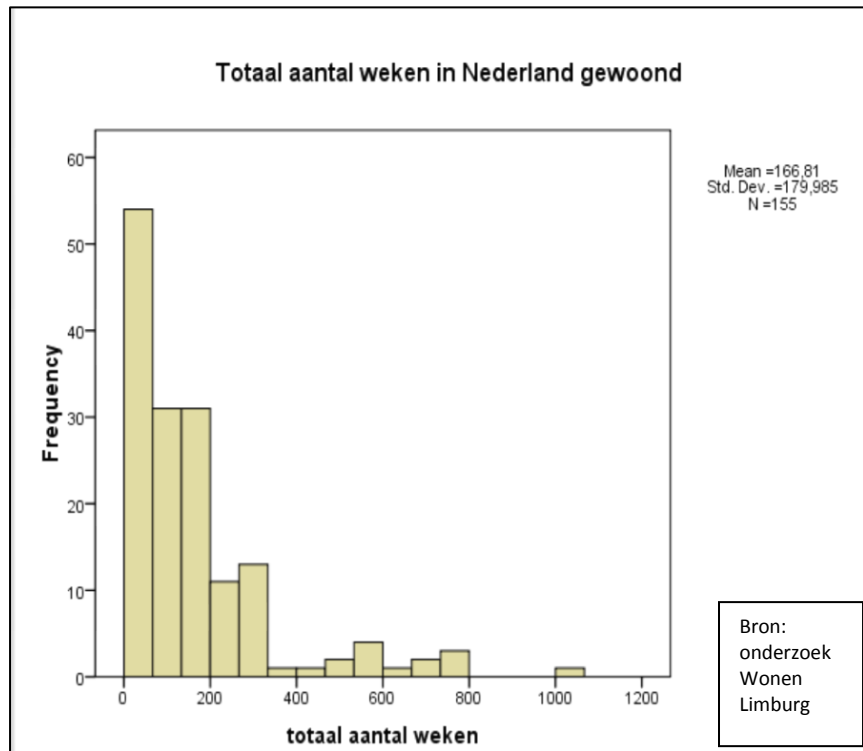
Figuur 6.4: Verblijfsduur op basis van het aantal MOE-landers dat Helmondse bedrijven in beeld hebben.

67% van de ondervraagde uitzendbureaus geeft aan dat de Moe-landers vestigen die hier slechts tijdelijk verblijven. 47% van de ondervraagde uitzendbureaus geeft aan dat ze Moe-landers huisvesten die 5-10 jaar in Helmond willen verblijven alvorens terug te willen keren naar hun thuisland. 40% huisvest Moe-landers die langer dan 10 jaar in Helmond willen verblijven en ook 40% van de ondervraagde uitzendbureaus geeft aan Moe-landers te huisvesten die de intentie hebben zich permanent in Helmond te willen vestigen. Uitzendbureaus hebben in onderstaande figuur meerdere antwoorden kunnen geven. Percentages tellen daarom boven 100%, resultaten hoeven elkaar niet te bijten.

Figuur 6.5: Verblijfsduur op basis van uitzendbureaus, waarbij deze meerdere antwoorden hebben kunnen aangeven.

Het onderzoek uit Limburg laat zien dat net iets meer dan de helft van de Moe-landers (50,9%) heeft aangegeven dat ze niet meer willen vertrekken uit Nederland maar hun toekomst hier ziet liggen, het overige deel geeft aan op termijn wel terug te willen keren naar hun thuisland. In onderstaande afbeelding staat weergegeven dat van de ondervraagde groep het grootste gedeelte (zo'n 75%) minder dan 5 jaar in Nederland woont waarvan het grootste deel zelfs minder dan een jaar.

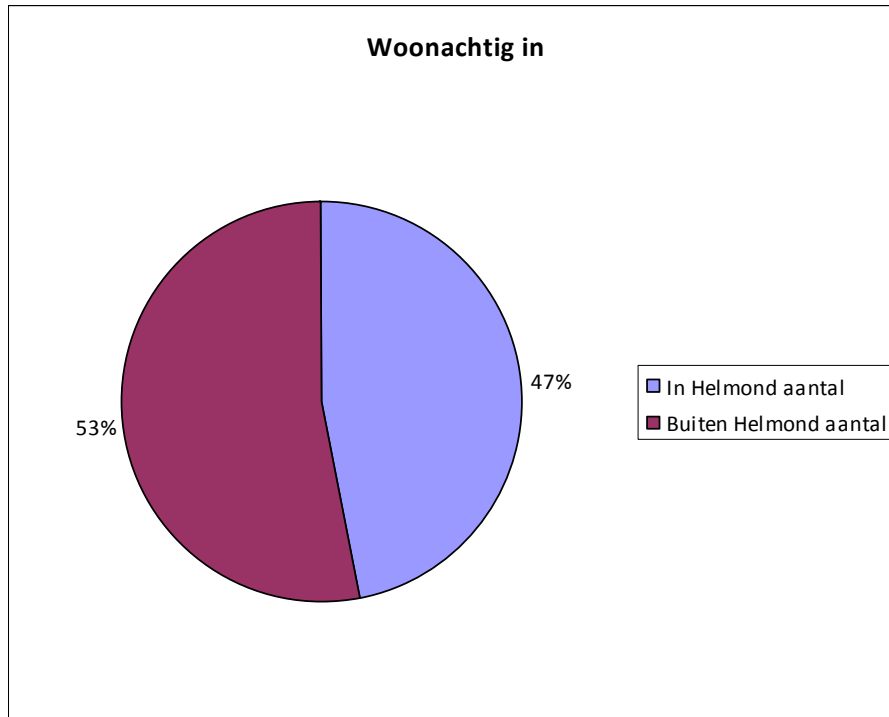
Figuur 6.6: Totaal aantal weken dat "Limburgse" arbeidsmigranten in Nederland verblijven

Conclusies

- Circa $\frac{3}{4}$ deel van de migranten verblijven tijdelijk, dus minder dan 5 jaar in de regio.
- Hiervan verblijft (30%) korter dan 1 jaar.
- Uitzendbureaus hebben meer langdurige arbeidsmigranten in dienst dan de Helmondse bedrijven. Dit kan verklaard worden doordat bedrijven personeel werven om tijdelijke drukte op te vangen waarna het personeel weer vertrekt. Uitzendbureaus hebben dit personeel langer in dienst en detacheren dit personeel bij verschillende bedrijven die dit personeel tijdelijk nodig hebben.
- Uitzendbureaus zullen vermoedelijk vanuit hun verantwoordelijkheid zich nadrukkelijker bezig houden met goede, reguliere huisvesting voor Moe-landers. Deze arbeidsmigranten vertrekken gedurende hun werkzame verblijf in Nederland na een periode van werken een periode van bijvoorbeeld een week naar het thuisland om vervolgens hier weer een periode te werken. Dit blijft zich herhalen.
- Een andere verklaring zou kunnen zijn dat doordat uitzendbureaus de huisvesting voor hun werknemers goed geregeld hebben het aantrekkelijker is voor deze migranten om voor langere tijd te blijven.

6.4.3 Woonplaats

De bedrijven uit Helmond geven aan dat ongeveer de helft van de bij hun werkzame personen uit Midden – en Oost Europa is gehuisvest in Helmond, ongeveer de helft buiten Helmond.

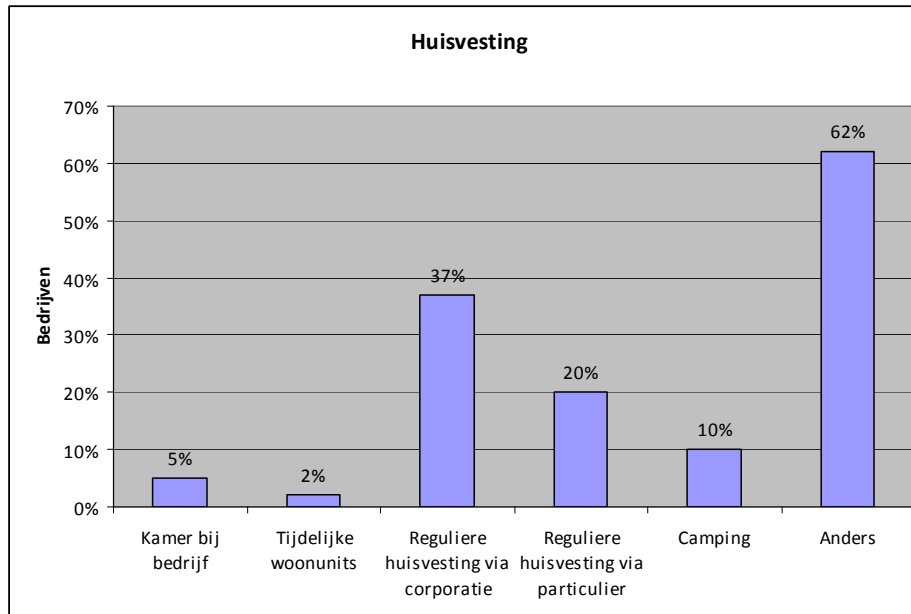

Figuur 6.7: Woonachtig in of buiten Helmond op basis van het aantal Moederlanders dat Helmondse bedrijven in beeld hebben.

Conclusies

- Verdeling 50/50 is mogelijk een gevolg van de beschikbaarheid van huisvesting in de omliggende gemeenten en de schaarste van beschikbare huisvesting in Helmond. Bij meer beschikbare woonruimte voor de doelgroep in Helmond zou de verdeling waarschijnlijk anders liggen.
- Het beleid van veel gemeenten, ook van Helmond, is alleen maar voor huisvesting te zorgen voor de in Helmond werkzame personen. In de praktijk zal dit zeer lastig zijn omdat deze arbeidsmigranten zoals blijkt uit de grafieken ook sterk forensisch gedrag vertonen.

6.4.4 Type huisvesting

Figuur 6.8: Type huisvesting op basis van het aantal Moe-landers dat Helmondse bedrijven in beeld hebben

62% van de bedrijven die een antwoord hebben gegeven op deze vraag geeft aan dat haar werknemers gehuisvest zijn onder de noemer “anders”. Vormen die onder de noemer “anders” vallen zijn de zogenaamde Polen”hotels” in o.a. Someren en Vlierden welke al dan niet gerealiseerd zijn door het ombouwen van leegstaande kantoorpanden.

Ook voormalig asielzoekerscentra, “hotels” en kloosters in o.a. Bergeijk en Gemert worden momenteel gebruikt als huisvesting voor arbeidsmigranten uit Oost-Europa. De gemeente Helmond kent deze vorm van huisvesting niet.

Verder geeft ruim 20% van de bedrijven aan werknemers in dienst te hebben welke in reguliere woningen van een corporatie verblijven en 37% geeft aan werknemers te hebben in reguliere woningen van een particulier.

10% heeft arbeidsmigranten verblijvend op campings en 2% in tijdelijke woonunits bij het bedrijf.

2/3 deel van de bedrijven heeft deze vraag niet beantwoord. De conclusies zijn gebaseerd op slechts 1/3 deel van de bedrijven. Er mogen dus slechts indicaties hieruit afgeleid worden.

Onderzoek Limburg

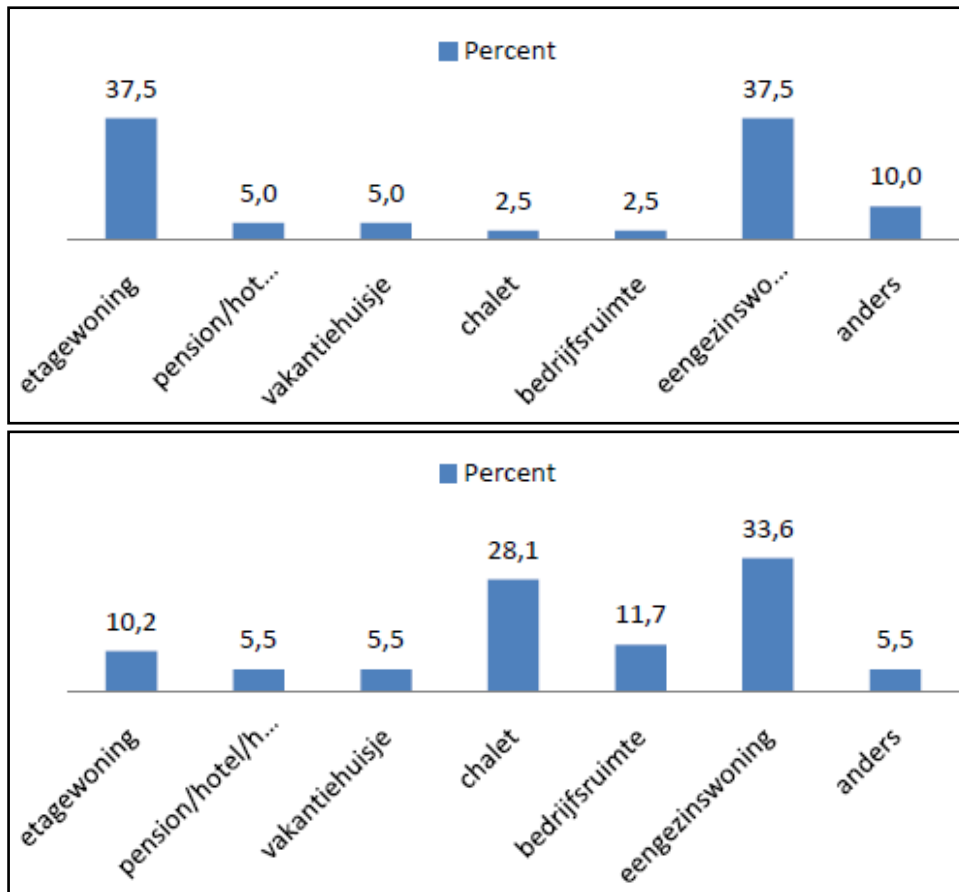
In figuur 6.9 wordt weergegeven hoe Limburgse arbeidsmigranten momenteel gehuisvest zijn. Allereerst is de verdeling weergegeven van de arbeidsmigranten die zelfstandige huisvesting hebben gevolgd door de arbeidsmigranten die hun huisvesting delen met andere arbeidsmigranten. De verdeling zelfstandige – gedeelde huisvesting is circa 70% / 30%.

Zelfstandige huisvesting

Circa 1/3 deel is gehuisvest in een eengezinswoning en 1/3 deel is gehuisvest in een etagewoning. Het overige deel is verdeeld gehuisvest in andere vormen als vakantiehuis, bedrijfsruimte, etc.

Gedeelde huisvesting

Circa 1/3 deel (33,6%) van de arbeidsmigranten deelt een eengezinswoning met andere bewoners. Een aanzienlijk deel deelt een (chalet) (28,1%). 11,7% woont met anderen in een bedrijfsgebouw, 10,2% deelt met anderen een etagewoning en 5,5% woont samen met anderen in een vakantiewoning. 5,5% van de mensen verblijft in een pension, hotel of hostel.

Figuur 6.9: Huisvesting arbeidsmigranten volgens onderzoek Limburg in zelfstandige en gedeelde huisvesting.

Conclusies

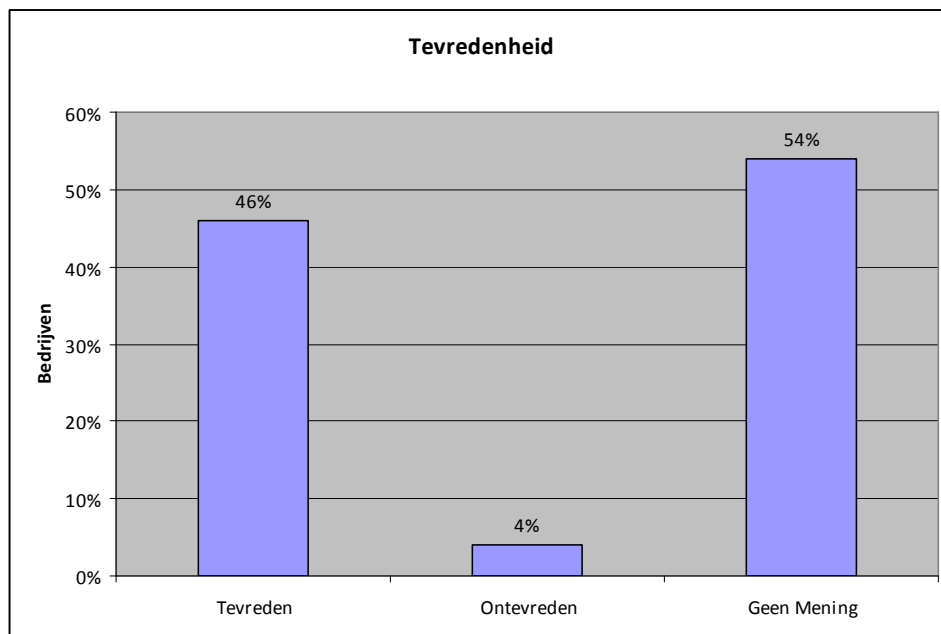
- Een groot deel van de bedrijven in Helmond geeft aan dat ze Oost-Europese werknemers in dienst hebben die in reguliere huisvesting (circa 2/3 deel) gehuisvest is.
- Ongeveer eenzelfde percentage (62%) van de bedrijven geeft aan dat ze ook Oost-Europese werknemers in dienst hebben welke gehuisvest zijn in de zogenaamde Polenhotels en bungalowparken in de regio.

Aanbeveling

- Nader onderzoek is hier gewenst. In dit onderzoek wordt niet duidelijk welke groepen meer of minder tevreden zijn over hun huisvesting.

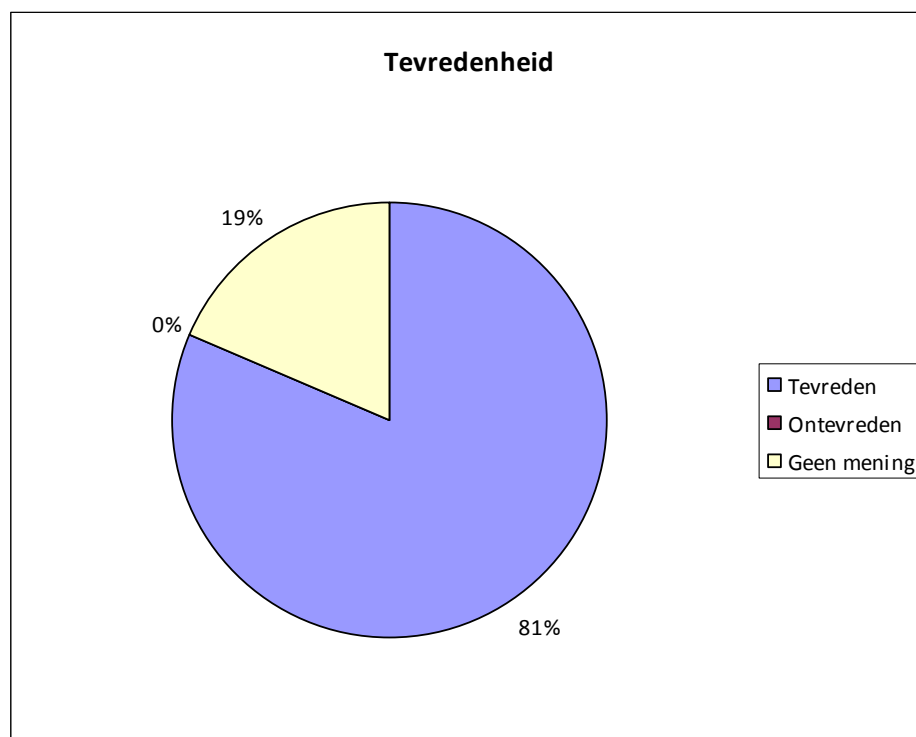
6.4.5 Tevredenheid

Op de vraag: “Zijn uw werknemers tevreden met hun huidige woonsituatie?” antwoord ongeveer de helft met “geen mening”. 46% van de bedrijven geeft aan dat haar werknemers tevreden zijn met hun huidige huisvesting. 4% van de bedrijven geeft aan dat hun werknemers ontevreden zijn. Bedrijven hebben op deze vraag meerdere antwoorden kunnen geven. Percentages tellen in deze grafiek dus boven de 100%. Resultaten hoeven elkaar niet te bijten.

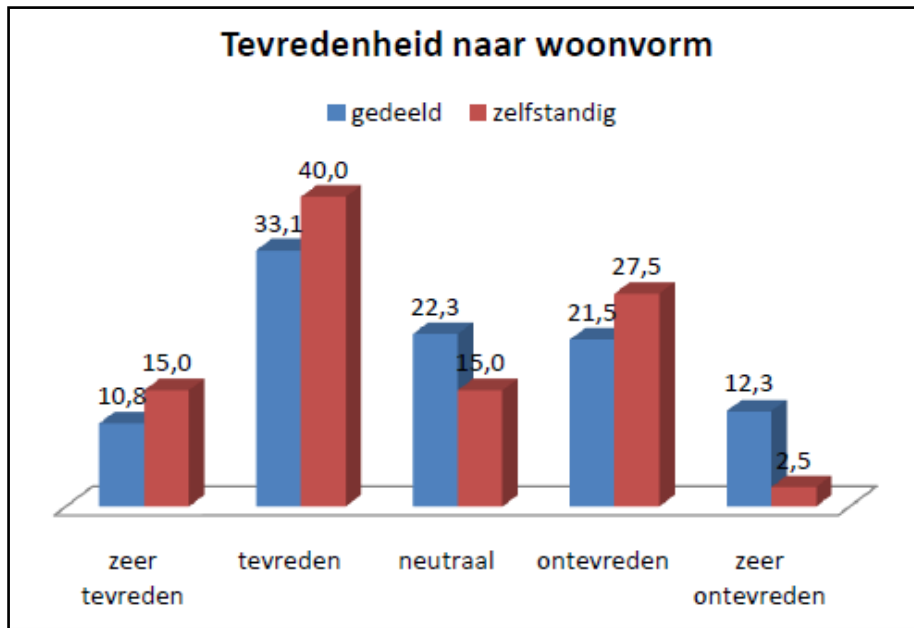
Figuur 6.10: Op basis van de bedrijven waarbij zij meerdere antwoorden hebben kunnen aangeven.

81% van de uitzendbureaus is van mening dat hun werknemers tevreden zijn met hun huidige huisvesting, de overige 19% heeft hierover geen mening.

Figuur 6.11: Tevredenheid op basis van het aantal arbeidsmigranten dat uitzendbureaus in beeld hebben

Ongeveer (76,5%) van de arbeidsmigranten in Limburg woont in een woonruimte die gedeeld wordt met anderen. Het overige deel woont in een zelfstandige woonruimte.

Figuur 6.12: Tevredenheid arbeidsmigranten volgens onderzoek Limburg

Van de arbeidsmigranten met gedeelde woonruimte in Limburg is 10,8% zeer tevreden, 33,1% tevreden, 21,5% ontevreden en 12,3% zeer ontevreden. De migranten in Limburg die wel over een zelfstandige woonruimte beschikken is slechts 2,5% zeer ontevreden maar 27,5% toch nog ontevreden. 40% is tevreden en 15% tevreden.

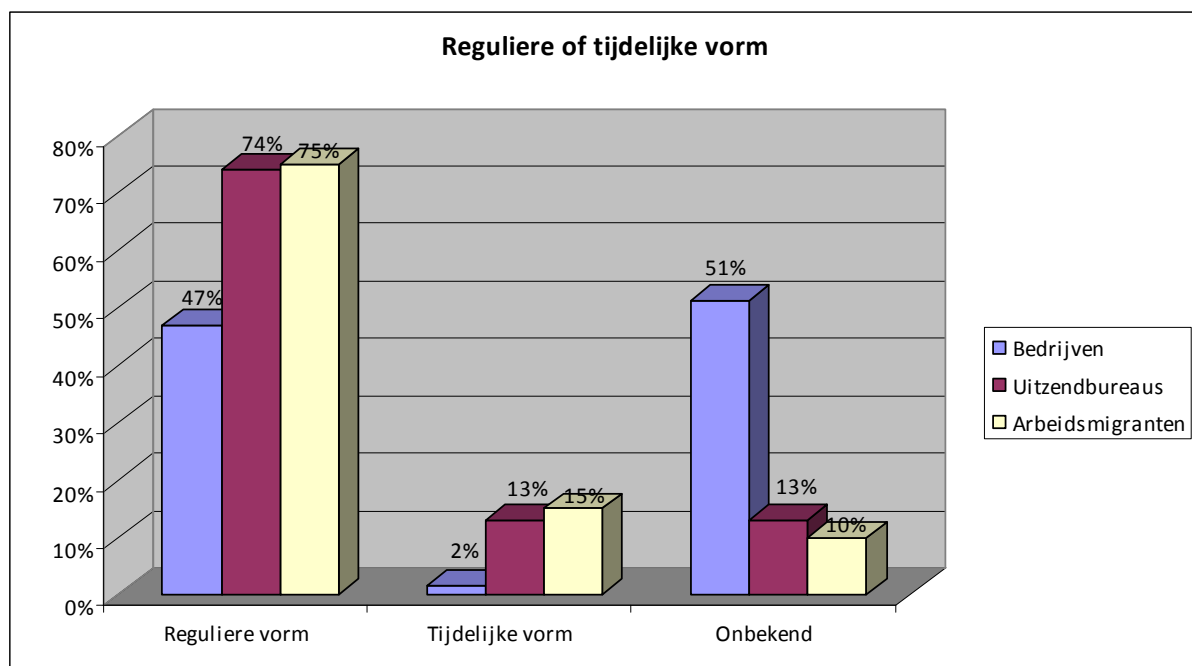
Conclusies

- Uitzendbureaus voelen zich hoogstwaarschijnlijk meer verantwoordelijk voor de huisvesting van arbeidsmigranten dan de bedrijven in Helmond. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een uitzendbureau waarbij de huisvesting goed geregeld is, van de ene kant meer bedrijven als klant krijgt en van de andere kant meer arbeidsmigranten kan werven. Bij de bedrijven ligt de prioriteit bij het productieproces en niet bij “randzaken” als kwalitatief goede huisvesting voor werknemers.
- De arbeidsmigranten zijn voor het grootste deel tevreden. (40% en 33,1%). Uit de eigen interviews¹⁶ met verschillende uitzendbureaus en de eigenaar van een glastuinbouwbedrijf werd duidelijk dat arbeidsmigranten het belangrijker vinden dat de woonkosten laag zijn. Dit is over het algemeen belangrijker dan de kwaliteit van de huisvesting.
- Gezien het lage percentage (volgens de bedrijven en uitzendbureaus) “ontevreden” arbeidsmigranten, kunnen er vraagtekens gezet worden of de tevredenheid door deze partijen niet overschat wordt.

¹⁶ In bijlage E en F staan samenvattingen van deze interviews weergegeven

6.4.6 Regulier of tijdelijk

47% van de bedrijven heeft voorkeur voor een reguliere wijze van huisvesting voor hun werknemers. Slechts 2% heeft voorkeur voor een tijdelijke vorm. De overige bedrijven hebben geen mening. 74% van de uitzendbureaus heeft voorkeur voor een reguliere wijze van huisvesting. 13% voor een tijdelijke vorm en 13% heeft geen mening. De arbeidsmigrant is niet direct deze keuze voorgelegd maar 37,5% geeft aan dat hun voorkeur uitgaat naar een etagewoning, 37,5% naar een eengezinswoning (wat beide beschouwd wordt als regulier), samen is dit 75%. 5% geeft de voorkeur aan een pension of hotel, 5% aan een vakantiehuisje, 2,5% aan een chalet en 2,5% aan huisvesting in een bedrijfsruimte (opgeteld dus 15% wat wordt beschouwd als tijdelijke huisvesting) 10% geeft aan anders, hieraan kunnen geen conclusies worden verbonden.

Figuur 6.13: Voorkeur reguliere of tijdelijke arbeidsmigranten volgens Helmondse bedrijven, uitzendbureaus en onderzoek Limburg

Conclusie

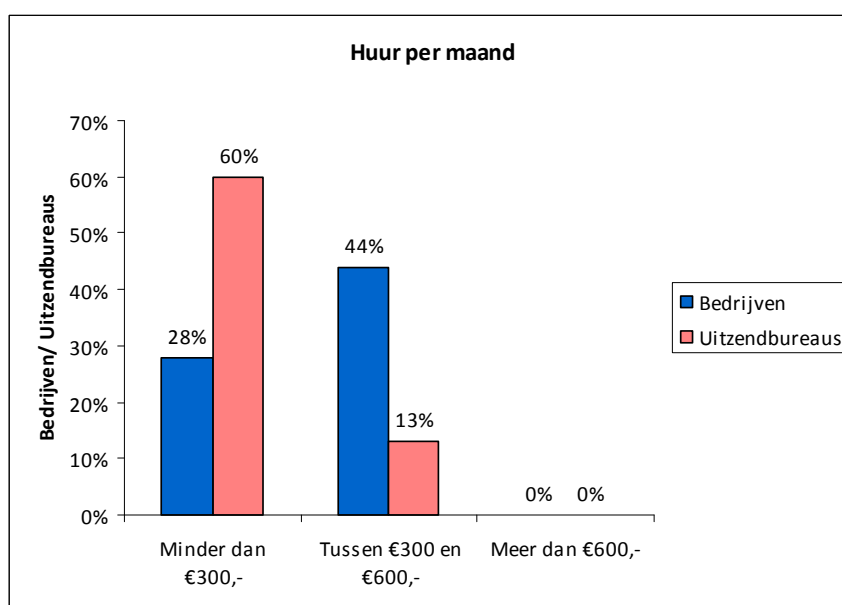
- Het overgrote deel (de helft van de bedrijven en $\frac{3}{4}$ deel van de uitzendbureaus en de arbeidsmigranten) geeft aan dat hun voorkeur uitgaat naar een reguliere vorm van huisvesting.

6.4.7 Huurprijs

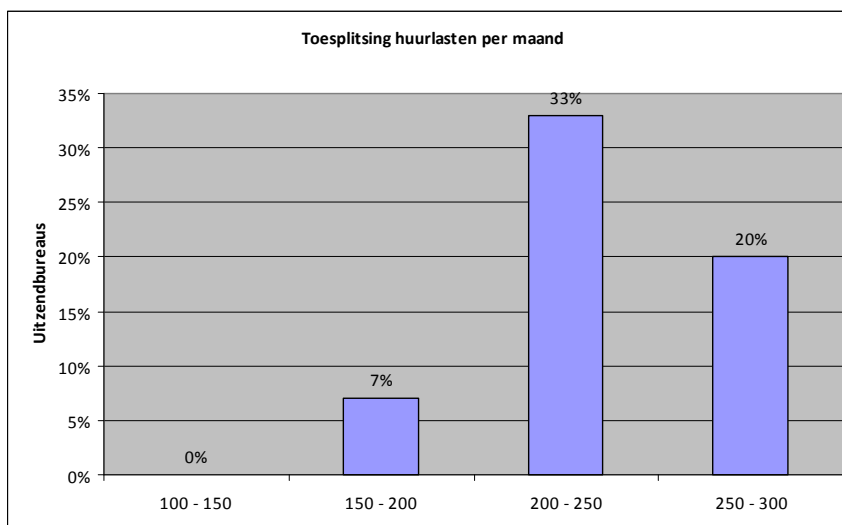
68% van de bedrijven heeft aangegeven niet te weten wat de arbeidsmigranten wensen te besteden aan huurkosten. Van het overige deel dat wel een respons heeft gegeven geeft 28% aan dat haar werknemers minder dan €300,- per maand wensen te besteden aan huisvesting, 44% geeft aan dat dit tussen de €300,- en €600,- ligt.

Hierbij dient vermeld te worden dat dit in sommige gevallen inclusief gas, water, licht en TV is. Sommige bedrijven en uitzendbureaus verrekenen het tarief. Hierdoor worden de arbeidsmigranten niet belast met zaken als het betalen van huur, dit wordt ingehouden op hun loon.

60% van de uitzendbureaus geeft aan dat haar werknemers minder dan €300,- willen besteden aan huisvesting, 13% zegt dat dit bedrag tussen de €300,- en de €600,- ligt.

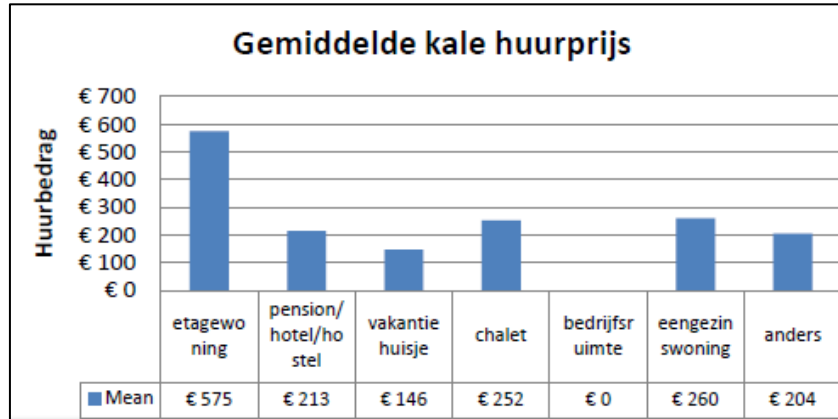

Figuur 6.14: Maximaal te besteden bedrag door arbeidsmigranten aan huurkosten volgens achtereenvolgens de Helmondse bedrijven en de uitzendbureaus.

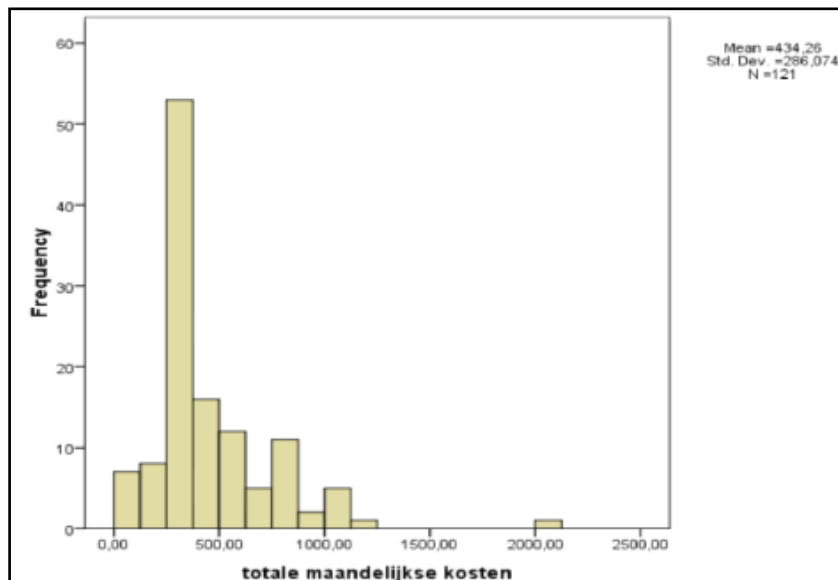

Figuur 6.158: Toesplitsing huur tot €300,- volgens

De Poolse respondenten willen gemiddeld voor een gedeelde woonruimte €305,- betalen. Het merendeel (circa 77%) van de huren liggen tussen de €250,- en €375,- per persoon. De gemiddelde totale maandelijkse woonkosten (dus met bijkomende kosten als gas, water, licht en TV) per maand bedragen €434,26. Voor specifieke huurprijzen van bedrijven en uitzendbureaus zie spreadsheet (hoofdstuk 5)

Figuur 6.16: Gemiddelde kale huur voor een gedeelde woonruimte volgens onderzoek Limburg

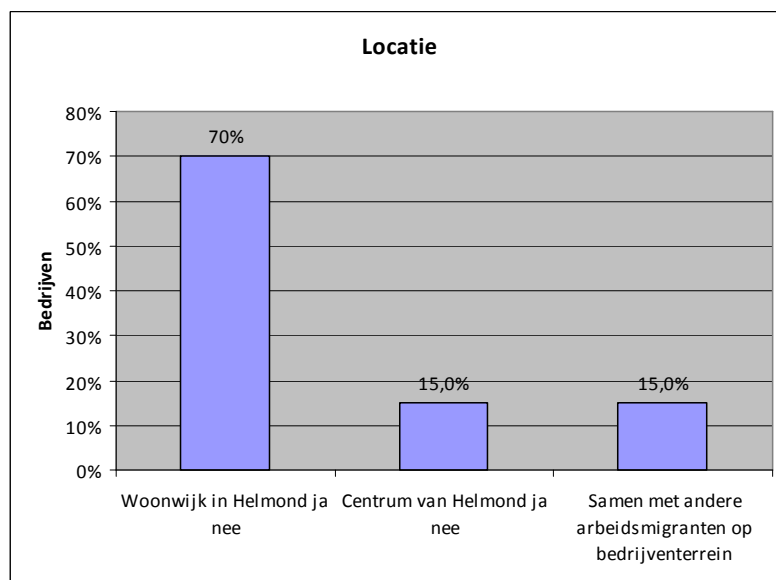
Figuur 6.17: Totaal maandelijkse huur + bijkomende kosten volgens onderzoek Limburg

Conclusies

- Het grootste gedeelte van de Helmondse bedrijven (44%) geeft aan dat de huurkosten tussen de €300,- en €600,- ligt. Het grootste gedeelte van de uitzendbureaus (60%) geeft echter aan dat de huurkosten lager dan €300,- ligt. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de uitzendbureaus de huisvesting beter geregeld hebben en de huisvesting optimaal benutten. Dus meer arbeidsmigranten in een woning plaatsen waardoor de huurkosten per persoon lager komen te liggen.
- Volgens het onderzoek van Wonen Limburg ligt de gemiddelde kale huurprijs voor een gedeelde woonruimte op €305,-. Inclusief bijkomende kosten ligt dit bedrag gemiddeld op €434,26.

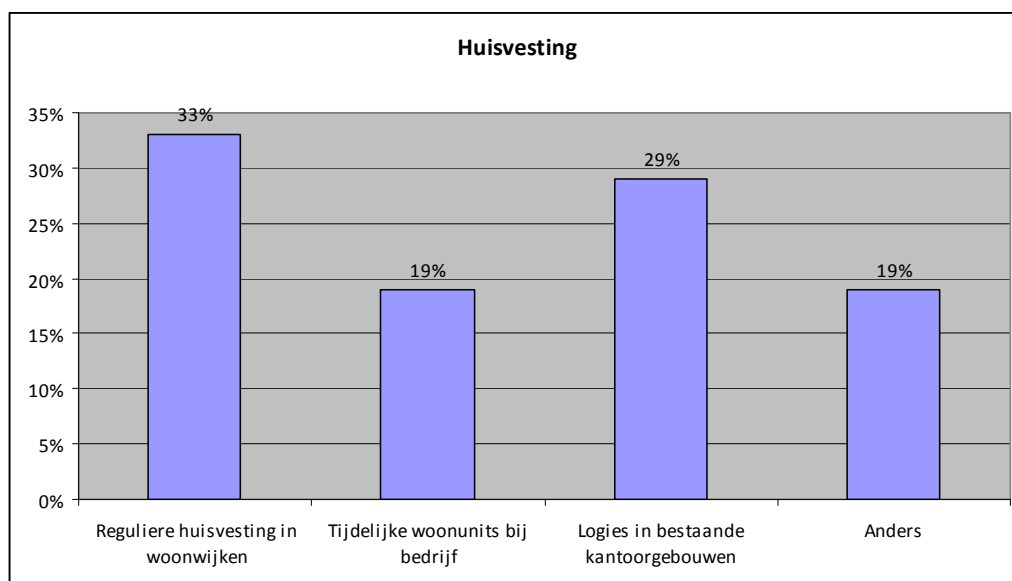
6.4.8 Locatie

65% van de bedrijven heeft geen mening met betrekking tot de gewenste locatie van de huisvesting. Van het overige deel geeft 70% van de bedrijven aan dat haar werknemers bij voorkeur gehuisvest zijn in de Helmondse wijken. 15% geeft aan dat de voorkeur van hun Oost-Europese werknemers ligt bij huisvesting in het centrum van Helmond. Ook 15% geeft de voorkeur aan huisvesting samen met andere migranten op het bedrijventerrein.

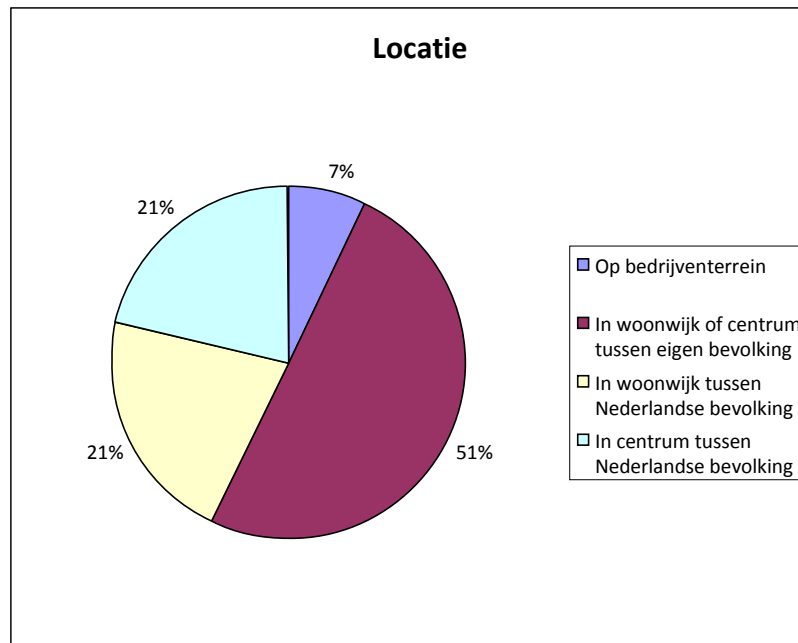
Figuur 6.18: Voorkeur ligging op basis van het aantal arbeidsmigranten dat bedrijven in beeld hebben.

Dit wordt deels bevestigd door de uitzendbureaus waar reguliere huisvesting in woonwijken het hoogst scoort, namelijk 33% van de uitzendbureaus geeft aan dat de voorkeur van hun werknemers hier naar uit gaat. Verder toont het onderzoek aan dat het creëren van logies in bestaande kantoorgebouwen een goed alternatief is namelijk 29%. 21% van de uitzendbureaus geeft aan dat hun werknemers een andere manier van huisvesten prefereren. Onder de noemer “anders” vallen o.a. campings en bungalowparken.

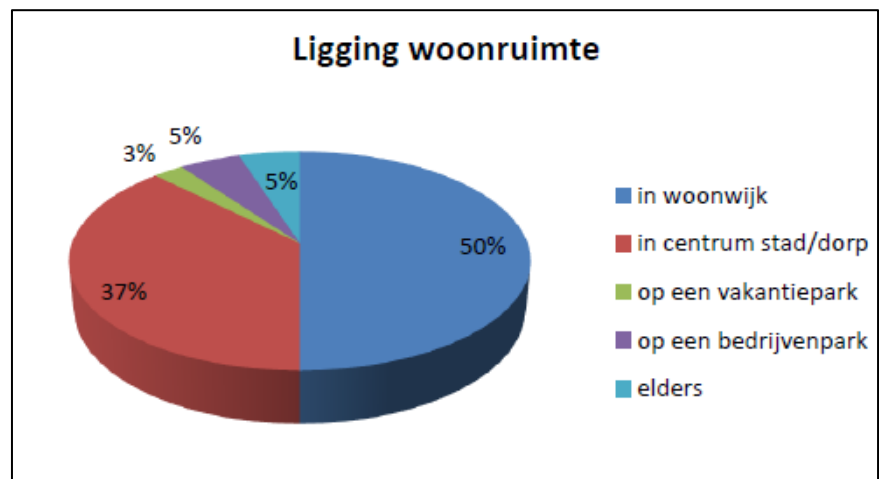
Figuur 6.19: Voorkeur ligging op basis van mening uitzendbureaus.

51% van de uitzendbureaus wil haar werknemers huisvesten in woonwijk of centrum van Helmond tussen eigen bevolking, 21% in een woonwijk tussen de Nederlandse bevolking en 21% in het centrum tussen de Nederlandse bevolking. 7% vindt het huisvesten van Moelanders op het bedrijventerrein een goede oplossing.

Figuur 6.20: Voorkeur van arbeidsmigranten volgens uitzendbureaus

Het onderzoek uit Limburg laat zien dat precies de helft (50%) van de respondenten de voorkeur geeft aan huisvesting in een woonwijk. Ook een groot deel (37%) geeft aan het liefst in het centrum te wonen. Slechts 3% wil op een vakantiepark wonen.

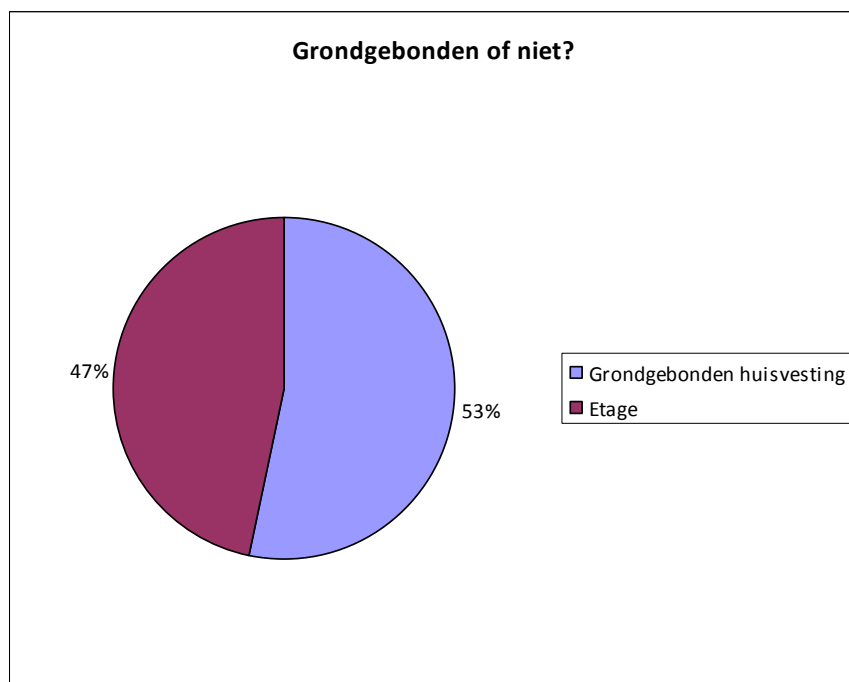

Figuur 6.21: Woonlocatie arbeidsmigranten volgens onderzoek Limburg.

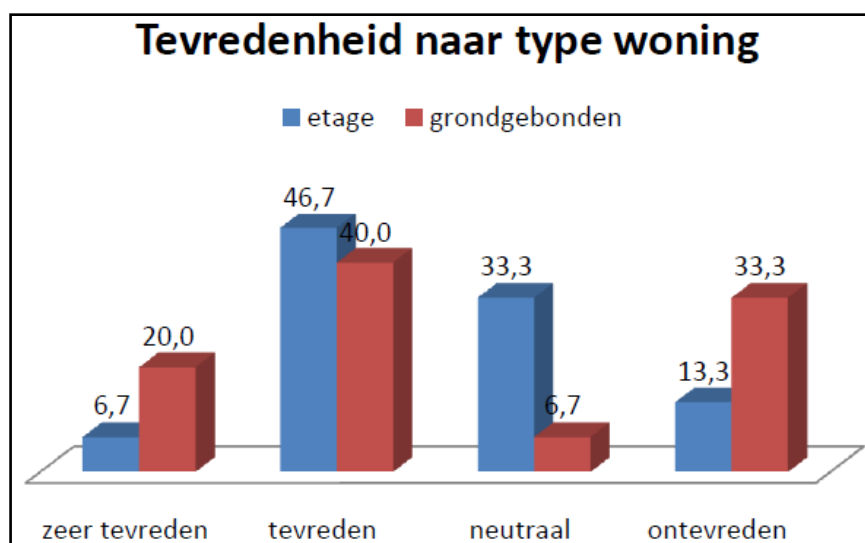
Conclusies

- Vanuit de werkgevers, uitzendbureaus en vanuit de arbeidsmigranten zelf bestaat er nadrukkelijk voorkeur (circa 50%) voor huisvesting in de woonwijken en dus niet op vakantieparken of bij het bedrijf.
- Verder bestaat er een lichte voorkeur (58%) om tussen de “eigen” bevolking te wonen.

6.4.9 Grondgebonden

Figuur 6.22: Voorkeur grondgebonden of huisvesting met etages volgens de uitzendbureaus

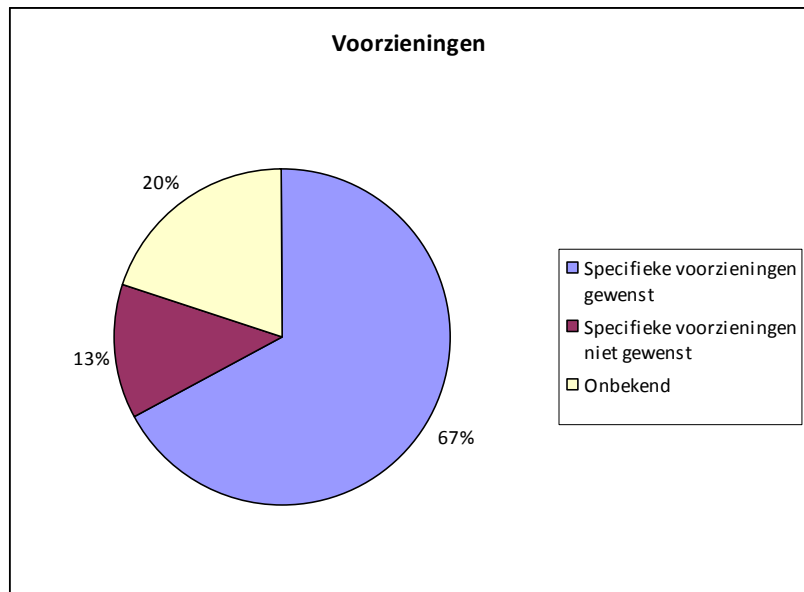
Figuur 6.23: Tevredenheid grondgebonden of huisvesting met etages volgens onderzoek Limburg

Conclusies

- 53% van de uitzendbureaus geeft de voorkeur aan grondgebonden woningen, 47% vindt dat huisvesting met etages een goede oplossing is.
- Ook volgens het onderzoek van Wonen Limburg is het verschil tussen grondgebonden huisvesting of huisvesting met etages niet erg groot. Waar er meer arbeidsmigranten zeer tevreden zijn over de grondgebonden huisvesting zijn er ook meer ontevreden. Het loopt dus niet zoveel uiteen.

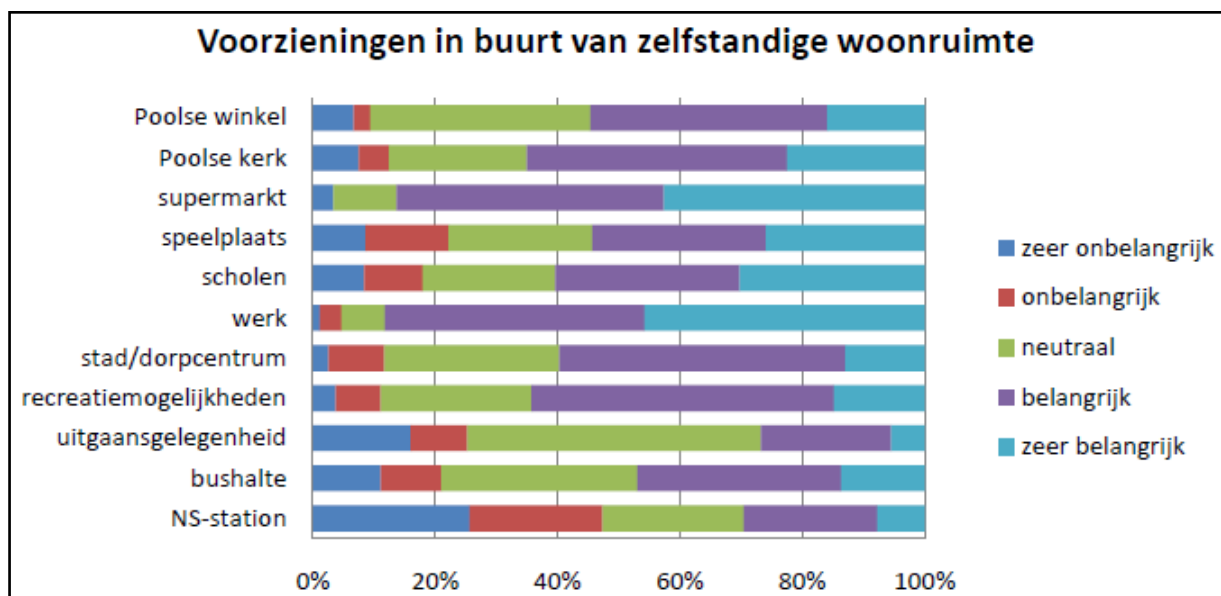
6.4.10 Voorzieningen in de omgeving

Twee derde deel van de ondervraagde uitzendbureaus is van mening dat specifieke voorzieningen (bijvoorbeeld een supermarkt met Poolse producten of een ontmoetingspunt voor Poolse landers) gewenst is.

Figuur 6.24: Voorkeur specifieke voorzieningen in de directe woonomgeving.

Onderstaande afbeelding laat zien aan welke voorzieningen Poolse arbeidsmigranten in het Limburgse onderzoek veel waarde hechten. Hoewel er het meeste behoefte is aan een supermarkt en werk in de buurt van de huisvesting is er ook behoefte aan een stads- of een dorpscentrum, een Poolse winkel en een Poolse kerk.

Figuur 6.25: Voorzieningen in de directe woonomgeving volgens onderzoek Wonen Limburg.

Conclusie

- Op basis van bovenstaande cijfers kan worden geconcludeerd dat er behoefte is aan specifieke voorzieningen in de naaste omgeving.

6.5 Op en aanmerkingen

Gedurende het afnemen van de telefonische enquêtes zijn er tussen de standaard vragen een heleboel op en aanmerkingen gegeven door de geënquêteerde bedrijven en uitzendbureaus. Deze opmerkingen zijn natuurlijk genoteerd en in het volgende paragraaf wordt hier op in gegaan. Deze opmerkingen komen van mensen welke dagelijks in aanraking komen met arbeidsmigranten en verantwoordelijk zijn voor de huisvesting van deze groep mensen. Ze zijn dus thuis in het onderwerp 'huisvesting voor arbeidsmigranten'. Deze opmerkingen zijn erg belangrijk voor het onderzoek en hier dient rekening mee gehouden te worden bij het trekken van conclusies en het geven van aanbevelingen.

Voorkeur voor type huisvesting:

"Beter in omgebouwde kantoorgebouwen dan in woonwijken"

"Bouw kantoorpanden om, er is genoeg vraag naar"

"Recreatiepark"

"Pensionvorm maximaal 2 op 1 kamer, niet in caravans of woonwijken"

"Polenhotel met gezamenlijke doucheafdeling voor maximaal €10,- per nacht"

"Verspreiden in het buitengebied"

"Caravans bij bedrijf"

Voorzieningen

Tijdens de interviews is de vraag gesteld of specifieke voorzieningen in de directe woonomgeving gewenst zijn. Naast bevestigend te antwoorden gaven sommige uitzendbureaus ook voorbeelden. Antwoorden die vaak voorbij kwamen waren de supermarkt met Oost-Europese producten. Voorzieningen die tijdens de interviews herhaaldelijk genoemd zijn staan hieronder weergegeven:

- Internet
- Pub voor Moe-landers
- Centrumvoorzieningen
- Satelliet TV
- Poolse kerk
- Supermarkt met Oost-Europese producten
- Ontmoetingsplaats voor Moe-landers

Integratie

Om de inburgering van de werknemers zo goed mogelijk te laten verlopen geeft een uitzendbureau welke arbeidsmigranten op een bungalowpark huisvest aan dat hij eens in de 3 weken een rond de tafel gesprek houdt met de arbeidsmigranten die op het bungalowpark woonachtig zijn. Hierbij worden vragen en problemen opgelost. Op deze manier wordt het voor de arbeidsmigranten makkelijker om te leven in Nederland en mogelijke spanningen tussen bewoners worden tijdig de kop ingedrukt. Op deze manier weet de eigenaar van het uitzendbureau wat er speelt onder de arbeidsmigranten en hier kan hij weer zijn voordeel mee doen in de toekomst. Ook wordt aangegeven dat indien er in een gemeente een activiteit of festiviteit plaatsvindt dit ook kenbaar dient te worden gemaakt bij de bedrijven met veel Moe-landers in dienst of bij een bungalowpark of hotel waar veel arbeidsmigranten woonachtig zijn. Zodoende wordt deze bevolkingsgroep de gelegenheid gegeven om zich in te burgeren in de maatschappij.

Samenstelling

Sommige uitzendbureaus hadden de volgende opmerkingen m.b.t. de samenstelling van de Moe-landers:

“De voorkeur ligt bij kleinere groepen, dit geeft minder problemen”

“Huisvesting d.m.v. groepen in reguliere huisvesting is de beste oplossing”

“Bij goede controle is grote groep geen probleem”

“Huisvest geen verschillende bevolkingsgroepen samen, dit geeft problemen”

Regelgeving

Wanneer het gaat om regelgeving geven veel uitzendbureaus aan dat de regelgeving vanuit de gemeente/ het bestemmingsplan te streng is. Wanneer er meerdere gezinnen of individuen bij elkaar gehuisvest worden dan dient er ineens aan een heleboel extra regels voldaan te worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan brandveiligheid. Ook bij de grotere projecten kennen potentiële investeerders beperkingen door handhaving van het bestemmingsplan. Hierdoor kost het tijd voor dat deze projecten van de grond komen waardoor investeerders afhaken. Meer steun vanuit de gemeente zou dit probleem om kunnen lossen, aldus verschillende vertegenwoordigers van uitzendbureaus.

Beschikbaarheid

Tot slot geven bijna alle, zo niet alle uitzendbureaus aan dat het voor hun erg moeilijk is om geschikte en betaalbare huisvesting voor arbeidsmigranten te vinden. Ze staan dan ook erg welwillend tegenover het mogelijke initiatief van de gemeente om steun te bieden dan wel een beleid te creëren waardoor het in de toekomst makkelijker wordt om huisvesting te verkrijgen.

6.6 Samenvatting

Door middel van een enquête onder 280 bedrijven kwam naar voren dat er bij 58 bedrijven Moe-landers al dan niet via een uitzendbureau werkzaam zijn. Tezamen zijn er bij deze bedrijven 709 Moe-landers werkzaam. Ook met de uitzendbureaus die deze migranten detacheren is contact opgenomen. Uit deze vervolg enquête kwam naar voren dat deze uitzendbureaus 451 migranten detacheren welke werkzaam zijn in de gemeente Helmond. Aan de hand van deze cijfers kunnen geen harde conclusies worden getrokken maar hiermee kan wel een schatting worden gedaan. Er zullen zo'n 1000 werknemers uit de Moe-landen bij de Helmondse bedrijven werken (41.000 arbeidsplaatsen in Helmond). Hier komt bij dat er ongetwijfeld nog een aantal ZZP-ers als zelfstandige in de bouw actief zijn.

Verblijfsduur

- Circa $\frac{3}{4}$ deel van de migranten verblijven tijdelijk, dus minder dan 5 jaar in de regio.
- Hiervan verblijft (30%) korter dan 1 jaar.
- Uitzendbureau hebben meer langdurige arbeidsmigranten in dienst dan de Helmondse bedrijven. Dit kan verklaard worden door doordat bedrijven personeel werven om tijdelijke drukte op te vangen waarna het personeel weer vertrekt. Uitzendbureaus hebben dit personeel langer in dienst en detacheren dit personeel bij verschillende bedrijven die dit personeel tijdelijk nodig hebben.
- Uitzendbureaus zullen vermoedelijk vanuit hun verantwoordelijkheid zich nadrukkelijker bezig houden met goede, reguliere huisvesting voor Moe-landers Deze arbeidsmigranten pendelen gedurende hun werkzame verblijf in Nederland tussen Nederland en het thuisland.
- Een andere verklaring zou kunnen zijn dat doordat uitzendbureaus de huisvesting voor hun werknemers goed geregeld hebben het aantrekkelijker is voor deze migranten om voor langere tijd te blijven.

Woonplaats

- Verdeling 50/50 is mogelijk een gevolg van de beschikbaarheid van huisvesting in de omliggende gemeenten en de schaarste van beschikbare huisvesting in Helmond.
- Het beleid van veel gemeenten, ook van Helmond, is alleen maar voor huisvesting te zorgen voor de in Helmond werkzame personen. In de praktijk zal dit zeer lastig zijn omdat deze arbeidsmigranten zoals blijkt uit de grafieken ook sterk forensisch gedrag vertonen.

Type huisvesting

- Een groot deel van de bedrijven in Helmond geeft aan dat haar Oost-Europese werknemers in reguliere huisvesting (57%) gehuisvest is.
- Ongeveer eenzelfde percentage (62%) van de bedrijven geeft aan dat hun Oost-Europese werknemers gehuisvest zijn in de zogenaamde Polenhotels en bungalowparken in de regio.

Tevredenheid

- Uitzendbureaus voelen zich hoogstwaarschijnlijk meer verantwoordelijk voor de huisvesting van arbeidsmigranten dan de bedrijven in Helmond. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een uitzendbureau waarbij de huisvesting goed geregeld is, van de ene kant meer bedrijven als klant krijgt en van de andere kant meer arbeidsmigranten kan werven. Bij de bedrijven ligt de prioriteit bij het productieproces en niet bij "randzaken" als kwalitatief goede huisvesting voor werknemers.

- De arbeidsmigranten zijn voor het grootste deel tevreden. (40% en 33,1%). Uit de eigen interviews¹⁷ met verschillende uitzendbureaus en de eigenaar van een glastuinbouwbedrijf werd duidelijk dat arbeidsmigranten het belangrijker vinden dat de woonkosten laag zijn. Dit is over het algemeen belangrijker dan de kwaliteit van de huisvesting.
- Gezien het lage percentage (volgens de bedrijven en uitzendbureaus) “ontevreden” arbeidsmigranten, kunnen er vraagtekens gezet worden of de tevredenheid door deze partijen niet overschat wordt.

Regulier of tijdelijk

- Het overgrote deel (de helft van de bedrijven en $\frac{3}{4}$ deel van de uitzendbureaus en de arbeidsmigranten) geeft aan dat hun voorkeur uitgaat naar een reguliere vorm van huisvesting.

Locatie

- Uit de analyse van de GBA komt naar voren dat arbeidsmigranten veelal woonachtig zijn in gedeelten van Helmond waar veel huurwoningen staan. Hieruit kan geconcludeerd worden dat huurwoningen bij arbeidsmigranten populairder zijn dan koopwoningen.
- Vanuit de werkgevers, uitzendbureaus en vanuit de arbeidsmigranten zelf bestaat er nadrukkelijk voorkeur (circa 50%) voor huisvesting in de woonwijken en dus niet op vakantieparken of bij het bedrijf.
- Verder bestaat er een lichte voorkeur (58%) om deze mensen tussen de “eigen” bevolking te huisvesten.

Huurprijs

- Het grootste gedeelte van de Helmondse bedrijven (44%) geeft aan dat de huurkosten tussen de €300,- en €600,- ligt. Het grootste gedeelte van de uitzendbureaus (60%) geeft echter aan dat de huurkosten lager dan €300,- ligt.
- Volgens het onderzoek van Wonen Limburg ligt de gemiddelde kale huurprijs voor een gedeelte woonruimte op €305,-. Inclusief bijkomende kosten ligt dit bedrag gemiddeld op €434,26.

Grondgebonden

- 53% van de uitzendbureaus geeft de voorkeur aan grondgebonden woningen, 47% vindt dat huisvesting met etages een goede oplossing is.
- Ook volgens het onderzoek van Wonen Limburg is het verschil tussen grondgebonden huisvesting of huisvesting met etages niet erg groot. Waar er meer arbeidsmigranten zeer tevreden zijn over de grondgebonden huisvesting zijn er ook meer ontevreden. Het loopt dus niet zoveel uiteen.

Voorzieningen in de omgeving

- Op basis van bovenstaande cijfers kan worden geconcludeerd dat er behoefte is aan specifieke voorzieningen in de naaste omgeving.
Voorbeelden van mogelijke voorzieningen zijn:
 - Pub/ ontmoetingscentrum voor Moe-landers
 - Poolse kerk
 - Supermarkt met Oost-Europese producten

¹⁷ In bijlage E en F staan samenvattingen van deze interviews weergegeven

7 Advies huisvestingsbehoefte

7.1 Inleiding

Zoals in hoofdstuk 2 'Het Beleidsmatig kader' al beschreven wordt, heeft het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) een beleidsnota opgesteld welke een handvat biedt voor gemeenten in de regio voor het regelen van een goed kader voor het huisvesten van tijdelijke werknemers. Deze beleidsnota geldt ook voor de gemeente Helmond als uitgangspunt bij het opstellen van een beleid wanneer het gaat om de huisvesting van arbeidsmigranten afkomstig uit Midden en Oost Europa.

Het initiatief van het SRE is een uitstekend uitgangspunt om alle gemeenten in de regio eenzelfde basis te laten hebben bij het huisvesten van tijdelijke werknemers. Het is dan ook aan te bevelen om vanuit de SRE nota het beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten op te bouwen.

Knelpunten die tijdens het onderzoek naar voren zijn gekomen of al eerder bekend waren zijn:

- Het ontbreken van een beleid dat in alle gemeenten nagenoeg hetzelfde is.
- Het bestaan van een incompleet beeld van waar de arbeidsmigranten gevestigd zitten.
- De gemeente dient een duidelijk standpunt in te nemen met betrekking tot dit onderwerp en zal hierbij een regierol in moeten nemen.
- Er is momenteel geen duidelijk aanspreekpunt (zowel intern als voor werkgevers en arbeidsmigranten).

Uitgangspunten die vooraf uitgesproken zijn:

- De geboden huisvesting is primair voor werknemers die werkzaam zijn bij bedrijven in Helmond.
- Door het SRE wordt onderscheid gemaakt tussen:
 - Tijdelijke huisvesting voor seizoenarbeiders die hier korter dan 6 maanden per jaar werken. Dit komt met name in de landbouwsector voor.
 - Permanente huisvesting voor de structurele arbeidsplaatsen, (structureel werk dat al dan niet door verschillende werknemers wordt verricht). Dit komt met name in de bouw en industriële sector voor.
- Verder wordt onderscheid gemaakt tussen eengezinswoningen en meergezinswoningen.
- Tot slot wordt onderscheid gemaakt tussen zelfstandige en gedeelde woonruimte

7.2 Omvang huisvestingsproblematiek/ behoefte

Om de huisvestingsbehoefte van de gemeente Helmond te bepalen dienen de resultaten van het onderzoek als hulpmiddel om tot een concreet resultaat te komen. Allereerst zal het geschatte aantal (van 1000 arbeidsmigranten) wat is voortgekomen uit het onderzoek en de analyse van de GBA, dienen als uitgangspunt. Dit aantal wordt gesplitst met behulp van verschillende resultaten uit het onderzoek zodat duidelijk wordt hoe groot en naar welke soort huisvesting de behoefte van Moe-landers is geldend voor de gemeente Helmond.

In onderstaande afbeelding wordt weergegeven hoe het geschatte aantal (van 1000 arbeidsmigranten) is verdeeld.

- De verhouding reguliere huisvesting – tijdelijke huisvesting is bepaald door de huidige onderzoeksresultaten. De verhoudingen liggen volgens de ondernemers resultaten (hoofdstuk 5 paragraaf 3.6) op 80% reguliere huisvesting -20% tijdelijke huisvesting.
- De verhouding eengezinswoningen – meergezinswoningen is bepaald door de verdeling van de arbeidsmigranten welke staat weergegeven in de analyse van de GBA (hoofdstuk 4 paragraaf 2.7). Deze verhouding komt neer op 2/3 eengezinswoning – 1/3 meergezinswoning.
- De verhouding zelfstandige woonruimte – tijdelijke woonruimte is overgenomen uit het onderzoek van wonen Limburg. Omdat er tijdens het onderzoek onder de bedrijven en uitzendbureaus geen bruikbaar resultaat naar voren kwam zijn de resultaten van het onderzoek uit Limburg overgenomen.

Deze verdeling levert het volgende resultaat op:

80%	Reguliere huisvesting	1/3 Zelfstandige woonruimte	18% (178 pers)
		2/3 Gedeelde woonruimte	35% (355 pers)
	1/3 Meergezinswoning	1/3 Zelfstandige woonruimte	9% (89 pers)
		2/3 Gedeelde woonruimte	18% (178 pers)
20%	Tijdelijke Huisvesting		20% (200 pers)

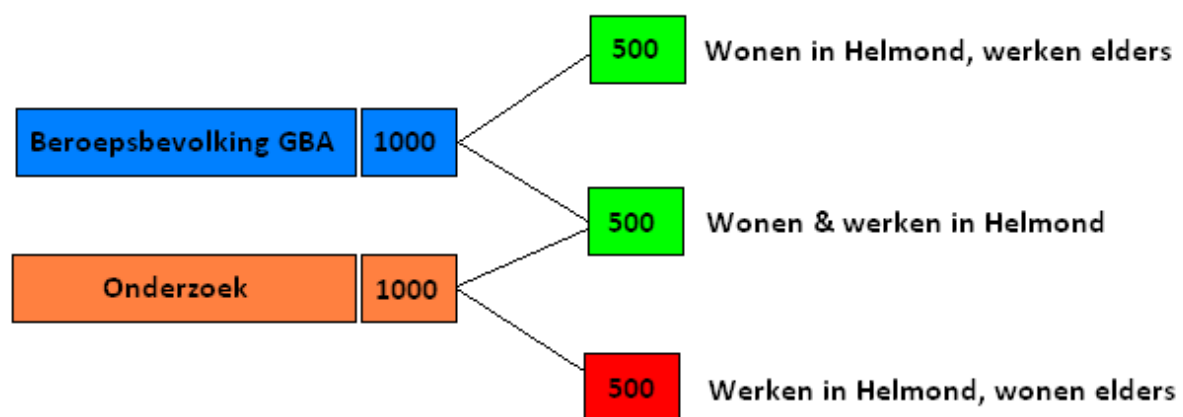
Figuur 7.1

7.3 Oplossingsrichtingen & aanbevelingen

Eén van de uitgangspunten van de gemeente Helmond is dat het primair zorg wil dragen voor de huisvesting van arbeidsmigranten welke werkzaam zijn bij bedrijven in Helmond. Het onderzoek laat zien dat ruim 50% van de in Helmond werkzame Moe-landers buiten Helmond wonen. Wanneer dit percentage wordt toegepast op het geschatte aantal Moe-landers in Helmond dan kan geconcludeerd worden dat voor circa 500 Moe-landers voor huisvesting gezorgd moet worden.

Figuur 7.2 laat het volgende zien:

Volgens de GBA staan er 1.145 Moe-landers ingeschreven in de gemeente Helmond. De analyse van het GBA laat zien dat circa 1.000 Moe-landers in de leeftijdscategorie van de beroepsbevolking vallen. Volgens de resultaten van het onderzoek werken er circa. 1.000 Moe-landers in Helmond. Hoofdstuk 5 paragraaf 4.3 laat zien dat 50% procent van deze 1.000 werken en wonen in Helmond, de overige 500 werken in Helmond en wonen buiten Helmond. Voor deze groep dient in de toekomst nog huisvesting te worden gecreëerd.

Figuur 7.2

De gemeente Helmond kan zich in de toekomst dus richten op de 500 arbeidsmigranten die werkzaam zijn in Helmond maar niet in Helmond wonen. Dit aantal is een grove schatting en gebaseerd op de aanname dat alle in Helmond werkzame Moe-landers de intentie hebben om in Helmond te gaan wonen. Bij de vaststelling van het aantal is niet gekeken naar Moe-landers welke momenteel al in Helmond, maar niet volgens de regels gehuisvest zijn. De opzet van dit onderzoek is niet geschikt om zulke situaties eruit te filteren. Tijdens dit onderzoek zijn zulke gevallen dan ook niet aan de orde gekomen. Uitgaande van het getal van 500 arbeidsmigranten vangt voorgaande probleemgevallen op.

Wanneer de onderzoeksresultaten vertaald worden op de groep werknemers van 500 arbeidsmigranten dan ziet de verdeling er als volgt uit:

Figuur 7.3 laat zien dat de groep van 500 Moe-landers op dezelfde wijze wordt opgedeeld als het huidige aantal arbeidsmigranten dat momenteel in Helmond woont. Hoe de huisvesting voor arbeidsmigranten opgevangen kan worden zal worden afgeleid uit de door het SRE opgestelde nota 'Tijdelijk (werken en) wonen'. Indien nodig kan van deze nota worden afgeweken of kan deze nota worden aangevuld.

80% Reguliere huisvesting	2/3 Eengezinswoning	1/3 Zelfstandige woonruimte	circa 18% (89 pers)
		2/3 Gedeelde woonruimte	circa 35% (178 pers)
	1/3 Meergezinswoning	1/3 Zelfstandige woonruimte	circa 9% (44 pers)
		2/3 Gedeelde woonruimte	circa 18% (89 pers)
20% Tijdelijke Huisvesting			circa 20% (100 pers)

Figuur 7.3

Structurele huisvesting

- *Zelfstandige woonruimte, Een- en meergezinswoningen:*

Voor deze groep hoeft geen actie te worden ondernomen in de vorm van het creëren van huisvesting. Wel zou het deze groep gemakkelijker gemaakt kunnen worden in het vinden van de juiste wegen om in aanmerking te komen voor een woonruimte. Via de corporaties kan deze groep aan passende huisvesting in de huursector geholpen worden. Ook weten sommige uit deze groep zelf de weg naar de koopmarkt te vinden.

- *Gedeelde woonruimte/ Eengezinswoning*

In de SRE nota staan de volgende mogelijkheden die in aanmerking komen voor gedeelde woonruimte eengezinswoning.

- Nieuwbouw van woningen binnen de kernen
- Bestaande woningbouw binnen de kernen, via gebruiksvergunning.

Om een zo duidelijk mogelijke situatie te creëren gaat de prioriteit uit naar eengezinswoningen in eigendom van een woningcorporatie en niet van een particuliere verhuurder. Voor deze groep dient overleg te worden gevoerd met woningcorporaties. Een aanbeveling in deze is zorg te dragen voor een goede spreiding zodat overlast tot een minimum beperkt wordt. Omdat bestaande bouw in verband met de kosten de voorkeur heeft zullen er gebruiksvergunningen kamergewijze verhuur verstrekt dienen te worden. Momenteel gebeurt dit al met de voorwaarde dat in een woonwijk zich binnen een straal van 100 meter maar 1 woning met zo'n gebruiksvergunning bevindt.

- *Gedeelde woonruimte meergezinswoning*

In de SRE nota staan de volgende mogelijkheden die geschikt zijn voor gedeelde woonruimte in een meergezinswoning:

- Nieuwbouw van logiesgebouwen
- Logiesgebouwen in bestaande complexen
- Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)
- Herbestemmen van kantoorgebouwen

Gezien de vele leegstaande kantoorgebouwen in Helmond wordt aanbevolen om te bekijken welke locatie het meest geschikt is voor dit doel. Vervolgens kunnen er logies gecreëerd worden in deze bestaande panden. Indien er zich andere mogelijkheden voordoen dan zullen ook deze serieus moeten worden bekeken.

Hierbij dient onder andere rekening te worden gehouden met:

Omgeving	Bij voorkeur een locatie waar mogelijk overlast voor buurtbewoners minimaal is.
Parkeergelegenheid	In de omgeving dient voldoende parkeergelegenheid beschikbaar zijn.
Beheerder/ capaciteit	Het pand moet voldoende groot zijn zodat er voldoende arbeidsmigranten gehuisvest kunnen worden en het de moeite loont om een beheerder/ toezichthouder toe te

	wijzen. Tijdens de interviews werd het aantal van 50 personen vaak genoemd. Dit aantal is goed beheersbaar.
Kosten	Tijdens de interviews kwam herhaaldelijk naar voren dat voor het creëren van een zogenaamd hotel een overnachtingprijs van €10,- per nacht wenselijk is. Of deze prijs in verhouding staat met de te maken kosten is een onderwerp wat nader onderzoek uit zal moeten wijzen.
Centrumvoorzieningen	Er dienen voldoende voorzieningen beschikbaar te zijn in de directe omgeving. Voorbeelden hiervan zijn een ontmoetingscentrum, een supermarkt met Oost-Europese producten. Een plek in het centrum geniet de voorkeur in verband met de vele voorzieningen die er beschikbaar zijn.

Traverse

Een mogelijke locatie die in potentie aan alle eisen kan voldoen is het pand op de Noordzijde van de Traverse, tussen de Zuid-Koninginnenwal en Zuidende. Het pand voldoet aan alle voorgenoemde eisen en er hoeft slechts een deel van in gebruikt te worden genomen.

- Het pand heeft geen directe buurtbewoners in de omgeving welke overlast zouden kunnen hebben van de Moe-landers.
- Achter het pand is een parkeergarage gelegen dus er is voldoende parkeergelegenheid beschikbaar.
- Het pand ligt midden in het centrum, dus alle centrumvoorzieningen liggen op loopafstand.
- Het pand is voldoende groot. Er hoeft slechts een deel van dit pand in gebruik te worden genomen.

Tijdelijke huisvesting

Voor deze groep wordt aanbevolen om de oplossingsrichtingen die de SRE nota als voorbeeld stelt aan te houden.

Dit betekent dat via een vrijstellingsregeling in het bestemmingsplan in het buitengebied zou moeten worden toegestaan.

Dit houdt in:

- Huisvesting in bestaande complexen, alleen als de oorspronkelijke bestemming ook huisvesting was.
- Huisvesting op eigen bedrijf door verbouwen eigen bedrijfsgebouw
- Huisvesting op eigen bedrijf door logies in eigen bedrijfswoning
- Stacaravans op eigen bedrijf
- Woonunits op eigen bedrijf

Niet zou moeten worden toegestaan:

- Wooneenheden in gebouwencomplexen of grotere gebouwen in buitengebied
- Huisvesting op vakantieparken en campings
- Tenten op eigen bedrijf
- Toercaravans op eigen bedrijf

1. de voorkeur voor de huisvesting van 'Tijdelijke' arbeidsmigranten wordt gegeven aan het vestigen op het eigen bedrijf. Bij de bedrijven waarbij de meeste tijdelijke werknemers werkzaam zijn is dit mogelijk. Er zijn echter ook bedrijven in Helmond welke gevestigd zitten op industrieterreinen welke bestemd zijn voor de 'zware industrie'. De bestemming wonen is hier niet toegestaan. Voor deze groep moeten oplossingen worden gevonden in de vorm van structurele huisvesting, bijvoorbeeld in de leegstaande kantoorpanden welke mogelijk herbestemd zullen worden.
2. Een andere mogelijkheid is dat werkgevers voor hun personeel huisvesting zoeken bij een professioneel hotel/ pension, dit is echter een dure oplossing.
3. De SRE-nota stelt dat tijdelijke woonunits of stacaravans na een piekperiode verwijderd moeten worden. Er is momenteel 1 agrarisch bedrijf in Helmond dat een ontheffing en gebruiksvergunning van 5 jaren is toegewezen welke deze woonunits gedurende deze periode mag laten staan. Rekeninghoudend met kosten en het aanvragen voor vergunningen, is tot dit besluit gekomen.

Aanbevelingen:*Exact aantal*

Aanbevolen wordt uit te gaan van circa 1000 Moe-landers in Helmond. Dit betreft een schatting. Hierbij is uitsluitend rekening gehouden met de legaal werkzame Moe-landers in Helmond. Indien er een exact aantal aangeduid dient te worden dan is nader onderzoek aanbevolen in de vorm van locatiebezoek op ieder afzonderlijk bedrijf in Helmond. Indien er een bedrijf illegaal Moe-landers in dienst heeft dan is dit niet in het voorliggende onderzoek meegenomen. Er dient dus rekening te worden gehouden dat de groep Moe-landers in werkelijkheid groter is dan het resultaat wat naar voren is gekomen gedurende enquête omdat er nog arbeidsmigranten ongeregistreerd in Nederland werken en verblijven.

Type huisvesting

Analyse van de GBA laat zien dat Moe-landers zich voor het grootste deel richten op huurwoningen vanuit de sociale sector. Aanbevolen wordt daarom om in samenwerking met de verschillende woningcorporaties in Helmond te onderzoeken waar de mogelijkheden liggen om Moe-landers in de toekomst te huisvesten.

Huurprijs

Uit de verschillende interviews blijkt dat een huurprijs van maximaal €10,- per nacht wenselijk is. Dit komt neer op €60,- per week en circa €240,- per maand per persoon. Aanbevolen wordt om bij de realisatie van huisvesting met deze prijzen rekening te houden.

Spreiding huisvesting

Aanbevolen wordt om de huisvesting van Moe-landers in alle gevallen te spreiden over de gemeente om overlast te voorkomen.

Toezicht op de huisvesting

Om als gemeente zo veel mogelijk de controle te houden is het belangrijk dat het bekend is wie er huisvesting biedt aan arbeidsmigranten. Indien dit bekend is kan de gemeente controle uit voeren. Dit zou bereikt kunnen worden door een melding of registratieplicht voor verhuurder en werkgevers die huisvesting bieden aan arbeidsmigranten. Toezicht is wenselijk omdat niet iedere verhuurder het even nauw neemt met het aantal te huisvesten personen per woning. Dit met alle gevolgen van dien. Ook om deze reden heeft het de voorkeur dat de verhuur alleen toe wordt gestaan aan werkgevers en professionele verhuurders (woningcorporaties). Het besef is er dat dit erg moeilijk zal zijn door het ontbreken van voldoende huisvesting in de gemeente Helmond.

Controle op de leefwijze

Indien er huisvesting wordt geboden aan arbeidsmigranten dan dient de werkgever verantwoordelijk te zijn voor het toezicht op het naleven van de regels met betrekking tot het ordelijk verloop en de uitstraling naar de omgeving. Deze regels zullen vooraf opgesteld dienen te worden en besproken met de werknemers.

Sancties of zelfs ontslag zal volgen indien deze regels niet nageleefd zullen worden. Deze regels hebben onder andere betrekking op parkeren, schoonhouden woonvoorziening, geluidsoverlast etc.

Uit de interviews met uitzendbureaus en werkgevers die momenteel al arbeidsmigranten huisvesten komt naar voren dat de beheersbaarheid afhankelijk is van de omvang en samenstelling van de groep.

Het verdient aanbeveling dat de werkgever controleert of deze zijn/ haar taak van toezicht houden juist uitvoert.

Communicatie

Door als gemeente helder te communiceren met externe partijen als werkgevers en uitzendbureaus zul je vanuit deze partijen meer draagvlak krijgen voor het huisvestingsbeleid dat je als gemeente voert.

Door deze partijen te betrekken zullen mogelijke problemen sneller en zo goed mogelijk opgelost kunnen worden. Momenteel is het zo dat er slecht of zelfs helemaal niet gecommuniceerd wordt door gemeente en deze partijen.

Uitzendbureaus welke gespecialiseerd zijn in het detacheren van Moe-landers weten welke problemen er voor kunnen komen bij het huisvesten van deze mensen. Door goed te communiceren met de desbetreffende uitzendbureaus zullen deze problemen vooraf getackeld kunnen worden.

Bronnenlijst

Desk research

T. van de Moosdijk, Plan van aanpak, afstudeerstage gemeente Helmond “Huisvesting arbeidsmigranten Midden- en Oost-Europa”, februari 2011.

Gemeente Helmond, afdeling Onderzoek & Statistiek, Vestigingenregister 2010.

Gemeente Helmond, afdeling Onderzoek & Statistiek, Selectie Gemeentelijke Basis Administratie (GBA).

Gemeente Helmond, afdeling Onderzoek & Statistiek, Bevolkingsprognose 2006 – 2021.

Gemeente Helmond, afdeling Onderzoek & Statistiek, Bevolkingsprognose 2009 – 2025.

Gemeente Helmond, afdeling Onderzoek & Statistiek, Rapport “Hoe staat Helmond er anno 2010 voor?”.

Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE), Nota “Tijdelijk (werken en) wonen”.

Wonen Limburg/ Technische Universiteit Eindhoven, Onderzoek “Een kansrijke woningmarkt in Limburg voor/door Poolse arbeidsmigranten”.

Minimum lonen in Moe-landen:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-QA-09-029/EN/KS-QA-09-029-EN.PDF, pagina 2.

Werkeloosheid in Moelanden:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-01032011-AP/EN/3-01032011-AP-EN.PDF, pagina 1.

Gemeente Helmond, afdeling Bouwen en Wonen, Evaluatie Woonvisie 2007 – 2015.

Samenwerkingsverband regio Eindhoven, Het Geniale Wonen in Zuidoost-Brabant, pagina 30

Aantal arbeidsmigranten in Nederland:

Rijksoverheid, <http://www.rijksoverheid.nl>

Field Research

Mevr. G. Marsman, beleidscoördinator Onderzoek & Statistiek; gemeente Helmond.

Dhr. S. Wessels, Senior beleidsadviseur ruimte en wonen; SRE Eindhoven.

Dhr. R. van Heck, medewerker afdeling Handhaving op het gebied van bouw en gebruik.

Dhr. E. Verhagen, Juridische en beleidsmatige ondersteuning.

Interview medewerker, firma gevestigd te Helmond.

Interview eigenaar glastuinbouwbedrijf gevestigd te Helmond.

Literatuur

Helmond, bouwt de toekomst: Goed wonen dus!, Woonvisie 2007-2015, Gemeente Helmond.

Arbeidsmigranten in de gemeente, ministerie van binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Elsevier, nummer 6 – 12 februari 2011, artikel ‘De Polen blijven’

Aedes Magazine, 2-11, 26 januari 2011, Moelanders – tekort tijdelijke woonruimte

Binnenlands bestuur – Gastarbeiders in lege kantoren

EIM, Onderzoek naar de omvang en economische effecten van seizoenmigratie voor Nederland.

Bijlagen

Bijlage A	Selectie Helmondse bedrijven & uitzendbureaus.	I
Bijlage B	Begeleidende brief.	VI
Bijlage C	Vragenlijst versie I en II.	IX
Bijlage D	Verslag van interview met Poolse medewerker firma in Helmond.	XII
Bijlage E	Interview met eigenaar glastuinbouwbedrijf Helmond.	XV

Bijlage A

Selectie Helmondse bedrijven & uitzendbureaus

Bedrijven:

NAAM	NAAM
VION HELMOND	KUIJPERS PIPING & PROCESTECHNIEK
VAN LIESHOUT SNACKS B.V.	DE WIT B.V.
JOB VAN BAARS VLEESPRODUKTEN B.V.	ALUMERO FINEX EXTRUSIONS B.V.
GIEBELS MEAT PRODUCTS B.V.	BUVO CASTINGS B.V.
VAN ROOI MEAT B.V.	HUISMAN NON-FERRO METAAL B.V.
GROENTEHOF B.V.	SKM RAPID MODELLING B.V.
RIJKO B.V.	MUNSTERS STAALBOUW B.V.
BAKKERIJ MORSSINK B.V.	CONSTRUCTIE- EN METAALWARENBEDRIJF M. HAAZE
HEMA BAKKERIJEN B.V.	SMULDERS STAALWERKEN B.V.
BAKKERIJ T BAKKERTJE	SMULDERS IC HOLDING B.V.
BAKKERIJ VEDDER	APPARATENFABRIEK WARMTEBOUW B.V.
NEWLY WEDS FOODS (HOLLAND)	DUTCH DEFENSE VEHICLE SYSTEMS B.V.
HUIJBREGTS GROEP	VERMO B.V.
ECP EXTRUDED CEREAL PRODUCTS	SLIJPTECHNIEK VAN DER VLEUTEN B.V.
PRINSEN B.V.	T & T HARDMETAAL GEREEDSCHAPPEN B.V.
HENDRIX UTD B.V.	SMF TOOLS B.V.
COPPENS INTERNATIONAL B.V.	NEDSCHROEF HELMOND B.V.
COPPENS DIERVOEDING	FRANKE NEDERLAND B.V.
KON. TEXTIELFABR. J.A. RAYMAKERS & CO. B.V.	HELMONDSE METAAL INDUSTRIE B.V.
PARABEAM	RAMAER PRINTED CIRCUITS B.V.
LEO SCHELLENS	HELMOND PRECISIE B.V.
VLISCO	FOA
GAMMA ONROEREND GOED (HELMOND) B.V.	ELECTRO KLESSSENS EN DE KONING B.V.
HAROTEX GORDIJNENATELIER B.V.	MEVI FIJNMECHANISCHE INDUSTRIE B.V.
WIDEMEX GELDROF B.V.	MIYACHI EUROPE B.V.
WILBERS KARNAVAL B.V.	SPIROPLUS B.V.
HOUTINDUSTRIE 'MEVO B.V.'	MELAMO BV FIJNMETAALTECHNIEK
FSC HOUTCONSTRUCTIES V.O.F.	SPIROTECH B.V.
PREFAWOOD B.V.	MANUFACTURING TECHNICAL ASSEMBLIES (MTA) B.V.
JB DESIGNS	WDH BRONNEBERG PARTS & SERVICE
MARTENS VAN WEZEL KARTONNAGES B.V.	SPIRO PRODUCTION B.V.
SMURFIT KAPPA VAN DAM GOLFKARTON B.V.	'AAE' ADVANCED AUTOMATED EQUIPMENT B.V.
MUDROPAK B.V.	MACHINEFABRIEK VAN DE WEERT HELMOND B.V.
DRUKKERIJ VAN STIPHOUT B.V.	XYCARB CERAMICS B.V.
WEIJMANS STUDIO B.V.	BOTECH B.V.
RESTAURATIE-ATELIER HELMOND B.V.	VDL INDUSTRIAL MODULES B.V.
POLYTEX HOLDING & REALTY B.V.	JUMBO FABRIEK AANHANGERS EN OPLEGGERS B.V.
DISPENSING TECHNOLOGIES B.V.	DUVEDEC EUROPE B.V.
ROOFING RESINS INTERNATIONAL B.V.	GIELISSEN BOTIM EXCLUSIEVE INTERIEURS
FLINT GROUP NETHERLANDS DIVISION SHEETFED	GEBEBOUW B.V.
MEULENDIJKS VERPAKKINGEN B.V.	SEIBER INTERIEUR & MONTAGE B.V.
HELLEBREKERS KUNSTSTOF KOZIJNEN	SRI INTERIEURBOUW
AFA-POLYTEK B.V.	ASWA B.V.
MAINETTI B.V.	JANSSEN/FRITSEN SPORT B.V.
LOLAAR SPUITGIETTECHNIEK B.V.	WELZORG REVALIDATIE TECHNIEK
ARTE DI GRANITO B.V.	BLUE MEDICAL DEVICES B.V.
ARTE NATUURSTEENBEWERKING B.V.	IGO-POST B.V.
DE BRABANTSE ASFALTCENTRALE V.O.F.	ATLANT GROEP
SALZGITTER MANNESMANN SEAMLESS TUBES B.V.	FOKKER LANDING GEAR

NAAM	NAAM
ADRIAANS AANNEMERSBEDRIJF B.V.	J. JANSSEN HELMOND
D.A.B. AANNEMERSBEDRIJF B.V.	FORD HELMOND
C.S.V. HELMOND	LOVEN TRUCK HELMOND B.V.
LENDERS AANNEMERSBEDRIJF B.V.	MAN HELMOND
HAVANI	VAN DEN NIEUWENHUIJZEN AUTO'S B.V.
SEIBER BOUW B.V.	MOSMAN AUTOSCHADEBEDRIJF B.V.
VERBERNE AANNEMERSBEDRIJF B.V.	PROFILE TYRECENTER HBC
STS (STIPHOUT TECHNICAL SOLUTIONS)	VALEO SERVICE NORTHERN EUROPE
MANDERS TOTAAL VASTGOEDONDERHOUD B.V.	TECHNISCHE CENTRALE B.V.
BAM WEGEN REGIO ZUIDOOST	A.T.U. AUTO TECHNIEK UNGER B.V.
GEBR. SWINKELS GRONDWERKEN B.V.	SANDERS HEFTRUCKS B.V.
WESTVOORT B.V.	VADAIN GORDIJNCONFECTIE BRABANT B.V.
A. HAK DRILLCON B.V.	J. AMIJS EN ZONEN B.V.
VAN DORP INSTALLATIES HELMOND B.V.	HARRIES PEEN EN PEENPRODUCTEN B.V.
VAN LIESHOUT ELEKTRA B.V.	NEW KEBAB B.V.
ELEKTRO VOGELS	PEER KAMSMA FOODSERVICE B.V.
SCHEEPERS ELEKTRO & MONTAGE B.V.	DE KLOK DRANKEN HELMOND
DTC SYSTEMS B.V.	MARSCHEE B.V.
KUIJPERS INSTALLATIES	VAN RIJSINGEN DIEPVRIES B.V..
HEESMANS INSTALLATIE TECHNIEK B.V.	SLIGRO
INSTALLATIEBEDRIJF VINCENT	DELI XL B.V.
LOODGIETERSBEDRIJF VLAMINGS B.V.	G & G SALES INTERNATIONAL B.V.
JOS VAN HOUTUM INSTALLATIES B.V.	DE GREEF TEXTIEL B.V.
ABIP B.V.	ROGON PRODUCTS B.V.
VAN DER PUTTEN ISOLATIE- EN PLAATWERKEN B.V.	JOICO LABORATORIES EUROPE B.V.
T. KANDELAARS TEGELWERKEN B.V.	HANDICARE B.V.
DUSOL SCHILDERWERKEN B.V.	WERBRI MEDICAL SYSTEMS B.V.
MANDERS TOTAAL SCHILDERWERKEN B.V.	LIGTVOET B.V.
SCHILDERSBEDRIJF GEHR. SLEIGERS B.V.	TAPETEX B.V.
SCHILDERSBEDRIJF WILBERS B.V.	DELTA PRO LIGHTING B.V.
VAN DEN AKKER GLAS EN SCHILDERWERKEN	DOREL EUROPE B.V.
G & K SCHILDER- EN ONDERHOUDSWERKEN B.V.	NICO BERKERS KANTOOR EFFICIENCY B.V.
A.F.G. SPACHTELWERK B.V.	W.G. EUROPE B.V.
KIMMENADE NEDERLAND B.V.	ACUSHNET NEDERLAND B.V.
HEESMANS DAKWERKEN B.V.	COMPRICON NEDERLAND B.V.
DAKTECHNO B.V.	INTEMO B.V.
ARIE OVERSIER GRONDWERKEN EN MACHINEVERHUUR	PS-GAMES B.V.
BIEMANS VAN LOON MATERIEEL B.V.	TECHNISCHE UNIE
VOEGERS- EN RESTAURATIEBEDRIJF A.W. VAN DIJK	TECHN. HANDELMAATSCHAPPIJ P. VAN MIERLO B.V.
DE BEEMD HELMOND	NEWELL TOOLS NETHERLANDS B.V.
BOSCH CAR SERVICE HELMOND	HOFFMANN BODEMTECHNIEKEN B.V.
AUTOBEDRIJF HOEFNAGELS HELMOND B.V.	Q.P.I. CIRCUITS B.V.
NOBRACARS B.V.	ALTRIMEX PACKAGING EQUIPMENT B.V.
TOYOTA OOSTENDORP HELMOND	EBM-PAPST BENELUX B.V.
EMA AUTOBEDRIJVEN B.V.	AMMERTECH B.V.
J. AARTS AUTOBEDRIJF B.V.	VDW MECHATRONICS B.V.
AUTO DAAMEN B.V.	ROVAL ALUMINIUM B.V.
IDEE FORCE	NOXON STAINLESS B.V.
DRIESSEN AUTO XI B.V.	REYNAERS B.V.

NAAM
STIHO HELMOND
FELIX CLERCX HANDELSONDERNEMING
RAAYMAKERS B.V.
P.H. WEERTS EN ZN. B.V.
WOUTERS BOUWMATERIALEN B.V.
GAMMA BOUWMARKT
ALBEMA/ROBEMA B.V.
OUTOKUMPU B.V.
GEBR. VAN DER WINKEL HELMOND
SNA EUROPE (BENELUX) B.V.
DESTIL B.V.
NEDSCHROEF FASTENERS B.V.
ARIZA B.V.
B.V. V/H FA. H. DE VRIES
VAN HOUT KABELRECYCLING B.V.
INTERREC B.V.
HELMONDSE SCHROOTHANDEL B.V.
GEBR. GERRITS METAALHANDEL HELMOND B.V.
TAXIBEDRIJF VAN DER ZANDEN B.V.
HERMES OPENBAAR VERVOER B.V.
BERGERHOF EHAD PERSONENVERVOER
VOS LOGISTICS HELMOND B.V.
VEREIJKEN'S TRANSPORTEN BV
DISTRY SERVICE HELMOND B.V.
FASHIONWHEELS B.V.
VAN DEN BROEK LOGISTICS B.V.
LEGRO TRANSPORTBEDRIJF B.V.
FRIEDI SLEGGERS B.V.
TNT POST PRODUCTIE B.V.
TON CORNELISSEN KOERIERSDIENSTEN B.V.
LAP LOGISTICS B.V.
RAPATRANS B.V. I.O.
WEIJMANS PUBLISHERS B.V.
A EN C MEDIA
INDICATOR B.V.
MAATWERK B.V.
ATLANT RE-INTEGRATIE B.V.
DE STER SCHOONMAAKBEDRIJF B.V.
JABERG SCHOONMAKER
MERBA V.O.F.
HART CLEANING SERVICE B.V.
FONVILLE SCHOONHOUDEN B.V.
LIFE & GARDEN HELMOND B.V.
KULTUURTECHNISCH HOVENIERSBEDRIJF DU PRÉ
W & E VAN KASTEREN CULTUUR
CALL CENTER BENELUX PROJECTS B.V.
VAN DE WEIJER V.O.F.
MAATSCHAP SCHUURMANS
MAATSCHAP JOOSTEN-MEUWISSEN

NAAM
RAIJLOF
JASPERS SIERTEELT B.V.
AALANDER B.V.
LOON- EN GRONDVERZETBEDR. VAN BOXMEER V.O.F.
W.H.J.M. VAN SON
M.J.H. EN J.A.M. SLITS
VAN ANSEMS-SCHRAMA BV
LOONBEDRIJF VAN BREE
KETELKOI
JONIQUE B.V.
LANDBOUWBEDRIJF DE GROOT B.V.
RAME B.V.
FISHION BREEDING B.V.
KWEKERIJ VARENSCHUT C.V.
GLASGROENTENBEDRIJF WIJNEN HELMOND V.O.F.
C.V. VARKENSHOUDERIJ KINDEREN VAN GENNIP
M. KNOOPS HOLDING B.V.
JURRIUS FRUIT
TUINBOUWBEDRIJF M. VAN DER LINDEN BV
V.O.F. MANDERS-KUIJPERS
A. MEULENDIJKS
VAN DEN HEUVEL
HABRAKEN V.O.F. / DE BRANDEVOORTSE HOEVE
C.V. VARKENSHOUDERIJ H.P. VAN ASTEN
MELKVEEBEDRIJF
A.M.J. VD ELSSEN EN F.M. VD ELSSEN-KNOOPS
C.H.M. VAN DER BURGT
ROOIJAKKERS
ANDRE BOUDEWIJNS B.V.
HELIVE B.V.
VERDONSCHOT TEELTADVIES
VAN DEN HEUVEL VEEDRIJFT B.V.
MARTENS BLEEKER TUIN B.V.

Uitzendbureaus:

NAAM
Manpower
Olympia Uitzendbureau
Henz Uitzendbureau
Randstad
Content
InAxtion Uitzendgroep
Technodeal BV
Seiber Techniek
Tempo-Team
Timing Uitzendbureau
Interflex BV
Unique Uitzendbureau
The Perfect Match Detachering
OTTO Work Force
LabourStore Uitzendburo
Work 4 You Uitzendbureau
Metaal Flex Nederland BV
Adecco
Wena Uitzendbureau
Tènce Uitzendbureau
VDV Personeelsdiensten
't Uizendhuis
Uitbeenbedrijf Rien van Oss
O.C.T. Personeelsdiensten Eindhoven B.V.
Please Payroll
Uitzendbureau Axell
Hands to work
Deltaskills
Decon Uitzendbureau bv
People on Demand
Uitzendbureau InterKosmos
Fit2Work Uitzendbureau
Techvisie Brabant Zeeland
Jupiter Uitzendbureau

Bijlage B

Begeleidende brief

Gemeente Helmond

Bouwen en Wonen

Helmond,

Ons kenmerk: 1199001894

Doorkiesnr.:

Onderwerp: Huisvesting arbeidsmigranten Midden-en Oost-Europa

Uw kenmerk:

Uw brief d.d.:

Geachte heer/ mevrouw,

In Nederland is de laatste jaren een sterke toename zichtbaar van de instroom van tijdelijke en permanente arbeidskrachten die afkomstig zijn uit Midden- en Oost-Europa. Verschillende media berichten regelmatig over de huisvesting van deze arbeidsmigranten. Vaak betreft het gedeelde huisvesting welke niet voldoen aan de wettelijke richtlijnen.

Momenteel is de Gemeente Helmond bezig met het in beeld brengen van deze groep arbeidsmigranten welke werkzaam en verblijvend zijn in Helmond.

Hierbij willen wij achterhalen:

- Wat de omvang en samenstelling is van de groep arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa.
- Hoe de woonsituatie van deze mensen eruit ziet.
- Wat de woonwensen van deze mensen zijn.

Doel van dit onderzoek is om een passende oplossing te vinden voor de huisvesting van deze mensen. Dit kan zijn in reguliere woningen zoals huurwoningen van corporaties, in nieuwbouw van logiesgebouwen of het realiseren van logies in leegstaande kantoorgebouwen. In verband met taalproblemen en ook het ontbreken van NAW (naam, adres woonplaats) gegevens is het lastig de werknemers rechtstreeks te benaderen.

Aangezien u als werkgever van deze mensen (mede)verantwoordelijk bent voor hun huisvesting, zou ik uw medewerking willen vragen bij dit onderzoek dat tevens als afstudeerproject dient voor een student van de Fontys Hogeschool Eindhoven.

In de periode van 14 maart tot en met 9 april a.s. zal deze u telefonisch benaderen met een aantal vragen over bovenstaande onderwerpen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden verwerkt in de Woonvisie Helmond 2010-2020, welke eind van dit jaar aan de Gemeenteraad zal worden aangeboden. In deze Woonvisie zal het beleid van de Gemeente Helmond voor de komende 10 jaar geformuleerd worden op volkshuisvestingsgebied.

Er zal niet gevraagd worden naar verblijf- of persoonsgegevens, uw werknemers blijven anoniem.

Gemeente Helmond

Indien u meer informatie over dit onderwerp wenst dan kunt u contact opnemen met de onderzoeker, T. van de Moosdijk of met E. Bongaarts, beleidscoördinator Wonen, tel: 0492-587507.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

F.P.C.J.G. Stienen,
Wethouder Stedelijke Ontwikkeling, Volkshuisvesting en Grondzaken

Weg op den Heuvel 35/tel. 14 0492/fax: 0492-587400
Correspondentieadres: Postbus 950/5700 AZ Helmond / www.helmond.nl
Email: Gemeente@helmond.nl / Bankrelatie: ING Bank 68.20.61.670

Bijlage C

Vragenlijst, versie 1 en 2

Gemeente Helmond

Geachte werkgever,

Hierbij treft u de vragen aan zoals ze in de telefonische enquête aan u gesteld zullen worden. Met deze vragen kunt u zich nu reeds voorbereiden. Omdat het mogelijk is dat u meerdere werknemers uit Midden- en Oost-Europa in dienst heeft welke verschillende kenmerken hebben, worden per vraag ook de aantallen gevraagd. Het invullen van deze vragenlijst zal niet meer dan 5 minuten in beslag nemen.

1. Hoeveel werknemers heeft u in dienst die afkomstig zijn uit Midden- of Oost- Europa?	
Aantal:	

2. We onderscheiden drie categorieën werknemers namelijk:	
- arbeidsmigranten die hier tijdelijk willen verblijven; - arbeidsmigranten die hier lang(ere) tijd willen verblijven; - arbeidsmigranten die zich permanent willen vestigen in ons land.	
Onder welke categorie zou u uw werknemers indelen? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)	
☐ tijdelijk	aantal:
☐ langere tijd (5 tot 10 jaar)	aantal:
☐ langere tijd (10 jaar of langer)	aantal:
☐ permanent	aantal:

3. Waar zijn u werknemers nu gehuisvest? In of buiten Helmond?	
☐ in Helmond, namelijk:	aantal:
☐ buiten Helmond, namelijk:	aantal:

4. In welke vorm van huisvesting zijn deze werknemers gehuisvest?	
☐ kamer bij bedrijf	aantal:
☐ tijdelijke woonunits	aantal:
☐ reguliere huisvesting via corporatie	aantal:
☐ reguliere huisvesting via particulier verhuurder	aantal:
☐ camping	aantal:
☐ anders namelijk:	aantal:

5. Zijn uw werknemers tevreden met hun huidige woonsituatie?	
☐ tevreden	aantal:
☐ ontevreden	aantal:
☐ geen idee	

6. Gaat de voorkeur van uw werknemers uit naar een reguliere vorm van huisvesting (huur of koopwoning, bedrijfswoning) of naar een tijdelijke vorm van huisvesting? (woonunit, caravan)	
☐ reguliere vorm van huisvesting	aantal:
☐ tijdelijke vorm van huisvesting	aantal:

7. Gaat de voorkeur van uw werknemers uit naar wonen met arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa (op bijv. het bedrijventerrein) of willen zij liever wonen in een woonwijk of het centrum van Helmond woonachtig zijn?	
☐ woonwijk in Helmond	aantal:
☐ centrum van Helmond	aantal:
☐ samen met andere arbeidsmigranten op bedrijventerrein	aantal:

8. Wat is het maximale bedrag dat uw werknemers gem. per maand willen besteden aan woonlasten?	
☐ minder dan € 300,-	aantal:
☐ tussen € 300,- en € 600,-	aantal:
☐ tussen € 600,- en € 900,-	aantal:
☐ meer dan € 900,-	aantal:
☐ koopwoning	aantal:

Indien u geïnteresseerd bent in de resultaten van de enquête of er zijn naar uw mening nog onderwerpen welke niet aan de orde zijn gekomen in de vragenlijst dan kunt u deze melden gedurende de telefonische enquête. Hartelijk dank voor uw medewerking!

Gemeente Helmond

Geachte werkgever,

Hierbij treft u de vragen aan zoals ze in de telefonische enquête aan u gesteld zullen worden. Met deze vragen kunt u zich nu reeds voorbereiden. Omdat het mogelijk is dat u meerdere werknemers uit Midden- en Oost-Europa in dienst heeft welke verschillende kenmerken hebben, worden per vraag ook de aantallen gevraagd. Het invullen van deze vragenlijst zal niet meer dan 5 minuten in beslag nemen.

1. Hoeveel werknemers heeft u in dienst die afkomstig zijn uit Midden- of Oost- Europa?	
Aantal:	
2. We onderscheiden drie categorieën werknemers namelijk:	
- arbeidsmigranten die hier tijdelijk willen verblijven; - arbeidsmigranten die hier lang(ere) tijd willen verblijven; - arbeidsmigranten die zich permanent willen vestigen in ons land.	
Onder welke categorie zou u uw werknemers indelen? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)	
☐ tijdelijk	aantal:
☐ langere tijd (5 tot 10 jaar)	aantal:
☐ langere tijd (10 jaar of langer)	aantal:
☐ permanent	aantal:
3. Waar zijn u werknemers nu gehuisvest? In of buiten Helmond?	
☐ in Helmond, namelijk:	aantal:
☐ buiten Helmond, namelijk:	aantal:
4. In welke vorm van huisvesting zijn deze werknemers gehuisvest?	
☐ kamer bij bedrijf	aantal:
☐ tijdelijke woonunits	aantal:
☐ reguliere huisvesting via corporatie	aantal:
☐ reguliere huisvesting via particulier verhuurder	aantal:
☐ camping	aantal:
☐ anders namelijk:	aantal:
5. Zijn uw werknemers tevreden met hun huidige woonsituatie?	
☐ tevreden	aantal:
☐ ontevreden	aantal:
☐ geen idee	
6. Gaat de voorkeur van uw werknemers uit naar een reguliere vorm van huisvesting (huur of koopwoning, bedrijfswoning) of naar een tijdelijke vorm van huisvesting? (woonunit, caravan)	
☐ reguliere vorm van huisvesting	aantal:
☐ tijdelijke vorm van huisvesting	aantal:
7. Gaat de voorkeur van uw werknemers uit naar wonen met arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa (op bijv. het bedrijventerrein) of willen zij liever wonen in een woonwijk of het centrum van Helmond woonachtig zijn?	
☐ woonwijk in Helmond	aantal:
☐ centrum van Helmond	aantal:
☐ samen met andere arbeidsmigranten op bedrijventerrein	aantal:
8. Wat is het maximale bedrag dat uw werknemers gem. per maand willen besteden aan woonlasten?	
☐ minder dan € 300,-	aantal:
☐ tussen € 300,- en € 600,-	aantal:
☐ tussen € 600,- en € 900,-	aantal:
☐ meer dan € 900,-	aantal:
☐ koopwoning	aantal:

Indien u geïnteresseerd bent in de resultaten van de enquête of er zijn naar uw mening nog onderwerpen welke niet aan de orde zijn gekomen in de vragenlijst dan kunt u deze melden gedurende de telefonische enquête. Hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage D

Verslag van interview met Poolse medewerker firma in Helmond.

Verslag van interview met medewerker van firma in Helmond

Datum: 06 april 2011

Op woensdag 6 april ben ik mee gaan kijken naar een aantal controles van woonadressen van Oost-Europese arbeidsmigranten in de wijk Brouwhuis. De firma (..) heeft een aantal woonhuizen in bezit waarop 2 personen per woonhuis staan ingeschreven. Omdat er bepaald is dat wanneer er meerdere personen gehuisvest zijn in een regulier woonhuis, het woonhuis over een aantal vergunningen dient te beschikken, controleert de Gemeente regelmatig of deze regels ook nageleefd worden.

Bij een van deze controles bij een woonhuis in de wijk Brouwhuis concludeerde we dat er geen 2 maar 6 personen woonachtig zijn. Hierdoor dienen er op het woonhuis een aantal vergunningen te zitten waarover het momenteel niet beschikt. Na afloop van de controle heb ik een van de Poolse medewerkers kunnen interviewen met behulp van collega Rob van Heck, welke tevens als tolk fungeerde.

De Poolse medewerker die ik heb geïnterviewd werkt en woont sinds een aantal jaar in Nederland. De firma waar hij momenteel werkt heeft een aantal panden in bezit in de woonwijk Brouwhuis en hier kan hij geheel gratis verblijven. Ook het gas, water en licht, de TV ontvangst en het Internet kan hij geheel kosteloos gebruiken. Hier is waarschijnlijk al rekening mee gehouden bij het opstellen van zijn arbeidscontract. Hij verblijft met 6 eveneens Poolse collega's in het huis.

Zijn vrouw en kinderen verblijven in Polen maar door de slechte economische omstandigheden heeft hij er voor gekozen om in Nederland te gaan werken waar hij makkelijker werk kan vinden en de lonen hoger zijn. Als voorbeeld verteld hij dat zijn vrouw in Polen onderwijzeres is en maar de helft verdient van het bedrag dat hij hier maandelijks verdient. Zijn vrouw verdient in Polen €700,- en hier in Nederland verdient deze Poolse medewerker van een vleesverwerkingsbedrijf het wettelijk minimumloon van €1400,-.

Zijn werkperiode bestaat uit 4 weken werken waarna hij 1 week vrij is. Deze week gebruikt hij om met zijn privé auto af te reizen naar Polen. Het geld dat hij verdient heeft, gebruikt hij onder andere om de studie van zijn kinderen mee te betalen. Wanneer hij weer naar Nederland gaat koopt hij in Polen etenswaren welke in Nederland niet verkrijgbaar zijn. Op de vraag of hij het fijn zou vinden als er een Poolse supermarkt in het centrum van Helmond zou zitten antwoordt hij dat er al Turkse winkeltjes zijn met Poolse specialiteiten maar dat deze simpelweg te prijzig zijn. Mochten de prijzen hetzelfde zijn dan zou hij de etenswaren natuurlijk hier kopen.

Verder geeft hij aan dat hij het momenteel naar zijn zin heeft in Nederland. Het huis waar hij momenteel verblijft is ruim genoeg en al hoewel hij liever bij zijn gezin is weten al zijn medebewoners waarvoor zij gekomen zijn en hier leven zij ook naar. Ze houden rekening met elkaar en dit verloopt uitstekend. Mede doordat een aantal bewoners overdag werken en hij en nog een medebewoner in de nachtploeg zitten komt het doordeweeks niet voor dat alle 6 personen tegelijk aanwezig zijn in het huis.

Wanneer ik hem vraag of hij ook bekend is met slechtere gevallen verwijst hij naar een vriendin die werkzaam is in Almere waar wel 10 personen in 1 huis verblijven. Alhoewel ook

daar geen conflicten voorkomen beseft hij dat vergeleken met die situatie het huis waarin hij verblijft een “paradijs” is.

Hij verwacht dat hij nog wel een aantal jaren in Nederland zal blijven maar uiteindelijk zal hij toch weer terug gaan naar Polen. Hoe lang dit nog zal duren weet hij nog niet. Het is niet de bedoeling dat zijn gezin op termijn naar Nederland verhuist.

Bijlage E

Interview met eigenaar glastuinbouwbedrijf Helmond.

Verslag van interview met eigenaar van glastuinbouwbedrijf in Helmond.

Tijdens het interviewen van de bedrijven in Helmond kwam ik in contact met de eigenaar van een glastuinbouwbedrijf in Helmond. Deze ondernemer maakt al sinds jaren gebruik van arbeidsmigranten (vooral Polen) en heeft dus veel ervaring met deze mensen.

Op de vraag of de stroom arbeidsmigranten van tijdelijke of structurele aard is antwoordde hij dat de Poolse arbeidsmigranten over het algemeen terugkeren naar hun thuisland en zich hier niet permanent vestigen, hooguit voor een aantal jaar. Uitzonderingen daargelaten werken ze gedurende deze tijd periodes van een aantal weken of maanden waarna zij voor een aantal weken of een maand terug gaan naar hun thuisland. Dit tafereel blijft zich herhalen.

Over de huurkosten vertelde hij dat deze (voor zijn werknemers) worden verrekend met het te ontvangen loon maar dat deze slechts kostendekkend zijn. Het exacte bedrag is niet bekend maar hij benadrukt dat hier niet op verdiend hoeft te worden.

De beste manier om werknemers te huisvesten is volgens de ondernemer in het geval van glastuinbouw op het eigen terrein. Op deze manier is de controle ook het best en je hebt niet te maken met reisafstanden. Echter, niet in alle gevallen is het mogelijk om werknemers op het eigen terrein te vestigen. Indien het een bedrijf op een industrieterrein in de hoogste categorie gaat dan is het niet toegestaan om hier een woonbestemming te creëren. In dit geval is het aantrekkelijk om logies te creëren in bestaande kantoorgebouwen. Dit zou best kunnen met een gezamenlijke sanitaire ruimte.

De ondernemer geeft aan dat de kosten van deze huisvesting rond de € 10,- per nacht kunnen bedragen.

Volgens de ondernemer zijn er genoeg partijen te vinden die zouden willen investeren. Echter de rompslomp die het met zich meebrengt voor dat het project van start kan gaan zou deze partijen doen afschrikken. "Er zijn te veel regels en richtlijnen waar rekening mee gehouden dient te worden bij het creëren van zo'n 'hotel'". Deze regels en richtlijnen kosten tijd en brengen in de meeste gevallen ook te veel kostenverhogende omstandigheden met zich mee waardoor het niet meer aantrekkelijk is voor een externe investeerder om deel te nemen aan het project.

Op de vraag of er nog voorzieningen voor arbeidsmigranten in de directe omgeving dienen te zijn geeft de ondernemer aan dat indien er iets te doen is in de Gemeente Helmond het een goed idee zou zijn om bedrijven te benaderen en d.m.v. bijvoorbeeld een poster ook het Poolse publiek te trekken. Op deze manier zullen de arbeidsmigranten beter integreren in de samenleving.

Tot slot geeft de ondernemer aan dat de Gemeente Helmond inzake dit onderwerp een duidelijke stelling aan moet nemen en de problemen moet onderkennen. "Er moet een beleid worden gecreëerd om dit op te lossen". "Het moet in de toekomst makkelijker worden om bestemmingsplan wijzigingen door te voeren om zodoende twijfel van investeerders weg te nemen", aldus de eigenaar van een glastuinbouwbedrijf in Helmond.

